

Edició del MATI

... las tres de la mañana

Santa Tecla, m. patrona de Tarragona.—Émpora.—Dejuni.—Ordres.—I. P.
Santa de Demà: Nostra Senyora de la Mercè, patrona de Barcelona y el B. Dalmau Monner, c.
 (1) de Santa Coloma de Vinyes.
Quaranta hora.—Avui, a la Real Iglesia del País.—**Demà,** a la catedral iglesia.—**Horas d'ex-**
posicio: De do- quarts de non del mati, a dos quarts de set de la tarde.
Carte Maria.—Avui, a Nostra Senyora de l'Estria, a Santa Ag. a.—**Demà:** a Nostra Senyora
 de Remys a Sant Joan.
La missa d'avui: Santa Tecla, verge y marít, o'lor vermell.—**La de demà:** La Mare de
 l'en de la Mercè, patrona d'aquesta Diocesi; color blanc.

Sortida del sol: 5^h 53. — Posta: 5^h 49. — Sortida de la lluna: 11^h 33 a. — Posta: 2^h 12.

nyois no posan de seny, es precis, a tota costa, imposalsenhi. Catalunya pot y voldrá ferho.

BARCELONA.-EL NUEVO EDIFICIO DEL "ORFEÓ CATALÁ"

D. Juan Salvat,
profesor de solfeo del «Orfeo»

D. José M.ª Comella,
subdirector del «Orfeo»

D. Francisco Pujol,
profesor del «Orfeo»

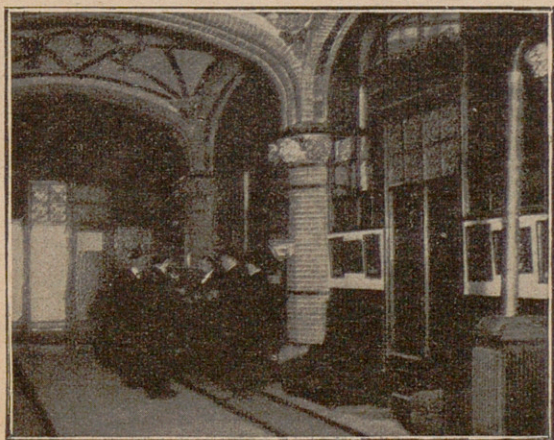
EL domingo último se verificó la inauguración oficial del soberbio edificio donde en adelante se albergará el *Orfeo Catalá*, la bien conocida asociación coral, una de las primeras, si no la primera de España y sin duda de las de más mérito de Europa. El acto revistió una solemnidad desacomunada, y de él guardarán largo recuerdo cuantas personas tuvieron la fortuna de asistir. A las tres y media de la tarde hicieron su aparición en la suntuosa sala de espectáculos el alcalde, el cardenal Casañas, la Diputación provincial y el Ayuntamiento, diputados á Cortes y senadores, la Junta Directiva del *Orfeo* y los orfeonistas. La sala ofrecía un brillante golpe de vista. Todos los palcos y butacas estaban ocupados, lo mismo que los pasillos. Entre los concurrentes contábanse las más distinguidas familias de la buena sociedad barcelonesa. En medio de la plataforma se dispuso un altar en el que el cardenal Casañas, revestido de pontifical, procedió á la bendición de la sala. Una vez terminada la ceremonia religiosa, se retiró el altar y se adelantó el presidente del *Orfeo*, don Joaquín Cabot, una de

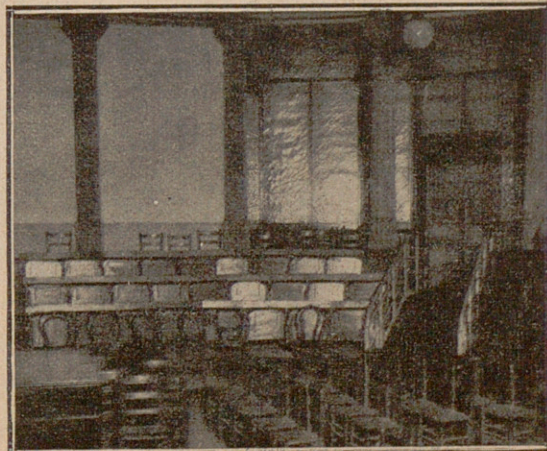
Emerenciana Wehrle,
profesora de canto del «Orfeo»

las personas que con sus iniciativas, sus desvelos y sus capitales, más ha contribuido al progreso continuo de la notable institución orfeónica. El señor Cabot leyó un notabilísimo discurso historiando la labor del *Orfeo* y describiendo la nueva tarea que va á comenzar. Los aplausos de la concurrencia interrumpieron á menudo los párrafos más brillantes del discurso. Siguió á este otro, también notable, del director del *Orfeo* señor Millet, que no pudo leer el propio autor por hallarse afónico. Seguidamente, la masa de coristas que componen el *Orfeo Catalá* interpretó con aquella admirable precisión, buen gusto y delicadeza que son sus características, las composiciones del programa. Una de éstas, *Los Segadors*, fué objeto de ovaciones delirantes por parte del público, el cual la oyó de pie, lo mismo que todas las autoridades. Terminado el concierto los invitados oficiales pa-

saron á otra dependencia donde la Junta Directiva del *Orfeo Catalá* obsequióles con un espléndido *lunch*. Con ello se dió por terminada la fiesta, de la que repetimos guardarán largo y grato recuerdo los muchos invitados que á la misma tuvieron la fortuna de asistir.

Vestíbulo del edificio por la entrada del pasaje

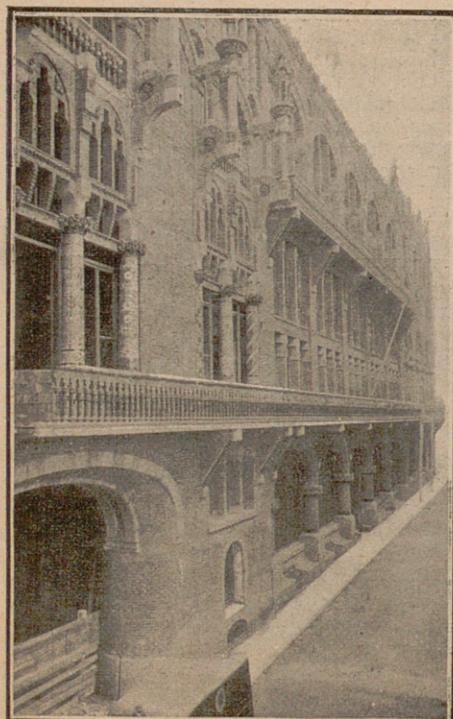

Sala de ensayos de los coristas del «Orfeo»

Acto inaugural y bendición del edificio

Una de las contrariedades más grandes con que ha luchado el *Orfeo Catalá* en cuantas manifestaciones públicas ha tomado parte, ha sido el no poder contar con un local que reuniera las debidas condiciones acústicas. Esto hizo concebir al *Orfeo* el grandioso proyecto de tener local propio, cosa que al fin ha conseguido con la ayuda de acaudalados amantes de la música. El palacio del *Orfeo Catalá* se ha levantado en un solar de 32.000 palmos.

Fachada vista desde el pasaje del Orfeo

El *Orfeo Catalá* cuenta actualmente diez y siete años de existencia, y pocas entidades análogas han experimentado tan grande desarrollo como ella. Fundada en 1891 por algunos entusiastas amantes del arte, concurrentes al Café Pelayo, entre quienes figuraban don Luis Millet y el maestro don Amadeo Vives, contaba al principio con 28 socios coristas y 37 socios protectores. Al cabo de un año eran ya 73 los protectores y 50 los coristas. En 1894, después de desgraciadas disidencias, unos y otros eran respectivamente 109 y 46. Por entonces se dió un memorable concierto en el *Ateneo Barcelonés*, y de allí arrancó el intenso desarrollo del *Orfeo*, cuyas presentaciones en público eran otras

D. Luis Millet, director

Don Luis Doménech y Montaner, notabilísimo arquitecto director de las obras

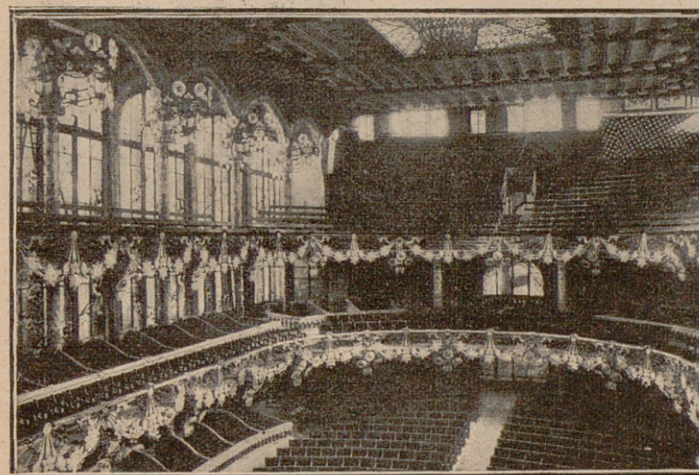

D. Joaquín Cabot, presidente

tantas ovaciones. En 1897 el *Orfeo* contaba ya con 100 coristas y 400 socios protectores, habiendo organizado dos secciones notabilísimas de niños y señoritas. Después de este complemento el *Orfeo Catalá* se presentó al gran Certamen internacional de Niza y regresó triunfador; había ganado en buena lid el primer premio de lectura á vista, que le fué concedido por unanimidad. De ahí arranca la última etapa del *Orfeo*, la más brillante y provechosa, hasta llegar á nuestros días en que cuenta con más de 2.500 socios protectores y, lo que es más, con un edificio propio, construido *ad hoc*, verdadero palacio de la música catalana, destinado á las más grandes solemnidades líricas.

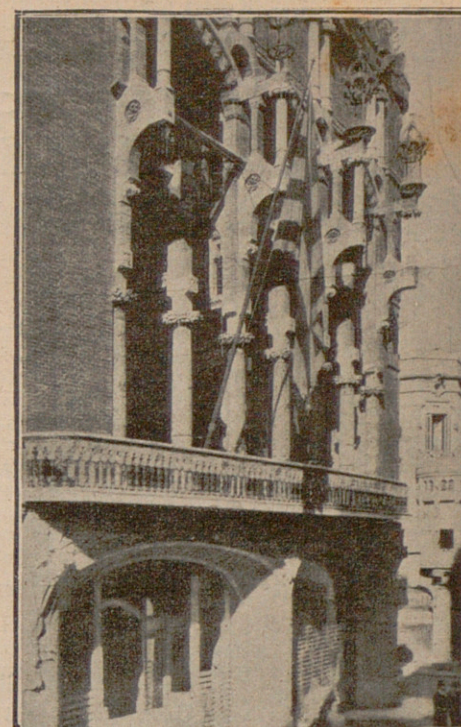
Organo y escenario de la sala de conciertos

Platea del gran salón de conciertos

El «Orfeo Catalá» reunido en uno de sus últimos conciertos

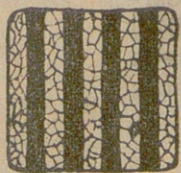
Fachada principal (en terminación)

Los planos del grandioso edificio se encargaron á una gloria de la arquitectura de nuestro país, don Luis Doménech y Montaner, quien ha sabido realizar la más brillante concepción de su cerebro. El palacio del *Orfeo Catalá*, es tal vez el primero de Europa en su clase, pues es al fin y á la postre una sala de conciertos particular. Por algunos de los grabados adjuntos puede formarse idea de la suntuosidad y grandeza del nuevo edificio.

Escalera de honor

METRALLA

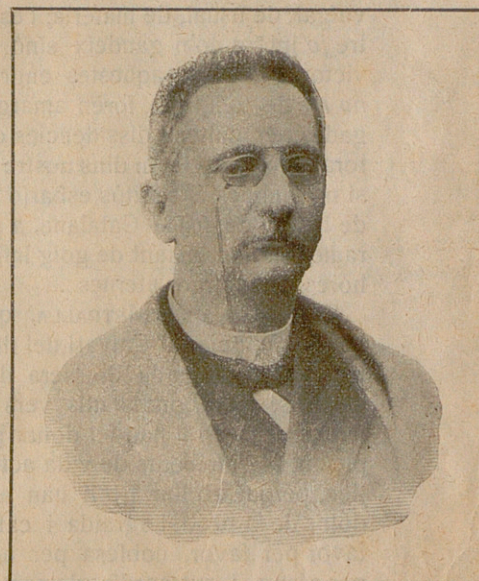

AL

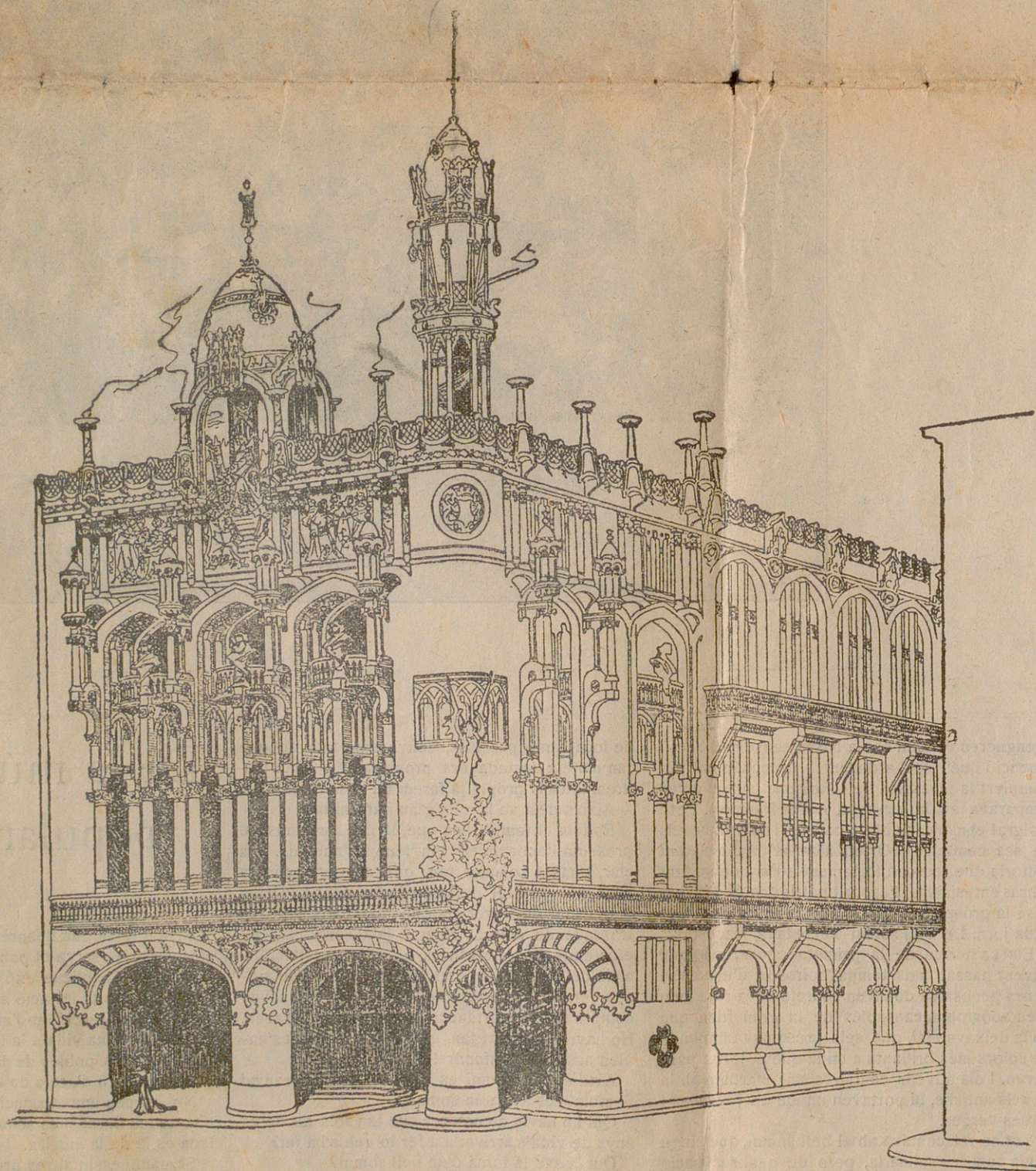

En Lluís Millet
Director de l'Orfeo

ORFEÓ CATALÁ

En Lluís Domènech
Arquitecte

FATXADA DEL PALAU

El cant de la Senyera

Himne de l'Orfeo Catalá

*Al damunt dels nostres cantos
aixequem una senyera
que'ls farà més triomfants.
;Au, companys, enarboremla
en senyal de germandat!
;Au, germans, al vent desfemla
en senyal de llibertat!
;Que voleyi! ;Contemplemla
en sa dolça majestat!
Oh bandera catalana!
Nostre cor t'es ben fidel.
Volaràs com au galana
pel damunt del nostre anhel.
Per mirarte sobirana
alsarem els ulls al cel.
I et durem arreu enlaire,
et durem i tu'ns duràs.
Voleiant al grat del aire,
el camí assenyalaràs.
Dona ven al teu cantaire,
llum als ulls i forsa al bras.*

JOAN MARAGALL

METRALLA al Orfeó Català

Es al "Orfeó Català", a qui METRALLA fa ofrena d'aquest nombre.

Es a n'ella, a la entitat que ab abnegació i constància ilimitades s'ha fet bressol de la Música Catalana, a qui nostre publicació rendeix avui homenatge de respecte i admiració. I ho és, perquè en mitx de la xardor d'una lluita de llans, d'una lluita de febles contra forts, ha rebut ell, l'"Orfeó Català", la única veu que s'ha aixecat arida, no a excitar instints, no a exacerbar lluites, sinó a consolar els caiguts en la brega, a prestar alé i braó als decaiguts, als desconortats.....

El nostre lluitar, el nostre treballar pera una reivindicació preuada, es sempre quelcom de vulgar, de usual, de materia; l'esperit, el nostre jo intern no n gaudeix sinó engrunes de victòria, i encare aquestes engrunes, aquest *no res* de conquerit, foren amargantes, amargades per lluites i dissidencies que per plétora de vida esclaten dins nostre mateix camp, si no vingués el sanítos esbarjo de la cansó, de la fluida música Catalana, a pagar sobrement ab un instant de goig infinit, aquelles hores de amargor eternes....

Es per xó que METRALLA, que més que ningú l'ha pujat el Calvari del lluitador idealista, la enrampada dressera de la puresa d'ideals, avui gira's ulls vers aquells que tantes vegades li han fet donar per ben empleiats sos moments de vida activa en política, perquè ab llur art li han amortiguat el dolor de la pena, i agraïda i catalana, torna favor per favor, noblesa per noblesa, afany per afany, i extraordinariament vesteix ses gales, i tota, tota ella s'ofereix als que l'esperit, l'ànima, el fruit moral de nostres festes de la patria.

Avui l'"Orfeó Català", dona l'últim pas de sa carrera; puja l'últim graó de la escala de victòries artístiques. Avui inaugura son palau; sa casa propia.

I nosaltres ¡pobres lluitadors contra la política, contra la xorca i brutal política! veiem ab enveja que la acció artística ha guanyat el pasa la nostra acció; i ho veiem ab enveja, perquè la vida del Orfeó ens es un exemple i sa historia un mirall.....

¿Quan, nosaltres, aixecarem el nostre de Palau... la NOSTRA CASA PROPIA?... L'Art a Catalunya ja se'l ha guanyat; ¿quan el guanyarem nosaltres?

¡Saludemla i ofrenemla aquesta munió d'entusiastes companys conreuadors de la més bella de les manifestacions artístiques!

¡Respectemlo i veneremlo aquest Orfeó que ha sabut aixecarse del no rés, de la sola idea d'un desconegut músich, a la envejable situació de temple sagrat de la música de nostra terra!

¡Mireula bé, catalans aquella casa!

No os diuen res les artístiques voltes de sos balcons, els delicats brodats de ses escultures... la majestuositat de son conjunt?

¡Sí!... Os diuen ab un tó mitx sever i mitx burleta; mitx irat i mitx irònic.... "¡Catalans de la política!... ¿quan ho lograreu vosaltres, aixó pera la nostra causa?,"

¡Amunt els cors!

L'"Orfeó Català", es estimat per la gent intel·lectual com un trobador nou que cantant despertava sentiments nobles refent l'ànima catalana, ajudant al revivament de les arts belles, peixant la fam d'ideal de nostre poble, aixecant lo lo de lo baix i material, i enlairant lo cap a les coses altes i espirituals.

Aquesta estima havem guanyat i aquesta estima havem de conservar, essentne cada moment més dignes. Pera lograr aixó, havem de tenir consciència tots de lo que som, i de nostre paper, que diríam, representem en el modern renaixement català.

Les necessitats del home son complexes. Format d'ànima i cos, d'esperit i materia, te

necessitats morals i materials; i així com l'esperit es superior a la materia, les necessitats morals estan per sobre les materials.

Els homes formen rases, per necessitat de sang, de tradicions, de costums, de la terra i cel qu'els rodejen; aquest conjunt d'individus, forma com un gros individu, hu, indivisible; un gran cos, i una gran ànima, que també te, i ab més forsa, les necessitats del individu simple; necessita del pá pel cos i del pá per l'esperit. Crist ho digué, *no viu solsament de pá l'home*; es a dir, viu del pá del esperit també. Pero aquestes necessitats tenen tants matissos, com matissos tenen les rasses.

Nosaltres som de rassa catalana; nosaltres

representem en aquest gran cos i ànima catalana, una part de son esperit, la part emotiva, la part sentiment; i com més aquest sentiment siga pur, noble i enlairat, més digne será la personalitat catalana. Catalunya ne té moltes de necessitats materials, pero potser no tantes com se pensa. Si els que som e'ement moral, no revifem de valent la part noble d'aquest ser, el desequilibri el portará al embrutiment.

Veus aquí com es noble la nostra tasca i quan delicada. Havem de tocarli el cor al català, havem de cridarli continuament *Sursum corda* ¡AIXECA EL COR!, i perquè ell ho senti es precis ho diguem ab veu plena de emoció i amor, ab veu sincera d'abnegació;

havem de clamar ab veu que li remogui la consciencia de son ésser; ab veu que hi hagin ressons de la veu antiga de la Patria, la veu íntima que guarda els accents de les alegries, i tristesses del temps passat; que guarda els accents de la mare al fill, del espós a la esposa; els accents dels que moren, dels que naixen, dels que gosan, i dels que sofreixen: es a dir, amichs meus, si volem que Catalunya ens escolti, que vinga a nosaltres, que aixequi el cor enlaire: li havem de donar art seu propi, such de sos ossos, ART CATALÀ.

LLUIS MILLET,

Mestre Director i Fundador de l'Orfeó Català

La música catalana ja té casa parada. Que creixi y multipliqui.

A. NICOLAU

Febrer 1908.

El bell somni de l'Orfeó

Qui la sab la forsa d'un bell somni? Qui n'ha midat la potencia esperonadora?

Fa setze anys que l'Orfeó inicià tímida ment ses cantades, semblants a la pludalissa d'aucells tot just eixits del niu. D'allavors ensà, el bell

somni no ha abandonat ni un sol moment als cantaires.

En els primers temps, quan la vida de l'Orfeó era feble com la d'un infant, migrada i estreta com la pobresa, el bell somni s'ovirava lluny, lluny; tan lluny, que's mateixos que'l bressolaven no estaven pas ben certs de que no fos una mena d'arrel de bogeria, de bogeria sublim. Perque mireu que s'en necessita de forsa imaginativa perque la trista i atuidora realitat d'una vida raquítica no acabi per destruir la visió d'una grandesa incomparable. I diem incomparable, perque cap exemple encoratjador podria oferirse a la reflexió dels somniadors cantaires. Cap entitat artística de Barcelona havia pogut enlairar per la glorificació de son art, no direm un palau ni tan sols una barraca.

I els ardis orfeonistes, sense més riquesa que

la del rossinyol, posada tota sa fé a n'En Millet i tota sa esperansa en la patria catalana que anava ressorgint a la nova vida, somnia que somniarás i canta que cantarás, que no hi ha res que fassi somniar tan com les belles cansons, ni res que fassi cantar tan a pleret com un bell somni.

Passat un quant temps de lluitar ab la fosca de lo desconegut, el sol de la prosperitat començà a brillar per l'Orfeó. Un dia el públic de Barcelona s'adonà de que's nostres cantaires no ho feien pas del tot malament i que tan mateix els cants de la terra eren ben hermosos. Una corrent protectora s'inicià i la vida del Orfeó anà fentse més desembrassada.

Un altre jorn els orfeonistes temptats per l'idea d'un triomf obtingut en terra estranya i en lluita noble (joh ignocencia infantivolal), em-

català no surtia el Goethe i el Schubert que sorti pera l'art alemany; el *gènero chico* ab música lleugera i sense ànima, calcada del francés, feu furor a Catalunya. ¡Es singular! els primers cultivadors d'aquest.... art—dígimne art— a Catalunya eren catalans. Sos noms els recordan tots els que passen de vintitich anys, en Colomer, Palmada, Mateu, etc....

El poble català s'hi aficionà i ab la poderosa retentiva que té pera la música, popularisà els exotismes del couplet, el vals, l'ària i demés carrincloneries del estúpit genre; la musa popular catalana restave adormida.

En Clavé ja havia creat sa obra, mes aquesta —val a dirho—tampoche exenta d'exotismes, si bé senyalava un viarany més profitós pera la melodia del terror, no era ni de molt la resurrecció completa del cant popular del poble català. Escrites ses obres pera grans masses corals a les que era precis donalshi ans que tot facilitat i agradable melodia, ses composicions son una cascata, un devassall d'inspiració que admira per lo feconda, conmuu per lo ingénua, pero que en la majoria de les vegades no recorda el cant popular de Catalunya.

En Pau Piferrer, a mitjans del passat sigle ja havia publicat son admirable recull de cants populars, mes desgraciadament els conreuadors de aquest art no foren molts; una minoria, aquella minoria que trevallava pera el renaixement literari de Catalunya i prou. El sabí Milà i Fontanals, en Pelay i Briz i el poeta Marian Aguiló seguien ses petjades, sense el grandió exit que llurs treballs mereixien.

Ab l'esclat del catalanisme, pot dirse que començà a popularisarse l'afició a nostra música popular.

Aleshores nasqué l'Orfeó Català. I aquí deixo a la ploma mes ben trempada d'en E. Sunyol la historia d'aquesta gloriosa entitat, traduint al català l'admirable article següent, que ab sa bella descripció i consideracions, borrarà el mal efecte de la meva, desprovista de gales literaries i tècniques.

S. GIBERT

L'Orfeó Català

En el memorable Café de Pelayo, aont tants elements del catalanisme artístich i literari tingueren assiento, s'hi celebraven l'any 1891, uns concerts a quarteto en els que hi prenia part, com a pianista, un jove, gaire bé un nen, viu i nerviós d'esguart intel·ligent i aire bonatxó. Era en Lluís Millet.

Molt sovint concorria al tablât dels concertistes, un altre músich amic, jove també, de pel negre i abundant, de mirada ferma, i de cos raquítich en el que la Naturalesa no havia permès que brassos i cames poguessin mourers ab el natural desembrás, de lo que segurament provenian certs esclats de mal dissimulada displicencia, que casaven molt bé ab l'aire marcadament bohemí del jove músich. Era l'Amadeu Vives.

I allí, al costat de la mateixa taula de café concorrien també a diari, mitja dotzena de joves aficionats a la música, que moguts per llurs afanys artístichs, prompte contraguieren amistat ab en Vives i ab en Millet.

I allà per Setembre d'aquell any de 1891, varen aliar-se les iniciatives enérgiques d'en Millet, i els entusiasmes per l'art d'aquella mitja dotzena d'aficionats, i va surgirne un fet: la fundació del «Orfeó Català».

El 17 d'Octubre del mateix any s'aprova la oficialment el Reglament de la nova Associació, consagrada a la «creació i conservació d'un orfeó ben instruit en l'Art musical pera cantar ab perfecció tota classe de composicions corals». Els primers mestres del naixent Orfeó foren, naturalment, Lluís Millet i Amadeu Vives, als qui s'uniren, primer en Jacinto Tort, més tard en Joseph M.ª Comella. En Janer de 1892 s'havien ja inscrit 28 socis coristes i 37 socis protectors, que assiduament concorrian al local del «Foment Catalanista» del carrer d'en Lladó.

Ben prompte pogueren apreciarse els primers fruits del colossal treball que mestres i coristes s'havien buscat. El 5 d'Abril de 1892 apareixia per primera vegada l'Orfeó Català davant del públic congregat en la Sala Bernareggi del carrer de Ponent, cantant el «Ave Verum» de Mozart i la «Boda d'aucells» d'en García Robles en un concert organitzat per en Antoni Nicolau. El 31 de Juliol següent apareixia en el Palau de Ciències, per sa primera «prova d'estudi» ab una massa de 30 coristes cantant tres cansons populars catalanes, una d'elles «Els Segadors» —que tanta popularitat han alcançat després,— i dos pessons noves, d'en Vives i en García Robles. En Octubre, prenia part l'Orfeó en els célebres

ORFEÓ CATALÀ

De la música popular catalana

a l'Orfeó Català

Tenim fé de que després de l'idioma, l'afeció més cara que serva el poble català, es sa música. ¿Com s'ho explican aixó els que han negat al esperit català tota intuïció artística? ¿Com s'acorda aquesta afeció ab l'afirmació de que Catalunya sols dona vida a la industria, i en materies d'art tots els pobles de la regió son reproduccions del lloch d'acció de «L'alegría que passa»? No es pas una afirmació gratuïta aixó de que una de les fibras més sensibles de l'ànima catalana es la de la música.

Si manquessin altres proves, el mateix «Orfeó Català», ne fora una ben palesa. ¿Aont es a Es-

panya el grup choral que arribi a la mida del nostre Orfeó? Donchs aquest s'ha fet en el poble, *juen, sech, antiartístich, ensopit i materialista*. ¿Serà armonich, tal vegada, que's pobles més trevalladors siguin els més artistes? Aixís ho fá suposar a Espanya el que Catalunya i Euzkadi siguin els llochs aont més se venera i conreua l'art per excelencia, l'art dels arts: la música.

L'afició dels catalans a la música, no es res modern i no hi val l'argument vulgar del *per qué es moda*. No hi ha tal moda. Sigles i sigles fa que a Catalunya vam guanyar fama de excepcionals predestinats pera el conreu d'aquest art divi. Diguin ho si no les innombrables cansons populars que's coneixen dels sigles xv i xiv, essent de notar que en aitals cansons s'hi notan extraordinaries coincidencies ab els cants populars de la No i lo que deixa demostrat plà bé, quines eren ja en aquell temps les aficions musicals del nostre poble.

Fidels guardadors de aquesta afició musical catalana, ne foren les «caramelles», festa tradicional que encare avui se conserva.

Les caramelles d'avans—que prengueren son nom de la paraula *caramell*, lluiol-tiple—artísticament s'alimentaven—si val la paraula—de música popular. ¡Qui sab si fou aquesta la causa de la gran empena que en determinades èpoques prengué la cansó popular!

Un autor diu que solsament pera festejar l'arribada a Barcelona de Carles III, se crearen innombrables cansons, aont se retratava el gran amor que al Arxiduch d'Austria guardavan els catalans ¡i tant malament que's ho pagà!

Tal vegada fou aleshores quant se mistificà la poesia popular, que segons diu en son *Roman-cerillo* en Milà i Fontanals a les derrerres del Sigle xiv i durant el xv, època de decadencia a Catalunya fou bon xich contaminada pels romansos castellans que propalaven joglars i cantors populars i les families castellanes que aquí residien.

Aquest contagi feu creure a home tant eminent com en Menéndez Pelayo, que lo que aquí se conservava era la cansó castellana i aixís en sa hermosa «*Antologia de poetas liricos castellanos*», ha pogut dir que «... *hay que agradecer al verdadero pueblo catalan, tan español siempre, el cariño y tenacidad con que ha conservado esta parte de nuestro tesoro poético, mostrándose en esto más castellano que los castellanos mismos*».

L'erudit senyor desconeixia que les cansons castellanes que influenciaren nostre musa eren poquíssimes, tant poques, que el mateix Milà i Fontanals al volguer publicarles en son «*Roman-cerillo*» sols n'hi pogué incloure un nombre petítissim.

Aquets datos que picant d'aquí i d'allà, he trascrit a correccita provan d'un modo evident, la afició gran que en totes èpoques han sentit els catalans per la música.

D'allavors ensà, de la poesia i música populars a nostres dies ¡cuantes evolucions! Veritablement el gust artístich se malmetia. Pera l'art

concerts de la «Societat Catalana» dirigits per en Nicolau, cantant el «Agape Sacro» de «Parcific» i la «Marxa fúnebre» de Berlioz. I arreu, arreu, l'aplauso consagra'l mèrit i estimula els esforços dels orfeonistes.

Al comensar l'any 1893, eran ja 73 els socis protectors i 50 els coristes. Els joves cantors havien ja aixecat el vol del niu que amorosament els havia permès fer en sa casa el «Foment Catalanista» i s'establien en pis propi en el carrer de Cambis Nous.

Mes els comensaments d'aquesta vida independent, sigueren, com molts, ben etzarosos, i l'any 1893 siguié per els fundadors del «Orfeo Catalá», un any de prova. S'arribà com se pogué al any 1894, entre dissidències i qüestions interiors de caràcter personal; en aquell any l'Associació se traslladà al carrer de Dufort; i als comensaments de 1895, apareixia novament l'«Orfeo Catalá» davant del públic en l'«Ateneu Barceloní», aont siguié objecte d'una delirant ovació. Contava aleshores ab 109 socis protectors i 46 coristes. L'amor i la perseverància d'en Millet i de sos fidels, l'havien salvat.

I desde aquella memorable sessió del «Ateneu Barceloní», que fou el bressol de la gloria del Orfeo, ja tot sigueren glories i alegries. El cant de la «Patria Nova» de Grieg, ofegat per frenètics aplaudiments, fou la fita primera del triomfal camí. En aquell any de 1895, fou ja la vida artística activíssima; moltes sessions en diverses societats; un concert públic en el Saló de Belles Arts; la tarde del divendres Sant a Sant Pere, aont se dongué la primera mostra de la música polifònica ab el Benedictus de Palestrina; varies excursions artístiques a Masnou, Sitges, Badalona i Ripoll; i finalment, ab motiu de la vinguda a Barcelona de la celebrada «Capella Nacional Rus», un pas de gegant per el camí de la perfecció artística, un espectacle que feu conmourre i altre gran triomf.

Aleshores s'instituí la secció de nens, de quina educació artística s'encarregà primer en Joan Gai i després en Joseph M.ª Comella; al cap de poch se fundà la secció de senyorettes, ab el concurs de Na Emerenciana Werhle. El camp d'acció artística s'extenia cada cop més i aleshores pogué contar l'Orfeo ab un altre auxili; el del intel·ligent professor de solfeig Joan Salvat.

El malaguanyat Gallissà, dibuixava per l'Orfeo la famosa i hermosa Senyera, i ab ella enlaire pujava en Millet ab sos orfeonistes al Montserrat, i allí al peu del Santuari rendia sa senyera, per clavarla després triomfalment en la montanya com altre fila de sa gloriosa carrera...

Al comensar el 1897 contava ja l'Orfeo ab 400 socis protectors i 100 coristes.

L'«Orfeo Catalá» era ja una institució popular de les que en tot lloch i en tots els tons se deia que honran a Catalunya. Sa vida pròspera exigia més ample local, que'l modest pero altament simpàtic i suggestiu del carrer de Dufort, i se vegé obligada l'Associació a mudar-se al senyorial palau de la casa Moxó, de la plassa de Sant Just... d'allí partiren els orfeonistes per pendre part en el concurs internacional d'Orfeons celebrat a Nissa, i allí tornaren ab la senyera llorejada, ostentant el primer premi d'aquell gran concurs.

Ningú havia oblidat la rebuda entusiasta que feu al «Orfeo Catalá», el poble de Barcelona, quan aquell tornà de Nissa. Tots els catalans considerarem aleshores com a propies les glories del Orfeo. Desde aquell moment fou considerat aquest com una fundació nacional. Millet havia portat a terme a sos cantors. A Nissa hi elevà la tercera i definitiva fita d'una via de triomfs repetits...

D'allavors ensà ¿hi ha algun català que hagi oblidat l'història del Orfeo?

E. SUNYOL

La darrera etapa del Orfeo

No tot son llaurers lo que ha trovat l'Orfeo en son camí; que també ha trovat alguna espina i una d'elles es la que vaig a ressenyar.

Molts dels meus llegidors ja ho recordaran. Era'l dia 21 de Mars del any 1900 que l'Orfeo rebé una desagradable visita. Els agents del Fische se li presentaren al local per procedir al embarch; puig l'Orfeo era acusat de defraudació a l'Hisenda Espanyola.

Va ser considerat com a una empresa industrial i com a tal se li exigia una crescuda contribució que's negà a pagar.

Presenciaren l'embarch además de varis socis del Orfeo, l'Sr. Permanyer com a notari i el senyor Abadal (Raymond) com a advocat, els quals aixecaren acta del embarch.

Els objectes *favoreuts* foren tots els regals que havia rebut durant sa campanya i a més la

preciosa Senyera, l'hermosa obra d'art deguda al malaurat arquitecte Sr. Gallissà.

A l'endemà a la tarde, mercès a les actives gestions dels Srs. Abadal i Milà i Pi, president aquest últim de la Junta de Propietaris del Liceu, era deslliurada la Senyera poguentse presentar aquell mateix vespre al Gran Teatre aont el poble de Barcelona li dedicà una grandiosa ovació com a desgravi a son captiveri.

El dia 19 de Novembre del 1901 novament l'Orfeo deixava Barcelona per anar a visitar a sos germans de l'altra banda dels Pirineus.

En sa excursió, visità l'Orfeo les capitals de Montpeller, Marsella i Perpinyà alcansant en cada una d'elles un senyalat triomf.

Quan en l'any 1902 Catalunya vegé perdre a dos de sos més preuats fills, l'Orfeo s'associà al dol general i acudí en corporació presidit per sa Senyera als respectius enterraments.

¿I qu'en direm de quan les dames catalanes acordaren fer ofrena d'una preciosa bandera a l'entitat mare del Nacionalisme? Tampoch aquella vegada foren les del Orfeo de les darreres en acudir a la crida.

Més tart quan se feu l'entrega de la Bandera—acte que tingué lloch a Poblet el dia 1 de Juny de 1903—l'Orfeo en corporació acudí a Poblet, cantant-hi un «Himne a la Bandera» escrit expressament per aquell acte pel poeta Maragall i armonisat pel Mestre Millet.

L'Orfeo ab tot hi aixó no oblidà pas sa missió, i el dia 24 de Juliol del any 1904, inaugurà al teatre Novetats la grandiosa «Festa Musical Catalana» complement artístic-musical, de la gaia festa dels Jochs florals.

Aquesta festa es concurs musical aont hi cab tota classe de música seria, tenint-hi lloch preferent la música popular.

En les tres «Festes» que porta donades ha lograt alcansar la sanció de la popularitat a part del grandió exit, que en cada una ha anat en augment.

Quan les societats autonomistes tingueren l'idea de solemnizar degudament la diada de Corpus, l'Orfeo s'hi adherí ab el major entusiasme ajudant al bon exit de la mateixa.

Quan tot Catalunya's disposava a festejar i a rendir públic homenatge als seus defensors en el Parlament Espanyol, tampoch li falta entusiasme per contribuir-hi assistint a la gloriosa jornada del 20 de Maig.

A més d'aixó ha donat molts concerts en varis teatres de Barcelona i també ha prés part en Festivals i funcions benèfiques.

Aqueixa es, explicada a corre-cuita la gloriosa darrera etapa del Orfeo, qu'es avui la 1.ª entitat coral d'Espanya.

En l'actualitat conta l'Orfeo ab uns 2.500 socis protectors i uns 200 coristes entre homes, dones i nois.

Un cop coneguda sa historia permeteume que m'ocupi un poch de son Palau.

Ja fa temps l'Orfeo venia notant la falta que feia a Barcelona una Sala de concerts que reunís les degudes condicions acústiques.

L'Orfeo per si sol no podia pas portar a cap una obra tant grossa, i sollicità l'ajuda de tots els aïmants de la música. Feu un emprèstid de 600.000 ptas. en obligacions de 500 i 100 pessetes que agotà en poch temps.

Vensuts tots els obstacles en l'any 1904 l'Orfeo adquirí un espaiós terreny situat al costat de l'esglesia de Sant Francesch i quina extensió es de 32.000 pams. Inmediatament s'encarregaren els plànols al eminent arquitecte Domènech i Montaner, comensantse desseguida les obres.

No es necessari detallar la Fatxada ni l'interior, bastará ab dir que hi caben 2.500 persones assentades ab comoditat i unes 1.000 de dretes.

L'únich apoi oficial en que ha comptat l'Orfeo per portar a terme sa obra es de l'Ajuntament i la Diputació; a Madrid sols s'han cuidat de cobrir crepusculs drets i timbres.

Apropòsit d'aixó bó será recordar el discurs que pronuncià l'avui ministre d'Estat Sr. Allende-Salazar al Congrés Espanyol quan l'allavors diputat per Barcelona Sr. Lerroux acusà al Orfeo de separatista.

El Sr. Allende-Salazar era allavors ministre d'Agricultura.

«Me he levantado solamente para defender al «Orfeón Catalán» de los ataques que S. S. (en «Lerroux») le ha dirigido, ataques bien injustificados por cierto, pues me dejan claramente demostrado que S. S. no conoce más música que la de los manubrios. (Risas).

«¿Es posible, señores diputados, que haya alguien por ignorante que sea que al oír los delirios, cados acentos que salen de aquella masa coral, una de nuestras más legítimas glorias, se le acudan a la mente, pensamientos tan descalabrados como los que tratamos?»

«Es sobradamente ridículo, tratar de separar la obra del Orfeón. No obstante, se había hablado tanto por desgracia en este Parlamen-

to del separatismo catalán y hasta, con motivo de cierta excursión por Francia, (la que feu l'Orfeo en Noviembre del 1901) habianse censurado en tan duros términos los cánticos de este Orfeón, que, debo confesarlo, señores diputados: asistí al concierto (Llotja 1905) con cierta prevención. Acompañado de las Autoridades presencié el concierto desde una galería-circular, donde no podían llegar cierta clase de manifestaciones... excesivamente populares.

«Pero apenas hirieron mis oídos los dulces acordes de Las Saetas que amor disparan y los lúgubres lamentos de «La muerte del monaguillo» (!) experimenté una sensación de orgullo patriótico, de admiración hacia aquellos mis hermanos que tan alto ponen el nombre de España en aquellas regiones donde el Sr. Lerroux queriendo nombrarse más patriota que ellos, siembra cizaña con sus epítetos de separatismo. (Muy bien. Grandes aplausos).

«Entonces fué cuando considerando servir a la Patria ofrecí al Orfeón la cinta gualdo-roja que tanto discute el Sr. Lerroux, y que ellos han aceptado con vivas muestras de regocijo.

«Entonces, también se me habló de una casa-palacio y sala de funciones, que dicho Orfeón tiene en proyecto. Yo al momento prometí, como es natural; y al Gobierno le ha parecido eso una buena ocasión de interesarse por quienes se desvelan en bien y honor de su Patria. A tal efecto el Gobierno tiene en estudio un proyecto de Real Decreto, en el que se concede un crédito ilimitado para construir y sostener la casa que con razón podrá figurar entre nuestros más admirados monumentos nacionales.

«Esa es la labor del Gobierno. Mientras vosotros echáis sobre nosotros, rencores y pasiones de política infectuosa, entorpeciendo, ó más bien, queriendo entorpecer nuestra misión sagrada, el Gobierno protege las sendas de la virtud y del arte que son las que han de llevar a nuestra amada Patria hacia el camino de la Regeneración. (Grandes aplausos).

No penso ferhi comentaris, sols recordaré que allavors presidia'l Gabinet el Sr. Maura. Per lo que's veu ni'l Sr. Maura ni'l Sr. Allende-Salazar ja no's recordan d'aquell discurs.

Ans d'acabar plaume moltíssim enviar desde aquestes planes ma coral i sincera felicitació a la Junta Directiva, Mestres i choristes del Orfeo, puig cada hū a mida de ses forces han ajudat a creixer aquest plansó gloria i orgull de nostra Patria.

ANTONI ALSINA.

Un concert de l'Orfeo Catalá

Estava anunciat el concert que l'Orfeo dedica tots els anys als socis protectors; era'l Desembre del 1904. El programa, excel·lent; entre altres composicions s'hi cantaven vuit composicions premiades en la primera festa de la música catalana. A casa un amic meu s'hi hostatjava una d'aquestes personalitats que a Madrid ne diuen *grans homes, polítics d'altura*.

Per veure quina impressió li faria'l nostre Orfeo, vaig tenir molt interès en que assistís al concert, regalant-li una invitació que fou rebutjada, dient ab un tó desdenyós: *muchas gracias, conozco los orfeones de París y Bruselas que seguramente son mejores que los nuestros...* Insistint per nostra part en que acceptés l'invitació ho logrem i la nit del 18 cap a Novetats falta gent.

Comensa'l concert ab l'hermós cant de la Senyera; i ja tenim al gran home que per la manera que quedà admirat segurament no's creia veure aquell espectacle tant hermós; segueix el concert i nostre home sembla que veu visions, pero lo que l'afecta en grau superlatiu es a l'última part quan cantan «Els Segadors». Tot era mirar endavant i endarrera i aquell entusiasme'l tenia aclaparar. L'escenari anava quedant sense coristes, que'l nostre home encara estava assegut a la butaca fins que m'hi acostó:

—¿Qué impresión ha sacado V. de esta fiesta?

—Primero—me contestó—deseo hacerle una pregunta. ¿Cuánto cobran estos ejecutantes?

—Nada, al contrario, todavía pagan su cuota mensual.

—Pero, ¿es posible que por amor al arte toda esta gente tenga tanto trabajo y molestia?

—Oh, no; no es todo por amor al arte: por amor a Cataluña, para demostrar al mundo que somos un Pueblo, que sentimos el arte y la belleza. Y, dígame; ¿cuáles han sido sus impresiones?

—Dos; la primera muy grata, pues no podía suponer nunca que en Barcelona existiese un orfeón tan excelente y artístico; con razón me decía V. que era uno de los primeros del mundo... y la segunda impresión es muy dolorosa.

Quando estaba escuchando «Els Segadors» y veía aquellos niños y hombres cantando con un

entusiasmo tan grande, y un público que puesto en pie aplaudía frenéticamente no la canción, sino su espíritu, francamente, he sentido una gran pena porque me he convencido de que no podremos entendernos nunca.

Aquestes son les impresions que un *grande hombre político*, un dels homes avui encara de prestigi de l'Estat Espanyol, treia de un dels concerts de l'Orfeo Catalá.

V. TORT.

~~~~~

Glorifiquemlo

Tal com Tirteu un dia encoratjava als combatents d'Esparta i ab sos cants els feu vencer en les lluites messíniques, igual avui per Catalunya, l'«Orfeo Catalá» també ab sos cants enlaira l'esperit dels lluitadors que cerquen l'autonomia, com a aspiració suprema i complement indispensable per la llibertat dels pobles.

Pels catalans aïmants de la llibertat, l'«Orfeo Catalá» es un símbol, es l'ànima vivent de la nostra terra, es aquella cosa superior que viu i's manifesta com a força espiritual qu'enlaira'ls cors, i els hi fa sentir ansies hermoses d'una superior vida.

Els homes que lluitem, i lluitem baix aquell ordre qu'es acció en la vida colectiva, i ho fem portats per aquell amor a les coses justes, veiem, en eix conjunt armònic de cantors de la nostra terra, la força que's fa accionar i ens impulsa, donant coratge al esperit que's manifesta, desitjos de lograr aquella cosa, qu'en la vida colectiva, es justicia i llibertat a l'hora.

L'Orfeo, ab sos cants, s'ha passejat triomfant per la nostra Catalunya, i com sembrador de bona cosa, ha escampat la lleure, qu'ha anat fecundisant en el camp nacionalista, tot procurant per aquesta idea abundosa anyada.

Entusiastes per la gran obra, tots quants seguim les petjades, qu'en son romiatge per la nostra terra va marcant, com fites d'un camí que ab goig i plens d'esperansa seguim febreros, veiem en l'Orfeo molt més que un símbol, veiem en ell a la nostra Catalunya tal com volem i desitjem véurela, plena d'amor i de bona cosa, l'enveja sent de tots els pobles, per tot lo qu'es hermós i dignifica en grau elevat d'instrucció i cultura, qualitats indispensables pels pobles que volen i desitjen viure.

Nosaltres l'havem anat seguint, l'obra gran i ferma, plena tota ella d'un coratge esplèndid, que'l nostre Orfeo per tot escampa, i l'havem anat seguint, com la seguim encare, perquè hi tenim fe, en que'ls pobles cantant progressen i's dignifiquen, i subjugats pels cants hermosos, obran com impulsats per un sentiment que dona força a les grans idees.

Seguiu cantant, els hi deiem avui plens d'entusiasme, canteu ab la fé que us porta, moderns Tirteus de la moderna Esparta, que ab vostres cants be enardireu l'esperit del poble, i allavors plegats, ab conjunt armònic, farem que l'autonomia sigui el pedestal aont hi aixecarem a la nostra Catalunya.

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ

~~~~~

Elogi del nostre chor

Quan el triomfador Theseu instituí nous ritus commemoratius en les solemnitats religioses de la Grecia bàrbara, fou allavors quan aparegué'l chor, en les danses gnossianes que s'executaven juntament ab un cant general, mentres se celebrava'l sacrifici de víctimes humanes. Després aparegué Orfeo qui suavisà les costums i transformà aquells cants de barbarie, en cántics místics i simbòlics. Després els chors constituïren, ells sols, el teatre; i quan més tart s'introduïren personatges a l'escena, l'chor quedà relegat com a element de segona classe, comentador de la acció escènica. I el poble grec que si be era de prodigiosa naturalesa artística, era també heròich; i com a poble primitiu, devia donar aquesta última qualitat a totes les seves institucions. No aixís succeí ab el chor; aquest d'institució selvàtica se transformà en element artístic, sens tenir un caràcter marcadament heròich. I lo heròich per ells era la civilitat.

Tot altre cosa es per nosaltres, la genesi, la vida i fins l'idea de nostres chors.

Quan l'heròich Clavé fundà'l primer chor a Catalunya fou una ratxa de petita civilitació, fou una empena decisiva per la factura d'una institució superior i nacional: l'Orfeo Catalá. Aquest refinà aquell cant primitiu i el convertí en gestic de cultura, de civilitat.

Per aixó, al fer avui l'elogi del nostre chor, no puch menys de dirli heròicament civil.

Ell ens acobla, ab la suggestió màgica del art del ritme suprem. Infiltra en nostres esperits inquiet, l'entusiasme marvellós per tot ideal de lluita. Ens empeny, fent de nostres accions el desitj insaciable de tota redempció i llibertat. Ell ens presta'l màgic secret del viure en armonia; pero anàrquicament. El cántic de cada un, es l'esforç individual de vibració afinada que's aixeca potent i serà ab l'esquart fit en l'ideal que acompanya tots els moviments i modula totes les tonalitats, que desenrotlla una civilitació de goig i de pau: el ritme suprem de la vida.

D. BONET I CEMBRANO.

Imp. J. Horta.- Barcelona

De Catalunya estant

Acabo de llegir a les *Cròniques Madrilenyes*, que are a diari, publica *El Poble Català*, que En Maura ha consagrat parlamentàriament l'esquerra catalana. I diu el cronista que En Maura que ja de sempre parla reflexivament, accentuà la lèntitud, la gravetat de les seves paraules, per que tothom compregués la transcendència que tenien. També escriu el cronista que creu bonament que tots els catalans hem d'alegrarnos d'aquesta beligerància que En Maura reconegué a l'esquerra solidària. Doncs jo haig de dir que'l meu esperit, català, no ha sentit alegria; ha sentit angoixa i dolor, si be que no desencoratjament, per això. Angoixa i dolor que ja en altres ocasions l'havien trabsalsat l'esperit meu, quan la reflexió i la gravetat d'en Maura regoneixia beligerància parlamentària a la que s'anomena dreta catalana. Aleshores els de l'esquerra clamaven contra en Maura... però es ben clar que'l conformisme s'extén. S'extén en els representants solidaris de Catalunya, mes manca saber si el poble que's votà el sent aqueix inesplecable conformisme. No, no'l sent; ni pot ésser que'l sentin, cor i esperit dels diputats que no hagin fet trossos del deure que contraguieren ab Catalunya.

El nostre poble votà diputats catalans i no diputats de dreta i esquerra, i aqueixos diputats quan, tot just eren candidats, deien tots a n'el poble: no volgueu saber les meves opinions polítiques personals, jo sols seré representant de Catalunya. Se redactà el programa comú, l'aspiració mínima de Catalunya... ¿perquè?... ¿per dividir-se en dreta i esquerra? ¿per realisar acció parcial, fragmentària?... El programa comú perquè no'l defensen? ¿perquè no converteixen en acció el compromís contrat per Catalunya? Ha sigut a Madrid, ha sigut en Maura, qui ha consagrat dretes i esquerres, Catalunya no. Pregunteu a Catalunya, si troba bé que la representació catalana se divideixi, i contestarà: NO. Prou política vella, prou política de farses i dogmatismes, s'havia dit. Però's veu, clarament que la política vella s'ha reviscolat una miqueta; lo suficient per encegar fins als més ben intencionats. No es sols el cronista de *El Poble Català*, el qui sent alegria pel conformisme que enerva a la representació parlamentària catalana. Cal fixarshi. Es en Maura tot reflexió i gravetat, segons el cronista, es *La Epoca* ab escrits de forma amanerada i d'intenció que vol ésser maquiavèlica; es En García Prieto i es en Romanones; es la premsa de les oligarquies. Aqueixa alegria, no serà pas el sentiment definitiu, que sols podria ésserho, si en comptes de la divisió evident dels representants de Catalunya, fos el nostre poble el qui hagués malmenat el seu sentiment i el seu pensar, respecte del problema català. En Maura haurà dit, divideix i venceràs, i a hores d'ara deu sentirse cofi i satisfet, per l'alegria del cronista qui sent la vanitat de la consagració otorgada per en Maura. Mes no es els diputats als qui ha de disgregar En Maura. Es a nosaltres, a n'els catalans i si hlogra triomfarà... temporalment. A l'acció disgregadora que vulga realisar en Maura, hi oposarem la nostra acció congregadora, i si's diputats se divideixen, els catalans ens unirem i'ls hi recordarem el compromís que ab nosaltres, els qui'ls votarem contraguieren... i ni això caldrà. Tota l'acció de les oligarquies careixerà d'acció en el mateix instant que de Catalunya estant, diguem a n'els diputats: germans, sou catalans qui representeu el nostre sentiment.

Representants de Catalunya; molts de vosaltres sou bons amics meus; sé qu'estimeu a Catalunya i estic convençut que un malentès fa que la vostra acció parlamentària, sia oposada al vostre sentir català; doncs bé, ¿perquè en comptes de cercar la beligerància parlamentària de lo que vos divideix no realiseu l'acte patriòtic d'ajuntarvos cumplint el manament de Catalunya? ¿perquè en comptes de caure en els paranys que'ls polítics del Estat paren per desorientarvos i dividirvos, no permeteu que vos guii altre sentiment que el que batega a tot el nostre poble? Companys volguts; d'aquí la nostra terra estant, del si del nostre poble estant, jo vull que a vosaltres arribin aquestes tres paraules *tot per Catalunya*. Per la nostra estimadíssima Catalunya que vosaltres estimeu, perque la vostra sang, la vostra vida imposan a n'el vostre esperit aqueix sentiment d'amor, qu'es sentiment de dignitat i de vera llibertat.

D. MARTÍ I JULIÀ

(De Acció Catalana.)

Feina a fer

Fora endebades negar que nostra llengua s'ha purificada fora d'uns quants anys ensà. Que la novella generació de catalans qui avui omplen les escoles de casa ja té per vergonyós l'usar mots estrangers en la llur parla, es un fet evident que no cal pas provar. Tot ens promet un demà ben personal i refinat. La intensitat de la literatura catalana i potser més que res la premsa redactada en nostra llengua hi han contribuït per un tot en aquell progrés. Però tots sabem que per desgracia no tothom llegeix a Catalunya, i dels qui llegeixen no tots ho fan en llengua catalana, que son molts, masses, els dia-

ris escrits en llengues forasteres per la vida social del nostre poble i que'ls bruticiers del *vaudeville* castellà no's limiten a empastifar els escenaris sino qu'esborgeixen llur pesta subratllada per ritmes agafadissos pels carrers de nostres viles. Això fa que'l laboriós dissapie que'l moviment catalanesch ha emprés, esdevingui deslluït en molts recones pels cabassos de miasmes que per portes i finestres obertes de bat a bat ens aboquen el gech curt i les quetes llargues.

Aquestes forces corruptores s'han de contrarestar en lo possible ab les mateixes armes qu'elles usen. Tot esperant qu'un renaixement d'aquella digna d'anyoransa escena catalana bufa, buidi els patis dels teatres castellans i a milliarisi el gros poble ab els mots en desús el reclam, qui tant bons resultats produeix en el terré mercantil pot esdevenir una eina potenta manejada per mans destres.

¿Per qué no usarlo, donchs? Excitar la curiositat, atreure l'atenció, potser provocar la riurelleta... (que hi ha! a quants, qui avui els usen, no han fet riure: *palau, llurs, apar, joia, etc?*) no es pas el pitjor remei per corretgir l'aplech de barbarismes, qui asprement trenquen i abismen nostra parla. L'afix, arma moderna per excelència pot servir a maravella per desterrar de nostra parla nombre de barbarismes, ensemps que per donar una prova més de cultura nacional. Cal desenganyarse, les petites coses, aquelles coses que tenen tota l'apariencia d'inutis son les que porten la grandesa dels pobles, i les que'ls fan més grans.

Una comissió d'uns quants lletrats triats entre'ls més populars i coneguts—Maragall, Guimerà, Aldavert, Pous i Pagès, etc.,—esculliria la frase o el mot quina correcta forma caldria ensenyar al poble i cada quinze dies o cada mes, cada quan s'acordés, les cantonades de totes les viles catalanes s'abellirien ab un ben artístich cartell, qui contindria l'ensenyament elegit.

No s'ha de dir «Hasta luego». Diguen «a reveure» o «Fins tost», o lo que la comissió decidís.

A cada poble, el Centre Català del lloch faria la comanda del nombre d'exemplars que li caldrien; durant l'espai de temps que mitjansaria entre l'emissió d'un i altre cartell, els periódics catalans publicarien l'ensenyament repetidament entre les noves al lloch més vistós, el comentarien i raonarien; afixos més petits serien colocats en cafès i altres llocs públics, car el fet de contenir belles imatges, diferents cada volta, els faria desitjats i demandats. Estic convençut de que'l mot més arcaich i de més extranya aparença, esdevindria vulgar al cap d'un mes.

Ensemps que purificadora de l'idioma, aquesta manifestació del sobre de forces de la vida catalana, tindria un caracter artístich ben interessant. Alguns artistes catalans de París han ofert ab entusiasme i *gratuitament* son concurs a l'idea. Jo passo aquesta i aquell a METALLA a l'Associació de Lectura Catalana, a l'Unió Catalanista, qui havent vist enganxar tants cartells més prometedors, si bé menys fructífers, no seria pas la menys assenyalada per enganxar aquests tant catalans, tant honorables, tant sincers.

El Dr. Martí i Julià té la paraula.

F. PUJULÀ I VALLÉS

París, Febrer 1908.

Cant

Siguéme rebels tan sols per lo nostre que'l dret, la raó ens donen la forsa. Cantem el Demà, ensenyant al poble lo qu'es i ha sigut devant de l'Europa. Fem pas al progrés, obrintne les portes als homes honrats que vinguin de fora, si'ns porten la llum, si senten la forma del sant ideal, la pau santa i bona. Aixís, persuadint, treballem per l'obra que'ls pobles fa grans i dignes als homes. Jurem ser fidels, siguem fins idòlatres si ho vol la salut de la Patria nostra.

SALVADOR BORUT I SOLER

URS

Millet íntim

Dir qu'en Millet ha sigut i es l'ànima de l'«Orfeó Català», es cosa tan vulgar, que tothom te oblidada per lo sapiguda. Tots els qu'hem tingut la sort de seguir sos petjades desde que's fundà nostra benemèrita institució choral, honra de Catalunya, sabem lo incansable que ha sigut el nostre estimat Mestre, ja que ell ha sacrificat tota la seva joventut, ha esmersat totes les seves energies i ha dedicat tots els seus entusiasmes envers l'obra santa i regeneradora de nostre Orfeó, fentla extensiva a tots els soldats de fila, a tots els choristes, que l'hem seguit ab llur carrera artística, encatificada de triomfs i de victories.

En Millet ab son caracter bondados per essencia s'ha sapigut guanyar les simpaties i el cor de tots sos deixebles, que més que per Mestre l'hem tingut per un ver pare, germà o company.

Encar recordo ab fruició els primers anys de vida de nostra primera societat choral.

Tot aquell que venia a honrar nostre modest hostatje social, ja fos en el carrer de Lladó o be el de Cambis, recordará, que fora l'hora dels ensajos, difícilment hauria endevinat qui era nostre mestre director, si no l'hagués conegut, doncs ell, sempre tan humil sens mácula de pretenció, se'l'hauria confós per qualsevol de sos deixebles, ja que més que com atals, ens tractava com si fos un company, un ver amic nostre.

Recordo que'l día 8 de Juliol del any 1893 varem sortir de Barcelona a les 11 de la nit per anar a fer ma excursió al turó de Moncada i passar l'endemà tot el día pels entorns de dit poble.

A nostre local del carrer de Cambis Nos ens eunirem divuit o vint companys choristes i algun protector i junt ab nostres mestres marxàrem a peu cap a S. Andreu i Moncada.

La nit era serena i ab una lluna esplèndida; per ort que passat S. Andreu, en un lloch que la carretera passa paralela ab la via del ferro-carril del Nort, nostre benvolgut mestre Millet tingué l'ocurrencia de fernes cantar varis acorts musicals fent servir per pantàgrama els fils-ferros del telegraf i per notes el disc de l'argentina lluna, fentnos colocar a nosaltres l'un més lluny i l'altre més aprop de la via, perque aixís la lluna mirada al través dels fils-ferros, per uns era un *la*, pels altres un *mi* per altres un *do*, etc., i aixís anavem cantant i fentse'l camí més distret i alegre.

A les 4 del matí arribàrem dalt del castell de Moncada i ens hi estàrem una bella estona resseguint aquells murs tots ells mitj enderrocats; per cert qu'en un pany de paret del interior, hi vareig deuijar l'escut de Catalunya ab un sol sortint del mar i ab l'inscripció de «Orfeó Català» dintre son txe, i a sota la següent llegenda: «Orfeó Català»

Desde allí dalt vegerem la sortida del sol mentre nosaltres cantàvem cançons populars catalanes.

Després devàllem montanya avall i anàrem a fer l'ombra de les salzaredes que hi han al costat del riu Besòs i allà asseguets pels soralls de vora eriu anavem rellant nostres bells cants, com els acells dintre del bosc.

Cap allà les dotze del matí ens acostàrem a la casa aont teníam de dinar que fou la caseta del guarda de la font de l'aigua de Moncada, lloc molt frescal i pintoresc al estiu; com que'l dinar encara no estava a punt ens posàrem a jugar a fet i encar recordo quan li tocava amagà al mestre Millet sempre tenia la deria de volguerne agafar a mi, pro com que jo tenia bones cames, el feia bavejar sens que mai me pogués agafar.

El dinar fou un dinar de vera germanor i compaynerisme i un cop acabat brindàrem pel progrés i engrandiment de nostre Orfeó i de nostra patria catalana: poc podíem somniar aleshores que nostra timada entitat arribés ab tants pocs anys a tenir casa propia, després d'esser tan llorejada lo mateix dintre Catalunya com en terres estrangeres.

Cap allà a mitja tarde, anàrem a Moncada per agafar el tren, tots menys en Lluís Millet i Francesc Millet, el seu estimat cosí. Ells dos volgueren marxar a peu, i pocs moments després els vegèrem empendrer la marxa pel riu Besòs avall fins que varem perdrels de vista.

Com he dit nosaltres agafàrem el tren a Moncada i quan arribàrem a S. Andreu vegerem als dos Millets tirant floretes poètiques a unes noies qu'estaven aguantant dalt les parets d'un jardí.

Perque's vegi que la modestia del nostre Millet ha sigut sempre excesiva, recordaré lo que va passar farà ara uns dotze o tretze anys.

Vareig tenir l'honra un día de presentarlo a casa el distingit mestre en Gay Saber en Jacinto Torres i Reyeto, qui's cregué altament honrat ab tal visita; després de parlar de música i de la marxa del Orfeó, passàrem a la sala del piano perque'l mestre Millet ens donés a conèixer quelcom de ses composicions, i ell que sí, vinga tocar coses de Beethoven, Mozart, Mendelssohn, Wagner, etc., i fins després de molts precs, no varem lograr que toqués, les catalanesques d'ell que poch temps avans havia estrenat l'orquestra ab un concert donat per l'Orfeó.

També recordo que anys enrera li fou conferit el càrrec de Mestre-Director de l'«Associació de Coros de Clavé», càrrec que no acceptà per poguer consagrar tot son ésser al «Orfeó Català».

Ningú sab, com sabem els antics deixebles d'En Millet els sacrificis, afanys i mostres d'altruisme qu'ell ha fet per nostra estimada societat choral i no vull restar mèrits a ningú, ja que altres personalitats

hi ha, com tots sabem, que han treballat i han fet molt pero el puntal més ferm del «Orfeó Català» ha sigut nostre estimat mestre Millet.

FRANCESC LLEYXÀ

Chorista del «Orfeó Català».

Barcelona 5 Febrer 1908.

(Retirat per excés d'original del nombre extraordinari dedicat a l'«Orfeó Català».)

Fa un any

Avui fa un any, que a despit dels enemics eterns de nostra estimada terra i venint a satisfer una necessitat imperiosament sentida pel poble nacionalista de Catalunya, METRALLA vingué a la vida, ab l'empenta poderosa del entusiasme, i l'arma noble i sublim de la convicció.

El procés de la seva vida periodística quin primer aniversari celebrem ab el present nombre extraordinari, (*) es una prova edificant i palesa de lo molt que ha treballat en profit de nostra terra i per l'espandiment de nostres ideals nacionalistes.

Fresques son encara en nostra memoria ses nombroses i brillants victories sobre'ls lerrouxistes i ses campanyes hermoses per les comarques catalanes aont hi anà en romiatge patriòtic i admirable, portant arreu la llevor generosa del Nacionalisme integral i pur, més ben dit, del veritable Nacionalisme tal com l'Unió Catalanista l'ha predicat sempre.

Avui, doncs que compleix l'aniversari primer de la sortida de son primer nombre, els que veiem ab gust la seva campanya, per créuella altament profitosa als nostres ideals no podem menys que celebrarlo ab joia, desitjantli per l'avenir noves victories en profit de nostra estimada Catalunya.

Are que'l Nacionalisme es presentat ab tan nombroses i fins oposades modalitats que'l diferenciën i mixtifiquen, llevantli el caracter que deuria tenir, es quan convé més que'ls que l'entenen en el veritable concepte emanat de son mateix nom, treballen per difundirlo i propagarlo per tot Catalunya i per acabar d'una vegada, ab aquesta imperant confusió i barreja de conceptes en gran manera perjudicial.

Per això, avui, que'l primer any compleix de la sortida de METRALLA, que ha predicat sempre la veritable doctrina, ensemps que felicitarla coralment devem encoratjarla, perque persisteixi en sa campanya, integralment nacionalista. Car en els moments actuals de crisis perillosa per Catalunya, es quan es més necessari que mai, que'l veritable catalanisme, amorosament recullit en l'Unió Catalanista, suri potent i triomfant, per sobre dels nacionalismes acomodaticis.

Es la tasca que se'ns imposa, als *xicots comprometadors*.

J. FLÓ I VALLÉS

(*) (Retirat, per excés d'original del nombre extraordinari.)

Els pitagòrics

L'història de la filosofia compta d'un filòsof nomenat Pitàgores, qui disfrutava de tanta autoritat entre'ls seus deixebles, que sols mancava qu'ell obrís la boca per conceptuar aquests ses paraules com una sentència. «Magister dixit» feian els idòlatres alumnes, sens volguer entrar en discussió de cap mena, ofegant el domini de la raó per donar ample entrada en llur inteleccte a la profètica i inequívoca paraula del mestre.

Malgrat haver existit aquell filòsof 560 anys avants de l'era cristiana, si avui ressucitès, encara trovaria aprofitats deixebles i seguidors. A Barcelona hi resta viu l'esperit d'imitació, o més ben dit, hi existeix una mena d'idolatria envers determinades persones. L'exemple més vulgar es a la vista: En Lerroux, el nou Pitàgores del segle XX ab la colla de fanàtics al seu entorn, escoltant i venerant ab fé cega qualsevol dels conceptes rebuscats que'ls hi enjega, no es més que la asseveració de les paraules prop-apuntades.

Mes, que'ns importa als qu'estimem a Catalunya el fanatisme dels lerrouxians i quin mal ens fa? Més aviat ens preocupa l'actitut d'uns quants elements que's diuen catalanistes. A n'aquests si que se'ls ha arrelat la mania pitagòrica, establint com han establiert inconscientment una mena d'idolatria en quin temple se rendeix adoració a ne'n Maura, el home que *més trevallà per Catalunya...* a la seva manera.

Qu'en podem esperar els que volem la nostra regió autònoma de veritat, d'aquests homes *conservadors* més aviat retrògrads que aimants del progrés?

Ens diuen que som escèptics. Ho som perque l'història de la política ens ha demostrat que l'anada a Madrid es quelcom perillosa i apaorideix sovint als esperits febles que acaben per escoltar ab religiosa veneració els sofismes enrevessats que'ls governants usen per daurnos la pindola.

Cal tan sols compendrer l'esperit de nostra terra i observar tot seguit si s'avé ab la composta del vot corporatiu. Ab aquesta única comparació de tendències se veurà ben clara la torsada intenció

AURORA SOCIAL

Setmanari defensor dels interessos del Treball

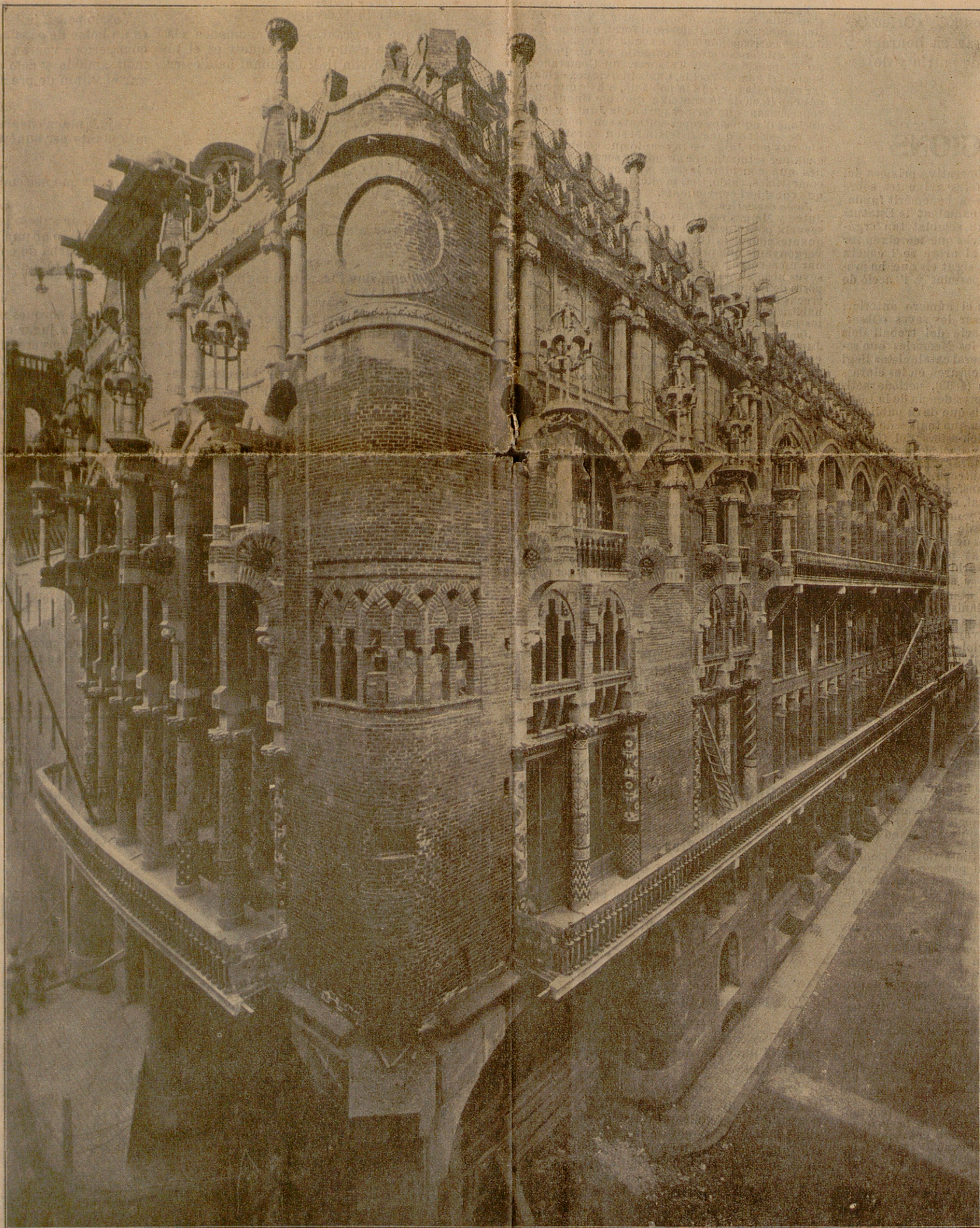
Les comunicacions a la Redacció s'han de rebre lo més tard el dilluns.

No s'tornan els originals.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CANUDA, 15, 1.er
Hores de Redacció: de 5 a 8 de la tarda
Apartat de correus núm. 26

Espanya, mitj any 1'50 pts., per corresponçal 1'75—Estranger, mitj any 2 francs, per corresponçal 2'75
Número solt 5 céntims.—Paquet de 25 números pera la venda 75 céntims
Pagos a la bestreta. Poden enviarse sellos de correo y toda clase de letras de facil cobro.

Preus pels corresponçals propagandistes
5 números 7 pessetes semestre
25 „ 30 „
50 „ 50 „

Edifici del «Orfeo Catalá»

Secretariat del Poble
Consultes gratuïtes de 7 a 8 del vespre.

Oficina gratuita de colocacions
Les ofertes en la 4.ª plana.

L' ORFEÓ CATALÀ

Aquesta benemèrita corporació, es especialment digna per son caracter ample que no li ha fet perdonar medi pera propagar el noble art de la música a tots els estaments. «L' Orfeó Català» ha seguit varis poblets de nostra terra, infiltrant arreu el benefactor esperit de sos cants, y fins en les presons han anat sos notables coristes, pera contribuir a la dignificació dels reclusos ab l' encant marvellós de l' harmonia. El diumenge, dia 9 del corrent obri l' «Orfeó» sa nova casa, fotografies de la qual honren nostres planes, devant de nombrosim públich, vingut de tota Catalunya a l' acte d' obertura de l' estatge novell. Aquest estatge es un ver palau de la música. En l' acte d' obrir-lo y de beneficiar-lo hi feren dos parlaments En Cabot y En Millet, respectivament, y s' hi cantaren algunes de les escullides composicions que formen el repertori de nostra primera societat coral.

Per molts anys desitjem a l' «Orfeó Català», que pugui continuar sa honrada y enlayrada obra de pau, de patria y de artistica cultura.—C.

ORIENTACIONS

Agrahim a la «Societat Cooperativa primera del Ter» les notícies que 'ns ha fetes avinentes sobre 'ls estudis y obres socials de son benemèrit fundador, en Ferrán Alsina. Hem examinat 'ls Estatuts d' aquella fundació, y 'ns han semblat tan orgànics y al ensempt tan pràctics que mereixen ser proposats com a model. Si al arbre se 'l coneix pe 'ls seus fruits, opims han sigut els que ha produhit en el terror social l' apostolat y l' acció de l' Alsina.

Ja 'n diguérem quelcom en el número anterior; pero avuy després de repassar les seves «Observacions sobre la reglamentació del treball dels noys en tallers y fàbriques», les Memories que sobre l' «Criteri econòmic general catalanista» l'legi en les Assamblées que se celebraren en les ciutats de Manresa (1892) y de Reus (1893), periode activissim de sa vida durant la presidència de la Lliga de Catalunya y altres treballs que dexa publicats, debem refermar-nos en la idea que teníam de la poderosa mentalitat y l' enèrgic esforç del fisch y del quimich eminent, autor de «Noxes científiques», fundador de «La Mentora» y Laboratori del Tibidabo, del sociolèch y filantroph, promotor del self-help català y de la transformació de nostre proletariats en organisme vital, sa y vigorós, capàs de redressarse materialment y moral y de articularse per les vies pacífiques de la justícia y del amor ab els altres organismes de la societat. Aquesta sana orientació ha deixat prosélits, entre 'ls quals ens complavem en contarhi la «Societat catalana d' Estudis econòmichs» y altres grups que treballan pera desvetllar l' atenció de la classe mitja y dels productors catalanistes, y fixarla, com cal en les presents tristíssimes circumstancies, en que Barcelona es víctima novament de salvatjes e inhumans procediments de violència y odi social, sobre 'ls problemes del treball. ¡Baldament se multipliquin les generoses iniciatives de totes les bones voluntats que 's proposan armonisar dintre l' ordre de la justícia y del amor els interessos del Treball y del Capital!

L' exemple de Roda

Totes les poblacions tenen les seves bones y males qualitats, que la perfecció no es pas patrimoni del home sobre la terra; mes n' hi ha algunes que tenen sobre 'ls seus defectes, inherents a totes les coses humanes y a tots els nuclis socials, condicions d'empressa, de diligència, de constància y de serietat que preponderan d' un modó visible y les fan dignes d' honor y de respecte.

Aquestes nobilíssimes qualitats nos ha semblat sempre dominar en la fàbril població de vora el Ter, d' una manera tan característica que, dins de la Plana de Vich, mantenint vius els elements ètnics generals de la Comarca, li donan una fessomia especial y ofereixen un exemplar molt notable.

Allà, en aquella Vila fàbril partida pe'l Ter y bona part escalonada per les roques que comensan les costardes pujades del Collsacabra, s' hi ha realitzat un ideal hermós, que no han pogut assolir plenament moltes nacions de les que passen per més avençades: l' organització de les cooperatives de producció. Es veritat que l' empena inicial y la direcció detruera d' un home de tanta capacitat intel·lectual com l' Alsina, arribat a suara per la mort a les investigacions científiques, podian assegurar anticipadament l' èxit d' una tentativa com aquella; mes *hi ha no es ningú*, un home sol no es may res per molt que valga, per talent organitzador que tinga y per fascinator prestigi que li donen les propies aptituds y l' amor y docilitat dels qui segueixen les seves inspiracions.

Quan a Roda s' es arrelat tant bé y ha tret tant bella florida l' hermós pensament de la Primera Cooperativa del Ter, es que la terra era bona y estava assahonada per la germinació de les idees redemptores del obrer y elevadores del poble en la gerarquía industrial.

Una altra prova d' aquest esperit pràctic y col·lectiu acaban de donar-la aquells vehins ab l' organització de la beneficència local. Han embestit la qüestió de la mendicitat y l' han resolta. Aquesta com tantes altres de les que constinuen la que ab nom sintètic s' es convingut en anomenar «Qüestió social», ofereix indubtablement grosses dificultats en la pràctica, y únicament ab bona voluntat y ab decisió y fermesa poden esser venudes de manera conforme a la justícia social. Com les han sortejades les dificultats del problema ho diu ab irrefutable eloquència dels fets la Memoria que ha circulat la Junta municipal de Roda. Es per nosaltres una demostració palpable del bon sentit y solidaritat simpática de la fàbril població, y a la vegada una prova de com dins del patriotisme local, que es la base ferma del esperit regionalista, poden tenir tots els problemes de Sociologia la solució més fàcil, més prompta y més permanent.

Deixem parlar als de Roda y aprenguem tots, que tots hi podem aprendre molt, del seu exemple.

«Convénut l' Ajuntament que lo fet de prohibir la mendicitat pública era una obra absolutament moralisadora, ja que aixís devia evitarse la concurrència en la població de captares de ofici y de mal-factors disfrassats de pobres transeunts, a últims del any 1906 prengué l' acort de prohibirla, pero ab lo intent de que no fos lo nostre poble sols lo quin ho fes. A fi donchs de que dongués millors resultats, oficià al Alcalde de Vich, (cap de partit), explicantli l' idea y suplicantli que si per éll y per l' Ajuntament sigués aprobada, convoqués una reunió d' Alcaldes del partit pera comunicarsela, y si bé la trobavan, implanteria cada qual a la seva respectiva població. La reunió tingué efecte; tots los Alcaldes, a excepció de un sol, la aculliren benévola y es comprometeren a executar-la. Se sollicità y s' obtingué la venia del Excm. Sr. Gobernador civil de la provincia, y en 49 poblacions se publicà un bando prohibint la tal mendicitat, qual bando caygué en desús en totes elles, a excepció de la nostra que volgué executar-lo y l' executà. Pero, pera no deixar demanar caritat era precis buscar medis pera poguer socorrer les necessitats dels pobres de la nostra vila, y a tal efecte, es convocà al poble a una reunió pera consultarli y d' aquesta reunió sortí l' idea de que havia d' establirse com una especie d' institució benèfica que cuidés d' enterarse de les necessitats dels pobres convehins y les socorregués en lo que fos necessari, pero no podia aixó ferse sense poguer comptar ab fonsos suficients y aleshores fou nomenada una comissió organisadora, la qual se cuidà en primer terme de buscar subscripcions setmanals ab cuota mínima de 10 céntims de pesseta, y ab una verdadera satisfacció se vegé que 'l poble responia, puig que, componentse de poch més de 500 families, passaren de 400 les quines se comprometeren a pagar setmanament 10 céntims uns, 20 altres, 25, 30, 50 75, 1 pesseta y un de 2 pessetes, donant aquesta subscripció un resultat de unes 80 pessetes setmanals. L' Ajuntament se va suscriure per 250 pessetes cada trimestre.

Vegent que l' institució havia entrat ab bon peu, s' estudià la forma d' organitzar-la y s' redactà un Reglament, en virtut del qual foren nomenats les Juntes corresponents ab la següent forma:

Junta administrativa, composta de un President, un Vispresident, un Tresorer, un Comptador, un Secretari y onze Vocals, quals individus debian estar repartits per tota la població, a fi de que no quedés cap lloch de la mateixa que no tingués lo seu representant que formés part de la Junta; y les obligacions d' aquests representants son, enterarse de les necessitats que existeixin al seu varal y comunicarles a la Junta en la reunió que celebra una vegada per setmana, per atendre y socorre totes aquelles que considera justes, ab bonos en metálich, comestibles, caldo, llet, medicines o altres conceptes que consideri convenients.

Junta consultiva, composta del Alcalde, Párroco, Jutge y Metges residents a la població, qual Junta serveix pera instruir a la administrativa en totes quantes consultes li fassi, y pera denunciar als pobres vergonyants que prefereixen patir miseria a demanar un socorro a qui avuy té deber d' atendre a les seves necessitats. Per aixó aquesta Junta està composta de les persones que, en virtut dels seus càrrechs o professió, han de introduirse en totes les habitacions, desde la del potentat a la barraca de les persones més abandonades de la fortuna.

Junta municipal; aquesta està composta de les dues Juntes mentades anteriorment y del Ajuntament, essent President de la mateixa l' Alcalde y Secretari el del Municipi. Les obligacions d' aquesta son: reunir-se una vegada a l' any en lo segon diumenge de Janer, examinar y aprobar o censurar els comptes del any anterior y elegir els 8 vocals de l' administrativa que deuen substituir a igual número que deixa de formar part de dita Junta per haver servit en ella durant 2 anys, qual tasca ha completat en l' any present, aprobant los comptes del 1907, prou vi dictamen dels oídors Srs. Andreu Tèrrer, Miguel Vilar, y elegint los indicats Vocals que formaran part de l' administrativa durant l' actual bieni.

Els resultats qu' enumera la Memoria y demostra ab xifres no poden esser més satisfactoris; mes avuy ens falta temps y espay per darne compte, com ho farem, si a Deu plau, altre dia, complavétnos mentrestant en trametre la més afectuosa enhorabona a tots els promotors de l' obra benèfica y a tots els que hi han contribuït, qu' es com dir a tot el poble de Roda.

M. DAUSA.

Tenim el gust de reproduhir el següent fragment de la poética traducció d' En Joseph Carner; aquesta està feta en polit llenguatge y sos versos son fins y bells.— Forma part de la Biblioteca popular dels grans mestres, que publica les obres compostes del tràgich anglés.

El somni d' una nit d' Estiu

de Guillem Shakespeare

Fragment

II

La mateixa ciutat d' Atenes. Una barraca

Entren CONVENIENCIES, CAPDELL, FLAUTA, FATXA, CODONY y MORT DE GANA

CODONY

Tota la nostra colla es aquí?

CAPDELL

Valdria més que 'ls cridessiu tots, primer l' un y en acabat l' altre, passant la llista.

CODONY

Aquí estan, en aquest registre, els noms de tots aquells qui a Atenes han sigut jutjats capaços de jugar la nostra funció davant del due y de la duquesa durant la vetllada de les nocces llurs.

CAPDELL

Digneunos primer de tot, mon bon Pere Codony, quin es l' argument de la peça; després llegiu els noms dels comedians, y així farem alguna cosa.

CODONY

An, doncs; la nostra peça es *La molt lamentable comedia y el traspasament molt espaventable de Píram y Tisbe*.

CAPDELL

Una obra com no se n' escriuen, tan cert, y ben xiroia... Ara, mon bon Pere Codony, crideu els vostres actors seguint la llista... En rengle, senyors.

CODONY

Vosaltres respongueu quan jo us cridi... Lau Capdell, teixedor.

CAPDELL

Sóc aquí. Digneu el paper que 'm toca, y amunt.

CODONY

Vós, Lau Capdell, esteu apuntat per fer el paper de Píram.

CAPDELL

A-qué es Píram? Un amant o un tirá?

CODONY

Un amant qui es mata molt gentilment de tan enamorat.

CAPDELL

Per jugar bé aquest paper hi hauran d' haver els seus plors. Si jo n'estic encarregat, ja's poden preparar els ulls de l' auditori, perquè engiponaré un dolor que farà goig de veure.

A Codony

Amunt, tireu endavant... No obstant, es per fer de tirá, per lo que tinc més tirada. Podria jugar l' Hercules d' una manera com no s' estila; un paper que ho esqueixaria tot y faria una restellera de desgracies.

Enfurismats els rocs, ab llurs terribles xocs van rompre'ls panys extranyes dels arraulits paranys; y el gran carro apol·li lluirà lluyendá y farà y desfará tot estupid destí.

Aixó sí que es gran!...—Ara anomeneu els comedians que manquen...—Aquest es el tó d' Hercules, el tó d' un tirá; un amant ha d' esser més planyivol.

CODONY

Francesc Flauta, adoba manxes.

FLAUTA

Sóc jo mateix, Pere Codony.

CODONY

Vós heu d' agafar Tisbe.

FLAUTA

Qué ve a esser aixó de Tisbe? Un cavaller errant?

CODONY

—Es la bellesa, que Píram te d' estimar.

FLAUTA

No, francament, no'm feu esser dóna, tinc la barba que pren ufana.

CODONY

Tant-se-val; jugueu el paper ab una mascara, y feu una veneta tant prima com us plagui.

CAPDELL

Si em puc tapar la cara, jo demano per fer també de Tisbe. Ja sabeu com se esprimalgar la veu d' una manera terrible. Veieu, així: *Tispa! Tispa! Ah Píram, mon car amant, ta Tisbe volguda, ta dama apreciada!*

CODONY

Fóra raons; cal que vós jugueu el Píram, y vós, Flauta, la Tisbe.

CAPDELL

Qué s' hi farà! Endavant.

CODONY

Robí Mort de gana, el sastre.

MORT DE GANA

Sóc jó, Pere Codony.

CODONY

Robí Mort de gana, vós jugueu la mare de la Tisbe... Tomas Fatxa, calderer.

FATXA

Sóc aquí, Pere Codony.

CODONY

Vós feu el pare de Píram, jo el pare de la Tisbe. Vós, Conveniencies, l' ebanista, fareu el paper del lleó. Y heus-aquí, me sembla, una peça ben repartida.

CONVENIENCIES

Teniu la lliçó del lleó apuntada en un paper? Si el teniu, doneu-mel, us ho prego, perquè en aixó d' aprendre hi sóc romancer.

CODONY

Podem molt bé refiarvos de la improvisació, perquè no més cal braolar.

CAPDELL

Deixeume fer el lleó a mi també; braolaré ab tanta gracia que tothom se divertirà en gran manera de sentirme; braolaré tan bé, que 'l due dirá:—Que braoli més, que braoli més.

CODONY

Si ho fessiu d' un estil massa esglaiador, esparverarien la duquesa y les dames, qui es posarien a xisclar; y n' hi hauria prou y massa perquè ens penjessin a tots.

TOTS

Ja ho crec, aixó faria penjar tots els fills de nostres mares!

CAPDELL

Estic ab vosaltres, amics, de que si tornessim aqueixes dames folles de terror, els quedaria, just, la mica de seny que cal pera feros penjar. Però jo contindrè la meua veu fins a braolar tan dolçament com una tortora qui parrupa. Rugiré de tal manera, que's pensaran que es un rossinyol.

CODONY

Vos no podeu jugar sinó Píram. Veieu, Píram es un home de cara agradosa; un home gentil com pertoca veuren un dia d' estiu, un home molt amable y com cal; per tant haveu de jugar el Píram de precis, de precis.

CAPDELL

Vaja, me n' encarrego. Quina barba faria més planta per aquest paper?

CODONY

Bah, la que us sembli.

CAPDELL

Puc jugar aquest paper ab una barba de color de palla, o ab una barba de color de taronja, o ab una barba de color de porpra, o ab una barba d' un tó de corona de Venus, d' un groc perfecte.

CODONY

Aqueixes corones no admeten gaire'l pél; us arriscarieu a jugar el vostre paper sense barba... Però, senyors, heus-aquí els vostres papers, y us haig de pregar, demanar y recomanar que us els aprengueu pera demà al vespre. Ens aplegarem en el bosc vehí del palau, a una milla de la ciutat, al clar de lluna; allà farem l' assaig. Car si ens apleguessim dins la ciutat, sens enganxaria una gentada de badoes, y ens sabrien tots els trucs de la peça. Mentrestant vaig a fer la nota de tots els estres que calen per la representació. Ja ho teniu entés. Ara no falten.

CAPDELL

Allà'ns trobarem, y podem assajar ab més llibertat y ab més ardidesa. Apliqueu-vos, mireu de ferho com els primers; adeussiau.

CODONY

A l' alzina del due ens ajuntarem.

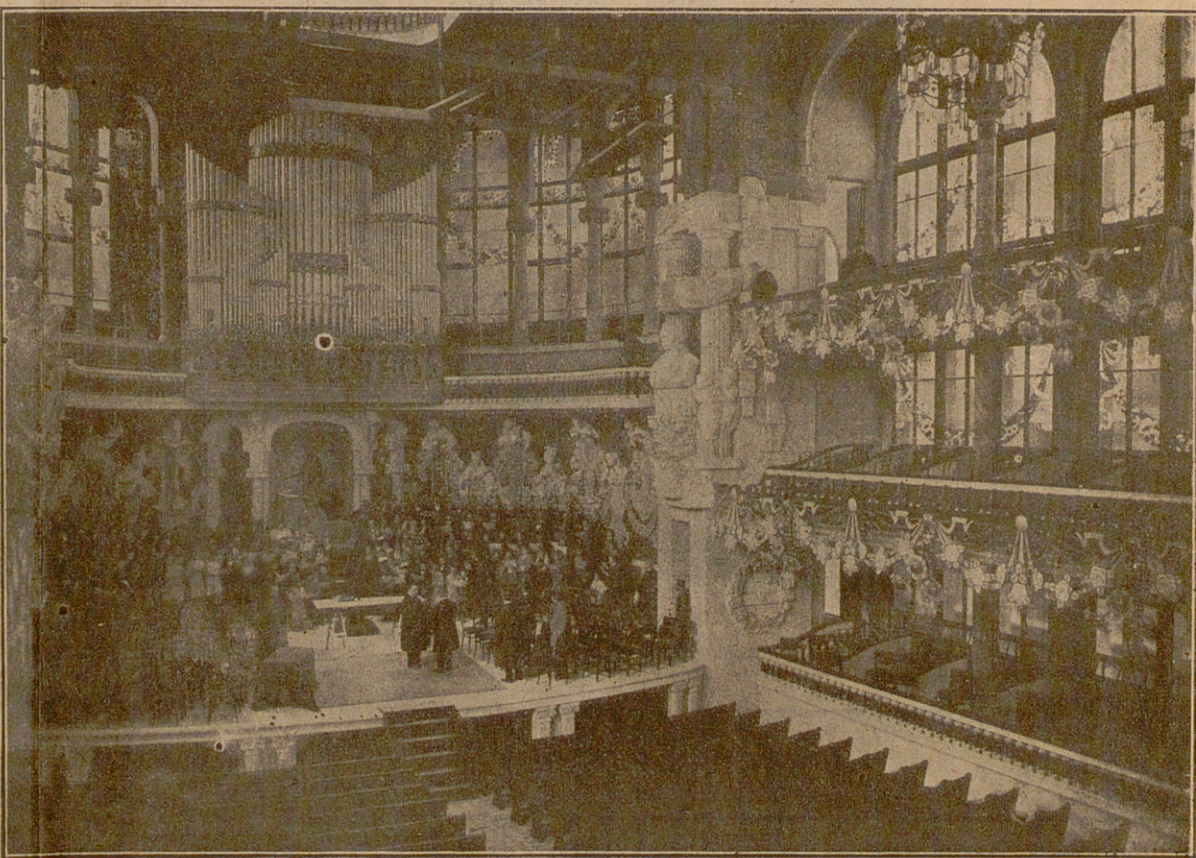
CAPDELL

Cap altre mot; hi serem, que les cordes de l' arc tvin o se trenquin.

Exeunt

JOSEPH CARNER

Hi ha un pahis hont les dones manen. Se tracta d' una petita comunitat indiana de l' Hopi, en l' Arizona, composta de 2.000 habitants, hont no hi ha hospitals, ni presons, ni delictes. La dona disfruta allà dels majors respectes, y sa posició, tant en la vida pública com privada, es molt superior a la de l' home, el qual acata dita superioritat.

PALAU DEL «ORFEÓ CATALÀ».—Escenari y orgue

D. Lluís Millet,
mestre del «Orfeo».

D. Lluís Domènech,
arquitecte del edifici

D. Joaquim Cabot,
president del «Orfeo».

EL LLITET (*)

Es el teu lletit
una esquisitesa,
silenciós niuet
d'amor y puresa.

Oneya a pleret
per la seda estesa,
lleu perfum secret
de viola malmesa.

Cortina sedosa
escamp religiosa,
tremant, claror blava...

A un angel vegí
boyros serafi
qu' inmovil vetllava...

JOSEPH GRANGER.

(*) D' una col·lecció llorejada als Jochs Florals d' Hostafranchs.

Actualitat

(DE TOT ARREU)

Espanya

Corunya, 9.—Mitinch solidari al Teatre-Circh de Pardo Bazán.

Inglaterra

Londres, 11.—Una colla de «sufragistes», amagades en conductores, s' han presentat davant de la Cambra dels Comuns, intentant entrarhi per sorpresa. Hi ha acudit la policia, trabantse una batussa y quedant detingudes 54 «sufragistes».

Marroch

Settat, 7.—Combat entre francesos y Haffidistes, entrant els primers a la població.

C.

CORRESPONDENCIA DE PARIS

En les cambres s' están discutint dues lleys de gran importancia: la del retiro pe'ls obrers invàlids y la del impost progressiu sobre la renda: dues lleys, com se veu, nivelladores, que tenen per objectiu desgravar de la contribució als pobres y assegurar l' existència decorosa als que han sacrificat la vida a la patria en la milícia del treball.

En la ley del impost sobre la renda s' estudia la manera d' afavorir la familia y la paternitat, calculantse tants propietaris com individus tinga la familia.

Está clar que no s' arribará pas a la justicia absoluta.

Per més excepcions que la previsió de la ley senyali, sempre resultarán diferencies. Dues families ab la mateixa renda y ab el mateix nombre de fills, l' una tindrà més necessitats que l' altra, segons la constitució y estat de salut de les criatures y dels pares; segons la professió a la qual pertanyeixi, y segons es diferenciïn les moltes circumstancies qu' influeixen en la vida intima y social. Pero quan menys es traurá la desigualtat present de que al venir un nin al mon, si naix en lo bressol imperial aportí als pares una renda nova, y si cau en lo bressol del pobre 'ls porti un nou gasto y un nou impost. Ab aquesta ley cada fill portará a la familia una disminució de contribució y aquesta disminució ve a ser la pensió en la qual l' Estat contribueix al sosteniment de la criatura que després será un contribuent, un ciutadà y un soldat de la patria.

Per la ley obrera de retiros, el Govern demostra una gran voluntat a la qual no corresponen les forces del Tresor públic. Els càlculs que s' han fet, indican que pera satisfer decorosament les necessitats totes del Estat en aquest punt, es necessitarián 250 milions de francs al any, que per ara no hi hauria modo de pagar sense desgarrar la màquina funcionaria del Estat. Es probable que per de prompte 's fixi per aquesta obligació, una quantitat fixa (la de 100 milions de francs), deixant a l' esdevenir la qüestió de buscar nous recursos.

Ab aquesta ley nova, l' Estat francès contribuirá respectablement a la classe treballadora, fins ara expulsada del presupost nacional. Son ja moltes les pensions a les caixes obreres, a les societats de socors, a la Borsa del Treball, etc.

Mentres s' están proposant aquestes lleys generals, tentadores pe'ls obrers, no faltan casos particulars que, citats aisladament, farien formar de França un concepte molt distint.

Tres n' hi han hagut aquesta setmana, en el centre de París, d' una eloqüencia aterradorà.

Un d' ells es el d' un pobre home, jove encara, que acabava de passar una malaltia al Hospital. Al sortir del Establiment va començar a buscar feyna: tots els esforços foren endebades. Extenuat per la fam en plé dia y en plé Bulevar de Sebastopol, va tirar-se dos cops de revolver, deixant un escrit explicant els movils del suícid.

L' altre es d' un subjecte que, essent ignoscent, fou en altre temps condemnat a presiri, ahont hi ha passat vint anys. Demostrada l' ignoscencia, fou absolt: torna a França, pero l' haver vingut de presiri l' rodejava d' una atmosfera de tanta prevenció que, descoratjat, ha demanat per favor al president de la República, que l' torni portar a presiri, ahont se troba lliure d' aquesta prevenció fatal d' una societat irreflexiva y injusta.

El tercer es el d' una mare que no poguent mantenir, segons ella, una filleta ab l' escàs producte del seu treball, va abandonar-la al mitj del carrer, ab un paperet al coll explicant el destrossament del seu cor de mare, al separarse de la noyeta pera no véurela patir.

les de los documentos expedidos á las nodrizas, así como también del estado de salud de los niños que estén sometidos á lactancia mercenaria en la localidad, estableciendo á favor de éstos la vigilancia necesaria bajo la dirección de los inspectores municipales.

Enviarán asimismo á la Junta provincial los datos estadísticos relacionados con la obra protectora y cuantas observaciones juzguen de interés, especialmente las referentes al movimiento de aislados á que se refiere el art. 11 de la ley, denuncias formuladas y servicios prestados por la Junta.

Art. 33. Podrán designar los Auxiliares que, á su juicio, crean necesarios para ejercer la vigilancia é inspección protectora bajo la dirección é inspiraciones de la Junta, dando cuenta al Consejo de dichos nombramientos.

CAPÍTULO V

De las secciones

Art. 34. Tanto el Consejo como las Juntas provinciales, para el mejor desempeño de su cometido, se dividirán en Secciones, con arreglo al art. 10 de este Reglamento.

Art. 35. La Sección 1.ª, llamada *Puericultura y primera infancia*, se ocupará:

a) De procurar el exacto cumplimiento del artículo 8.º de la ley de 13 de marzo de 1900, referente al trabajo de las mujeres durante la gestación y después del alumbramiento, fomentando para ello la creación de mutualidades maternales, comedores gratuitos para embarazadas y madres indigentes que lacten á sus hijos, y cuantas instituciones tengan por objeto velar y proteger la vida del niño antes de su nacimiento y en los primeros meses de la vida.

No es pas un cas aislat aquest. Pera ferse compte basta estudiar els elements y gastos de la classe obrera a París. Copio aquí 'ls datos publicats recentment per en Bruckère. Una noya a París, necessita anualment:

1.º Alimentos (menjant dos ous, sopa, pa y vi, a rahó de 1 franch 40 céntims cada día) al any...	511 fcs.
2.º Lloguer de cambra a 10 francs cada mes...	120 »
3.º Vestits...	55 »
4.º Roba blanca...	33 »
5.º Calsat (3 parells de sabates al any)...	30 »
6.º Calefacció y llum...	25 »
7.º Bogadera...	48 »
8.º Petits gastos, guants, botons, agulles, etc...	40 »
Total al any...	862 fcs.

No pot pas sonar gayre llarch ab aquest compte, ni n' portará pas gayres d' anells y arrecades. Ni viurá pas en cap primer pis, ni n' tindrà molts de balcons al carrer.

Els guany consisteixen en els productes de 155 dies de treball, per terme mitj. Els 210 es perden entre 60 dies de festa, dies de vaga forosa, de tongades sense feyna e indisposicions, altres 150 jornals perduts, per terme mitj. El guany de 155 dies a tres francs, salari regular calculat pe'ls senyors Drumont y Charles Beuvist, es d' un total de 460 francs, deixant un déficit de 397 francs cada any que s' han de traurer de l' alimentació y dels vestits, o s' han de suplir per medi de feynes fora del treball. Pero quants milers de noyes hi ha a París que guanyan solzament 90 céntims, 75 céntims y fins 60 céntims al día? De qué viuen aquests milers de criatures sino de l' anemia que les porta a la tisis, o del ví que les arrastra a l' infamia y a la vergonya?

Contra aquest quadro de miseria podria posarse l' de les grans vendes y l' de les grans pensions oficials y de les grans societats capitalistes.

Aixís, per exemple, la Companyia del *Crédit Lyonnais* té l' següent quadro d' assignacions:

President honorari Mazerat, per any	750.000 fcs.
del Consell...	1.000.000 »
2 Vispresidents, cada un...	750.000 »

MATTHIEU.

París, 15 febrer 1908.

CRÓNICA SOCIAL

Renovació patronal y obrera del Institut de Reformas Sociales

En la *Gaceta* s' ha publicat la següent disposició del ministeri de la Gobernació, contestant a una consulta de l' Institut de Reformas sociales, referent á la renovació patronal y obrera.

«1.º Con arreglo á lo dispuesto en el artículo 52 del reglamento del Instituto de Reformas Sociales, se procederá á la renovación de los vocales propietarios y suplentes, obreros y patronos que forman la representación electiva de dicho centro.

2.º La elección de los seis vocales del Instituto que han de tener la representación de los patronos y de los seis vocales que han de tener la representación de los obreros, así como la de suplentes de unos y otros, se verificará el domingo 8 de Marzo próximo en el salón de actos de la Casa consistorial de cada Ayuntamiento de capital de provincia, bajo la presidencia del alcalde.

3.º La elección se verificará por medio de compromisarios.

4.º Las asociaciones con derecho á nombrar compromisarios se reunirán para este fin antes del 20 del actual, y antes del 23 comunicarán al gobernador el resultado de la elección, que habrá de recaer en uno que pertenezca á la Sociedad.

5.º Reunidos los compromisarios de las Sociedades patronales en el salón de actos del Ayuntamiento de la capital, bajo la presidencia del alcalde, designarán en votación pública y nominal, dos Vocales por la Grande Industria, dos por la Pequeña Industria y otros dos por la Agricultura, é igual número de suplentes.

En la misma forma, pero en diferente acto, celebrado á diferente hora del mismo día se verificará la elección de los vocales obreros y sus suplentes por los compromisarios de las sociedades obreras. Cada compromisario no tendrá más que un voto por cada uno de dichos vocales ó suplentes.

6.º El cargo de vocal ó suplente requiere, como condición imprescindible, la vecindad ó residencia en Madrid, y su representación no es provincial, sino nacional, debiendo computarse á cada candidato los votos que hubiese obtenido en el mismo grupo en todas las provincias de España.

El escrutinio se verificará en el Instituto de Reformas Sociales el 18 de Marzo próximo.»

Pera tot quan concerneix a aquest assumpto tan transcendental, recomanem el follet importantísim publicat per la Oficina central de Treball de la «Acció Social Popular», Duch de la Victoria, 14, pral.

Es una verdadera enormitat la de concedir un plasso tan curt pera preparar la Elecció de vocals de representació social en l' Institut de Reformes sociales. ¡Cosos d' Espanya!

Contra el desafío

Conforme varem anunciar, el Govern espanyol prepara un projecte de Lley sobre tan important assumpto.

El projecte constará de tres parts: En la primera 's creen tribunals d' honor ab força legal pera dirimir les qüestions de honra.

Cada contendit, ofensor y ofés, nomenarán dos representants, y aquests quatre, reunits, designarán un quint, que será l' president.

El tribunal deliberará sobre la qüestió sotmesa al seu arbitratge y dictará el laudo, el qual tindrà força de igual manera que si fos pronunciat per un tribunal de justicia.

En la segona part se pena ab major duresa l' injuria contra particulars, substituint l' actual procediment per altre molt més ràpit, eficaç y segur.

En aquest nou sistema 's donará probablement intervenció al ministeri fiscal, previa denuncia del interessat.

Al propi temps s' anulen els gastos que eren originats al particular ab el nomenament d' advocat y procurador.

En la tercera part del projecte, considerant que ab els dos procediments susdits se garantís per complet la honra individual, y s' atén a la reparació millor que ab el desafío, se fan desaparèixer els delictes del Códich Penal y la especialitat de la pena continguda en els articles 440 y següents del mateix, tota vegada que aquesta may s' imposa y aquella may era exigida.

Les persones que, no obstant les disposicions de la nova ley, se desafíen serán castigades com autors d' un delictes d' assassinat, homicidi o lesions, segons els casos.

Hem rebut de la Escola d'Arts y Oficis, Agricultura é Industria de Manresa, la Memoria (Curs 1906 a 1907) per En Narcís Masvidal Puig, Professor Secretari de la Escola; ab un extracte

bajos de las Juntas municipales y evacuará las diligencias que le encomiende el Consejo Superior, dirigiendo á Secretaría general, trimestralmente, una relación de los trabajos realizados; así como los datos estadísticos pertinentes á aquellos.

Art. 30. Se reunirá la Junta provincial en pleno cuantas veces fuera menester, y por lo menos una vez al mes, rigiéndose por las mismas prescripciones reglamentarias que las indicadas para el Consejo Superior.

Art. 31. En las capitales de provincia y pueblos de gran vecindario podrán organizarse Juntas de distrito.

CAPÍTULO IV

De las Juntas municipales

Art. 32. En los pueblos que no sean capital de provincia se organizarán Juntas locales de protección á la infancia, constituidas por el Alcalde, el Cura-párroco de superior categoría, un Médico titular designado por el Alcalde, el Juez de primera instancia, ó en su defecto el municipal, un Maestro y una Maestra, una madre de familia, un padre de familia y un obrero.

Todas dependerán de la provincial respectiva y del Consejo Superior.

Art. 33. Estas juntas entenderán en todos los asuntos expresados ya en los capítulos anteriores. Llevarán un registro de las personas que se dediquen á la crianza ó al cuidado de los niños, bien como nodrizas, bien como guardadoras de ellos en su propio domicilio, mediante remuneración.

Proporcionarán á las nodrizas que deseen ejercer su industria los documentos á que se refiera el art. 8.º de la ley.

Darán cuenta periódica á las Juntas provincia-

d) De comunicar al Consejo cuantos casos de sevicia puedan existir en dichos Centros, á fin de que sean objeto de represión ó castigo por las Autoridades.

e) De contribuir al fomento ó creación de Escuelas, de los sistemas Froebel y Manjón, refectorios, casas maternales, refugios, dispensarios, etc., y cuantas instituciones se dediquen á recoger, alimentar, sanar ó educar á los niños necesitados de protección.

Art. 37. La Sección de *Mendicidad y vagancia* se ocupará:

a) De la investigación de los casos previstos en la ley de 23 de julio de 1903.

b) De formar, con el auxilio de las Corporaciones benéficas, un registro de familias pobres cuyos niños estén moralmente abandonados.

c) De fomentar las instituciones de asistencia por el trabajo y socorrer á domicilio á los padres indigentes, como medio de reprimir y evitar la mendicidad.

d) De formar un registro donde se clasifiquen los niños amparados por las Autoridades ó Asociaciones benéficas á que se refiere el art. 8.º de la citada ley de 1903, á fin de ejercitar la inspección protectora, mejorando en lo posible, física y moralmente, á aquéllos.

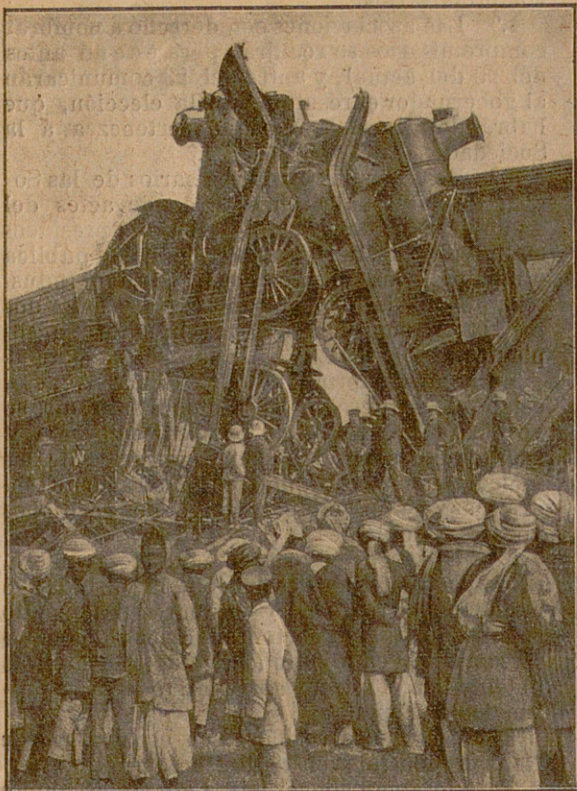
e) De cooperar á la extinción de la mendicidad y de la vagancia.

Art. 38. La Sección de *Patronato y corrección paternal* se ocupará:

a) De recoger y denunciar al Consejo cuantos hechos lleguen á su conocimiento de malos tratos ó corrupción de menores por parte de padres, encargados ó gentes extrañas al niño.

b) De estudiar los medios de ejercer protección

CATÀSTROFE FERROVIÀRIA EN LA INDIA

Extranya posició en que quedaren les locomotores dels trens que en 27 de Desembre últim toparen prop de Ladhiana (India) qual accident costà la vida a 20 passatgers, resultant gran nombre de ferits.

del discurs de mercès del Batlle. En tal memòria's poden apreciar els avenços dels deixebles pertanyents en llur majoria a la classe treballadora, que concorren a dita escola.

Hem rebut de la «Biblioteca de autors vigatans», qu'edita «Gazeta Montanyesa» de Vich; els volums III i IV titolats: «L'Ansa Romana» i el seu Temple del il·lustrat M. Josep Guàrdia, y «Narracions Casolanas» de N. Martí Genís y Aguilà. La primera d'aixes obres es un interessant estudi respecte'l temple romà vigatà; s'hi intercalen qualques grabats. La segona obra es un aplech de remarcables contes del notabilíssim Martí Genís y Aguilà. Son ben recomenables abduos volums. Remerciem l'envio.

Pe'l descans dominical.

Una Comissió d'obrers ens ha fet avinent que's tracta d'interpretar en un sentit laxe l'

aplicació del reglament de la Lley del Descans dominical. Com que creyem que ls obrers estan en son dret al reclamar que's compleixi lo més exactament possible la legislació protectora del Treball, trasludem per escrit aquesta llegítima reclamació als Diputats catalans, que tenen el deber de vetllar pera que aquestes lleys no sian defraudades, com a algun diputat ho hem dit ja de paraula.

Operacions de Recrutament y Reemplás

S'ha fixat el següent anunci a les cantonades:

«En virtut de lo disposat en l'article 91 de la lley vigent de Recrutament y Reemplás de l'Exercit, el diumenge, día primer de mars vinent, a les vuit, comensarà l'acte de la classificació y declaració de soldats, dels minyons concorrents a l'actual reemplás, continuant la susdita operació els dies següents fins que se acabi, verificantse en els locals que a continuació's expressen:

- Secció 1.ª Escola de párvuls, carrer de Santa Madrona, n.º 25 baixos. (Barcelona)
- 2.ª Escola de párvuls del Parch.
- 3.ª Escola, carrer de la Ciutat, n.º 6, pis primer.
- 4.ª Escola de párvuls, carrer del Bruch, 102, baixos.
- 5.ª Tinència d'arcaldia, carrer de Sadurní, n.º 13.
- 6.ª Carrer de Corts, 568, baixos.
- 7.ª Carrer de Santa Eulària, Tras tinencia d'arcaldia. (Hostafranchs).
- 8.ª Ex-casa Consistorial de Gracia.
- 9.ª Id. de Sant Andreu.
- 10.ª Id. de Sant Martí de Provensals.

Reunió

Ultimament el comissionats dels carreters y contractistes d'obres celebraren una reunió pera buscar una fórmula d'arreglo en les diferencies que entre ells existeixen.

Se creu que arribaran a una avinensa.

Midas ministerials

Se diu que en el darrer Consell de Ministres en que's tractà de la qüestió terrorista s'acordà dictar un Real Decret obligant a n'els propietaris de les cases de Barcelona a que instal·lin porteries en les escaletas o de que tanquin els portals durant el día.

Caixa de pensions

Durant la darrera setmana la Caixa de Pensions pera la Vellesa y d'Estalvis, ha rebut per

imposicions la quantitat de 41,776 pessetes y ha pagat per reintegres d'estalvi y per plassos mensuals de pensió 15,515 pessetes.

El número de nous imposants durant la setmana ha estat de 81, corresponent 52 a la secció de pensions y 29 a la d'estalvis.

Conferencia important

Ho es la celebrada per l'arcalde ab el capítol general sobre lo referent al minyons inscrits al Montepio Nacional de Quintes y no redimits per aquest.

El general Linares va manifestar que, sense infracció manifesta de la lley, no podia concedir als interessats cap prorroga pera que's redimissin, a no esser que vingués una autorització especial del ministre de la Guerra.

L'arcalde transmeté la resposta a la comissió de pares dels minyons.

La reforma interior

Malgrat lo que s'havia dit de que les obres de enderrocament d'edificis comensarian lo día de Santa Eulàlia, fins avuy tot está de la mateixa manera que avans de pensarse en tirá endavant el projecte.

Primer s'havia dit que comensarian a la tardor, després a l'hivern, ara a la primavera y es fàcil que a primers de Juny se'ns digui que al estiu probablement no d'aquest any sino del mil noucents... no volem completar la xifra pera no incorrer involuntariament en el vici que en la actualitat está mereixent la censura de tot Barcelona.

Y es lo pitjor del cas que ab semblants allargos venen causant una llarga serie de perjudicis no solsament a la classe obrera que comensa a desganyarse de les promeses que se li feren sino també a n'els propietaris de les cases afectades per la Reforma; especialment a n'els industrials quins establiments se trovan en una situació d'interinitat que pot ocasionalshi bastant desajustament en sos respectius negocis.

Ultimament els industrials afectats per la primera secció de la Granvia A han acudit al Ajuntament fent entrega d'una exposició en la que usen de rahonables arguments en defensa de la propietat industrial que creuen lesionada per la forma com se preten comensar la reforma y per la disposició jurídica en que se apoya.

En dita exposició se fixa la conveniencia de que el Ajuntament prengui com a nort en materia de expropiacions no la Lley de 1879 que's refereix a la propietat immoble sino la de 1895 que dona regles respecte a la propietat industrial.

Demanan també que l'Ajuntament comenci els treballs de obertura d'la Granvia A per la part del Sur de la mateixa y que fins a última

hora no s'enderroquin les cases del carrer de la Plateria y de la Plassa del Angel.

També proposan la exenció de tot arbitre municipal a favor dels peticionaris per rahó de les noves instal·lacions que tinguin de realitzar degudes al cambi de lloch de sos establiments.

Concurs

L'Ajuntament d'aquesta ciutat anuncia un concurs pera 'l' sumistre de carros y animals pera la conservació de clavaguers, y un altre pera 'l' sumistre de carros, animals y corrons pera la conservació de camins y afermats de l'interior.

Al negociat de Foment donarán detalls a qui en vulgui.

Constitució gremial

La Societat gremial de cerrallers y ferrers ha renovat la seva Junta Directiva que ha quedat constituída així:

President, Antoni Ribas; vispresident, Enrich Campmany; tesoror, Joan Canudas; comptador, Esteve Andorrà; secretaris, Joan Cadena, Ramón Serra, Isidro Bel; vocals, Agustí Toda, Francisco Fornés, Manel Pasques, Agustí Bayó.

Secció de la Mutua.—President, Antoni Ribas; tesoror, Joan Canudas; secretari, Ramón Serra; vocals, Agustí Toda, Francisco Fornés.

Junta Consultiva.—Joseph Perpiñá, Paulí Inglés, Joseph Mercadé, Geroni Cadena, Sever Gibert, Vicens Ibáñez.

Hem rebut el nombre 16 de la notable Revista *Cataluña Textil*, ab el següent sumari: Text:—Professorat català: D. Lluís Papell y Riera.—Articles: Análisis. Algunas reglas y observaciones prácticas para tejidos, con el auxilio de las máquinas Jacquard, Vincensi, etcetera, per Lluís Papell y Riera.—Perfeccionamiento en las peñadoras, del «The Textile Manufacturer».—Tejidos especiales. Piqués, per Francesch Saladrigas.—Secció de Química Textil: Los tioindigos, per el Dr. J. Prats.—Estado económico de las fábricas alemanas de materias colorantes, per J. P. A.—Nous colorants.—Revista de patentes extranjeras.—Miscelanea: Nuestro muestrario, por R.—Conferencias técnicas.—2.º Concurs Tècnich de *Cataluña Textil*.—Notes soltes.—Grabats: Don Lluís Papell y Riera.—Mostres fotograbadades. Números 1 y 2.—Facsimil del quadro dedicat al Mestre D. Lluís Papell y Riera per sos deixebles, composició y dibuix de Joseph Llauder y Ballester.—Mostres Teixides: Números 31, 32 y 33. Lligaments fundamentals.—Mostres tenyides: Número 1: Blau Algol C. F.—Número 2: Blau Algol 3 I.—Número 3: Vert Algol B, de la casa Frederick Bayer y C.ª, de Elberfeld (Alemanya).

Imp. carrer Nou de St. Francesch, 17

SECCIO D'ANUNCIS

PELUQUERIA

A. SARRÁ

RAMBLA DEL CENTRO, 1, ENTR.º
Frente al Teatro del Liceo

COLOCACIONES.—Se necesitan:

Oficinas blondistas.
Aprentas para modistas de sombreros.
Aprentas para la confección de roba blanca.
Caixistes.
Aprent enquadernador.
Meritori para farmacia.
Aprent de 14 anys.
Aprentas corbatineras.
Sabaters.
Enquadernador d'impressos.
Oficials ebanistas.
Aprent daurador.
Aprent pera tenda de robas.
Noy per carboneria.

Aprent pasticer.
Oficial torner.
Oficial lampista.
Aprentes lampistas.
Retocador de clíxes.
Planxadora.
Oficials platers.
Aprentes sastres.
Oficial relloger.
Oficials modistas.
Oficials enquadernadoras.
2 obrers teixidors pera una fàbrica de fora de Barcelona.
Noya pera empaquetar articles de perfumeria.

NOTA.—Al objecte de no dificultar el funcionament de nostra oficina se fa avinent que aquesta únicament extindrà els seus serveys a las colocacions consignadas en el adjunt anunci lo que fem present a las personas que faltas de treball acudixen a nostre domicili social al objecte de evitalshi la perdua de temps y las molestias inherents a una negativa involuntaria per part nostra.—Las cartas se dirigen a la Oficina de colocaciones.

Hores de despaig a la redacció: De 12 a 1 del mitjdia.

NOTA.—Nostres serveys pel caràcter aventural de la majoria de colocacions no podem extindres a las personas de fora de Barcelona y en el cas de que alguna especialitat vingui a crear una excepció a n'aquella regle se'ns deurán fer les peticions personalment.

BOLSA DEL TRABAJO.—Instalada en el Fomento del Trabajo Nacional.—Plaza de Santa Ana, 4.—OFERTAS:

2 Meritoris.
Corredor a comissió.
Recader 5 ptas. setmanes.
Dependents de sederies.
Aprent fuster.
Noy de 14 a 16 anys.

Dependent adrogueria.
Meritori.
Mecanógraf.
Dibuixants cromistas.
Aprent.

Jefe de comptabilitat.
Empleyat pera magatzem.
Aprent escriptori.
Noy que sàpiga escriur y bó pera recados.

(En la secretaría de la institución hay nuevas listas)

CALLICIDA PIZÁ

emplastos y de los líquidos en general. Es económico, una peseta en todas las farmacias, droguerías y zapaterías.

Depósito general: Farmacia del autor, Plaza del Pino, 6. BARCELONA
Por 1'30 ptas. se remite por correo certificado.

Extirpa rápidamente, sin dolor ni molestia, los callos y durezas.
Es curioso: no motiva los inconvenientes de otros.
En todas las farmacias, droguerías

SEDLITZ GRANULADO DEL DR. FERRER

Dr. E. FERRER PORTALS
Plaza del Angel, 6 y 7
EN TODAS LAS FARMACIAS
AL POR MAYOR S. V.º FERRER y C.ª BARCELONA

HISTORIA GENERAL DE ESPAÑA

—POR—
RAMÓN B. GIRÓN

TREINTA TOMOS A UNA PESETA EL TOMO

De venta en las librerías, kioscos y en la Administración:
Diputación, 286, Barcelona.

HERPES (Brians)

La pomada y esencia anti-herpéticas de Botta preparadas por Borrell, curan de un modo prodigioso los herpes y demás enfermedades de la piel por inveterados que sean. Son tan eficaces las virtudes de estos remedios, que se han curado con ellos personas que tenían muy arraigados los herpes y que cada año tenían que tomar baños y aguas sulfurosas sin lograr su curación.—Único depósito:

Botica Borrell, calle Conde del Asalto, núm. 52, esquina a la de San Ramón

Curació infalible de les trencadures mitjansant el
Braquer Medical Vives

Es aquest perfeccionat aparell l'última paraula de la ciencia pera l'alivi absolut y curació radical de les trencadures, per antigues que siguin, essent ab preferència aconselat a tots els trencats per les eminencies mèdiques mes notables. Demanis follet explicatiu que's regala y envia gratis a totes parts.

Hores de 9 a 12 y de 3 a 7.—RAMBLA DEL CENTRE, NUM. 12, PRAL.

WERTHEIM

MAQUINES PERA COSIR Y BRODAR

ESPECIALITAT: Máquina rotativa RÁPIDA, la mejor del món.

Máquinas para todas las Industrias.

Máquinas rectilíneas SEYFERT para mitjas.

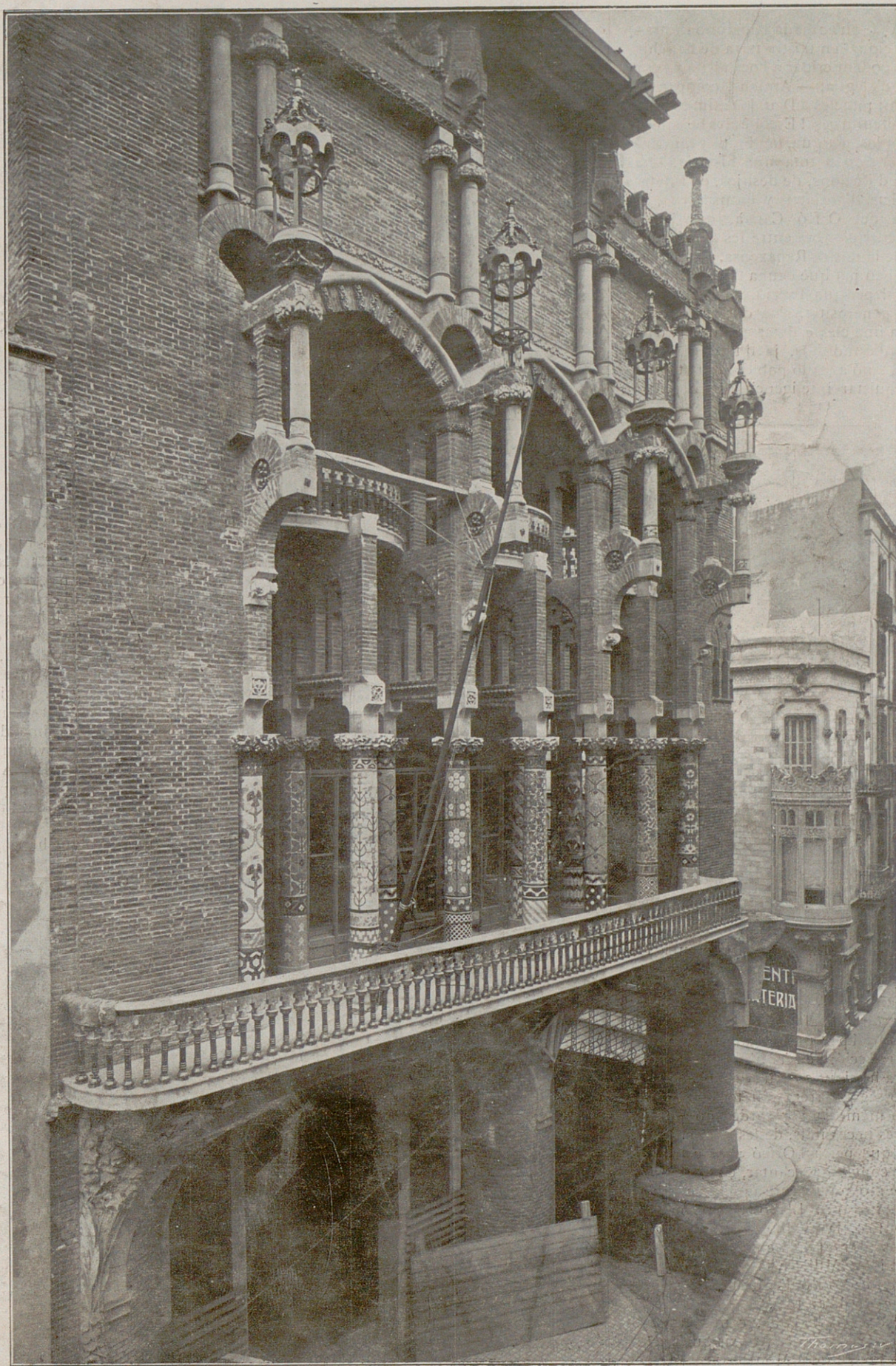
AL COMPTAT Y A PLASSOS

AVINYÓ, 9.—BARCELONA

ORFEO CATALA

L'edifici, benehit lo diumenge passat y inaugurat solemnement ahir.

PROGECTAT Y DIRIGIT PER L'ARQUITECTE D. LLUÍS DOMENECH Y MONTANER

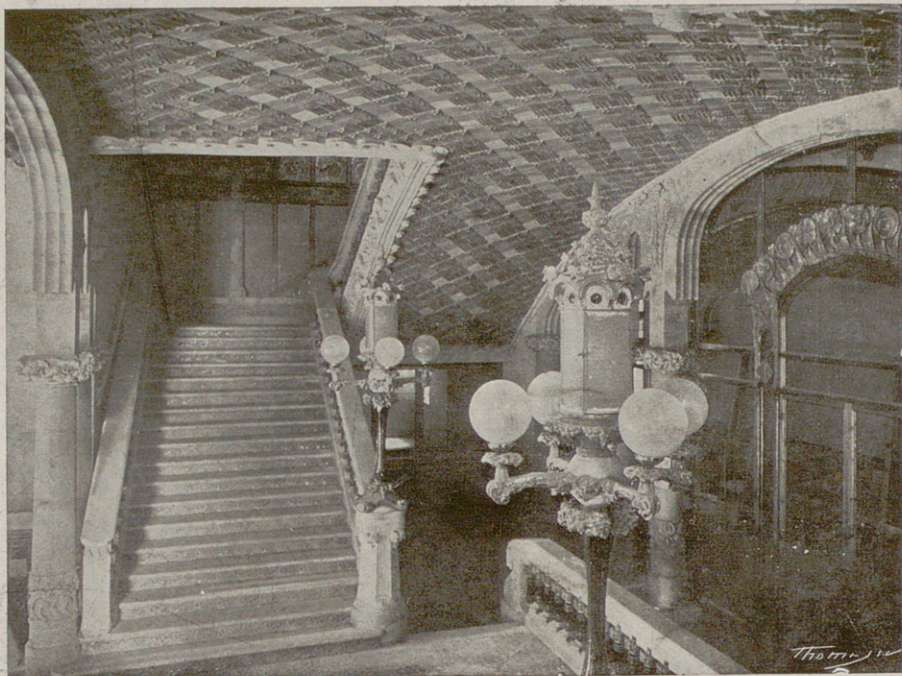

LA FATXADA PRINCIPAL Y ENTRADA, AL CARRER DE SANT PERE MÉS ALT

DISCURS D'EN JOAQUIM CABOT EN LA FESTA DE LA BENEDICCIÓ DEL LOCAL

A RA sí, qu'acabada la cerimònia tradicional en nostra terra de benehir la casa, podem cridar a boca plena y'l cor vessant d'alegria: — Amichs, companys, respirèm; ¡gràcies a Deu, ja tenim casa! — ¡Sí, ja tenim casa! Escoltèu-les be aquestes paraules, per que, tan breus y tan senzilles, enclouen tota una història, una història d'il·lusions, de desitjos, de lluytes y sacrificis, d'ansietats y entusiasmes, la història del Orfeó Català, que brilla triomfant y gloriosa entre les demés històries de la nostra Renaxensa.

¿Y sabeu per què ocupa lloch tan preminent? per que l'acció del Orfeó, tota amor y generositat, s'ha dirigit nó, com altres, a una classe determinada, ja d'erudits, d'estudiosos, ja d'intel·lectuals o artistes, sinó a tot lo poble; no ha tractat de conquistar intel·ligències, sinó senti-

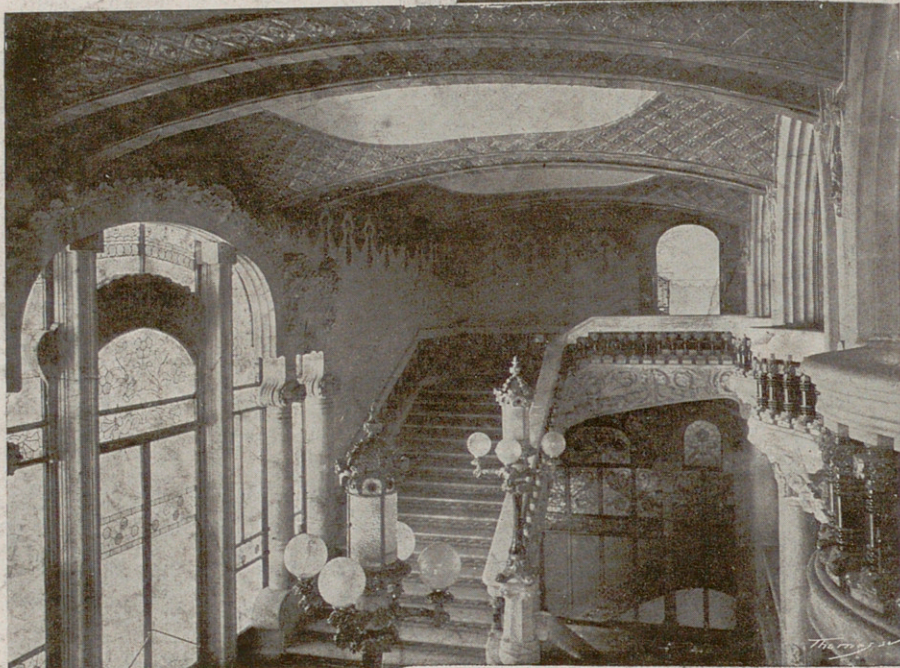
LO PRIMER TROS DE LA ESCALA

pre més, guiantnos a la conquesta dels esperits.

Desde llavors, aquell esbart de cantayres no ha tingut sossech ni repòs. Al crit de «per l'Art y per la Patria!» ha entonat ab la mateixa fè nostres cantades populars que'ls chorals dels grans autors de fama universal; ab la mateixa afició ha estudiat, desenterrantels dels arxius, les melodies de la velluria, que les composicions dels mestres joves y novells. Allà ahont ha sentit que hi bategava l'art, ab noblesa, serietat y sentiment, allà s'ha llensat ab còs y ànima, dedicant-hi tot son esforç y tota la voluntat pera popularisarlo y ferlo triomfar. Advertint qu'aquests triomfs, aquesta popularisació, no'ls ha escatimat ni tingut reservats a ningú.

Tothom qui ha volgut ha pogut fruirlos.

Han cridat l'Orfeó a montanya, y a

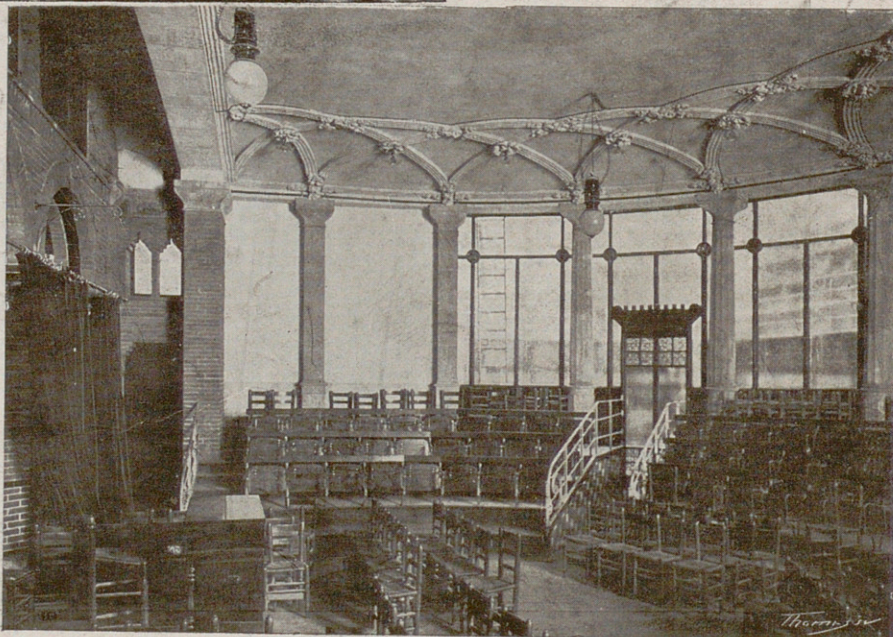
LA ESCALA AL PRIMER PIS

ments; no s'ha dirigit al cap, sinó al cor de la gent; y tots sabem que les ferides del cor son mortals de necessitat.

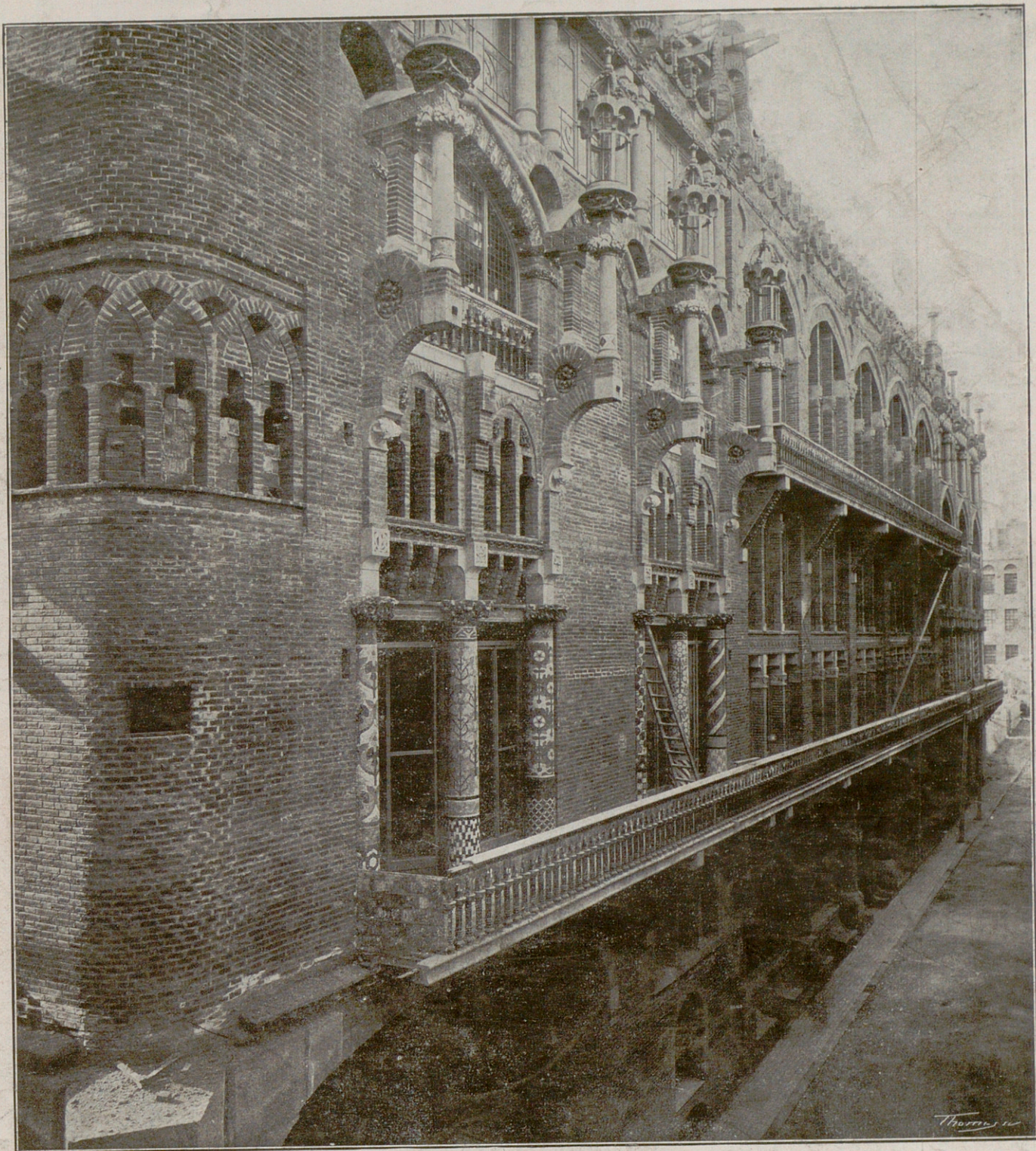
Hèus aquí per què'l poble s'ha rendit a la nostra acció; hèus aquí per que la nostra obra ha sigut com una allau que se'n ha arrossegat darrera seu tot Catalunya.

Fè'm memoria y recordè'mnos de les primeres necessitats, de les primeres angúnies que passà l'Orfeó pera constituir-se y comensar a cantar, com una niçada de moxons, dintre aquelles cambres dels carrers d'en Lladó, dels Cambis y d'en Dufort. Desd'allí arrencan los carreus, les pedres fonamentals d'aquest edifici. Allí en Millet y'ls seus companys arrelaren lo plansó d'aquest roure gegant que'ns axopluga a tots.

Després, aquella colla, canta que cantaràs, comensà a volar, y axís que's sentí ab forces pujà fins a Montserrat y allí, als peus de la Moreneta, entre núvols d'incens y de boyrades, arbolà la senyera, aquesta senyera que'ns ha presidit sem-

LA SALA D'ENSAIGS, ALS BAXOS DEL EDIFICI

LA FATXADA LATERAL, AL PASSATGE DEL ORFEÓ CATALÀ

montanya ha pujat; l'han cridat a les grans urbs industrials, y allí ha corregut; ab la mateixa cura ha procurat satisfer los públichs de ciutat que'l dels pobles, llogarcts, pagesies; content ha reflat sota lo cel rialler de nostres platges, y emocionat ho ha fet sota les voltes rònegues de nostres monuments y santuaris; animós sempre, ab lo mateix entusiasme s'ha embarcat pera ferse sentir de nostres germans de Mallorca, que ha gambat la frontera pera ferse sentir de nostres germans rossellonesos y provensals. Sempre y ab tota l'ànima ha cantat, lo mateix en dies de festa y de goig qu'en jornades de dol y de plors per Catalunya.

Aquests recorts demostran palesament que la nostra obra, encara que d'arrel y de vida principalment barcelonines, no

es de predilecció ni d'exclusivisme per cap lloch ni per cap públich. Aquí mateix, si havem cantat devant los aristòcrates concurrents del Liceu, havem cantat també, espontaniament, devant la massa modesta y essencialment obrera dels barris extrems, quan nostres memorables concerts populars; y si havem pujat ab dalit les escales del Palau del ilustre purpurat aquí present, ab igual dalit havem pujat les de la Presó Nova, ahont una tarde primaveral entrà ab nostres cants un xich de consol y d'alegria als desgraciats reclosos d'aquella casa.

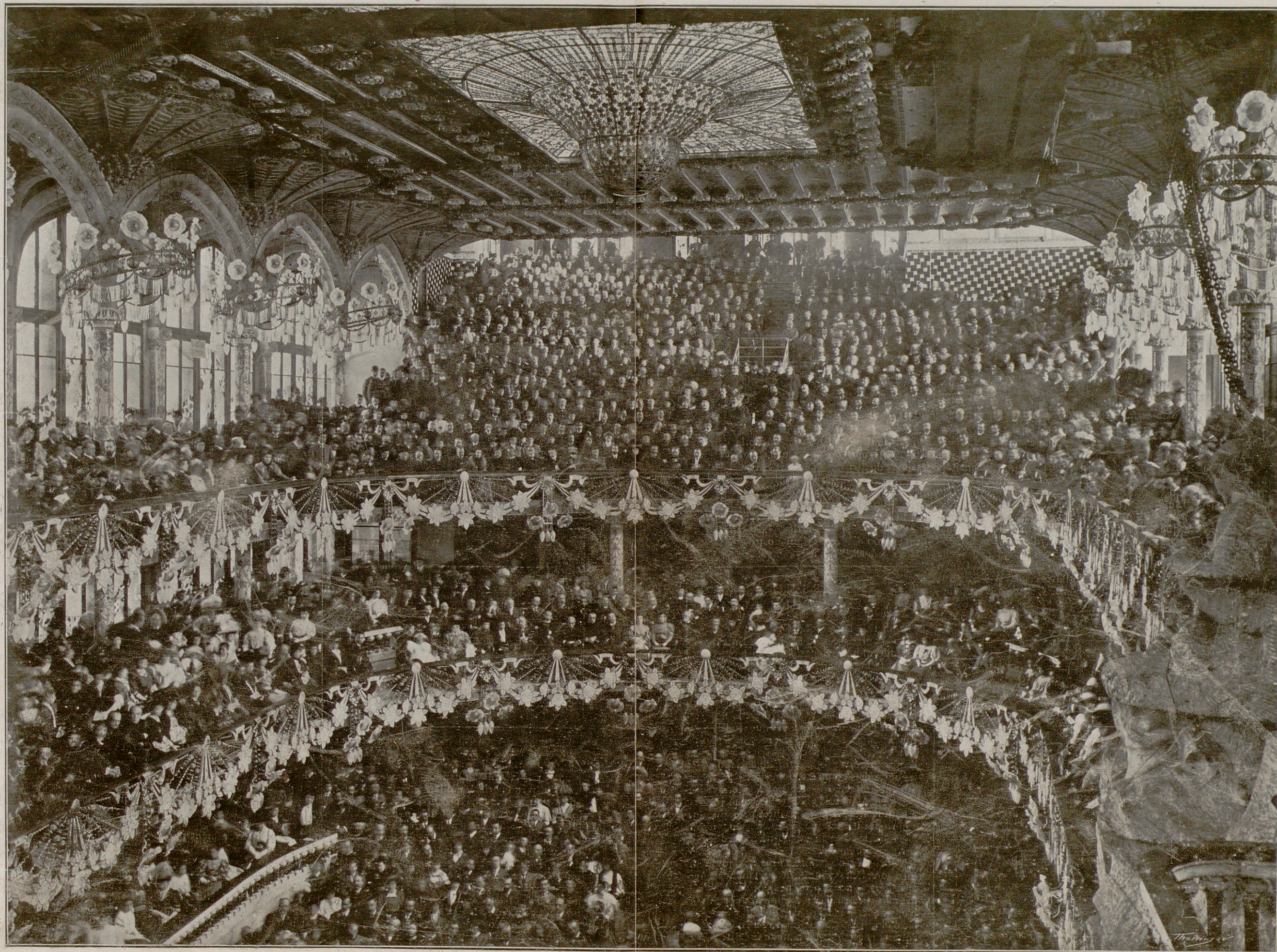
Ja veyeu si tenia ralió de dir que la nostra obra era tota amor y generositat; y ara hi afegiré que per axò es viva, que per axò es forta y que per axò triomfa.

L'experiencia proclama que les obres

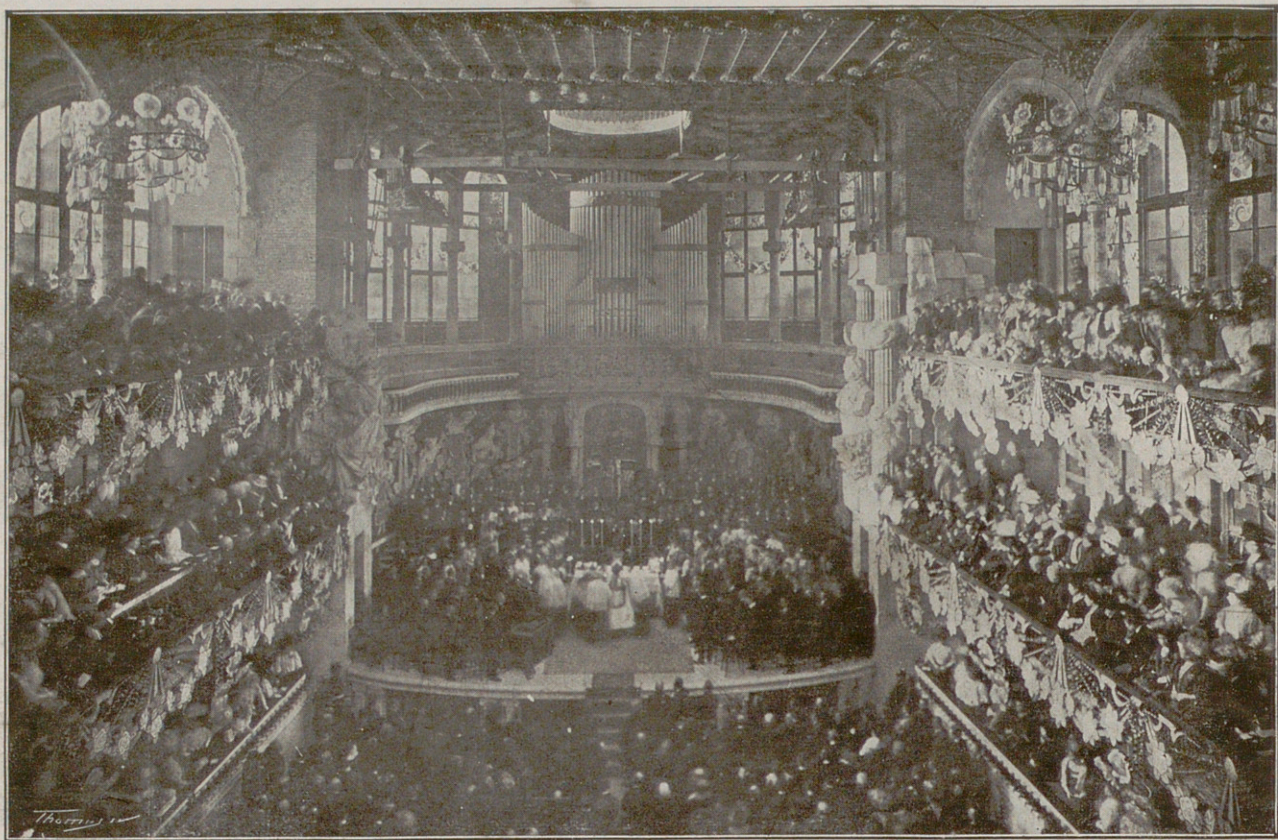
fonamentades per l'odi y l'imposició se sostenen, no més que per la forsa, raquíques y minades, descomponentse, fins qu'una empenta les enruna y aniquila; en cambi, les obres d'amor y persuasió crexen ufanoses, sanes, y perduran com la nostra, sostinguda per un capità que no porta més armes qu'un brot d'olivera y per un exèrcit que no passa d'un grapat de joves, de donzelles y d'infants.

Derrera aquests recorts, me caldría esmentar los qu'omplenan lo capítol d'actualitat de nostra historia: los que fan referencia al nostre casal: mes, son tan frescos y jo hi soch part tan interessada, que no dech retrèurels.

No més diré, dirigintme als qui dubtavan, als desconfiats, als indiferents, si nó pessimistes:—Veniu, obriu los ulls, este-

ASPECTE DE LA SALA DE CONCERTS EN SA FESTA INAUGURAL
VISTA PRESA DESDE'EL COSTAT DE L'ORGA

L'ACTE DE LA BENEDICCIÓ DEL LOCAL, LO DIUMENGE PASSAT

nèu les mans, contemplèu y toquèu lo que no foreu capassos de somniar;—y als fervorosos, als devots, als creyents:—Regalèuvos contemplant la realitat del vostre somni, admirant l'obra genial del eminent artista y gran patrici en Lluís Domènech. —

Ab tot, jo dono desd'aquí, pera que tots se n'enterin, en nom del Orfeó, les més sentides y corals mercès a uns y altres. Les dificultats, los contratemps, fins les murmuracions, fan més capdal tota obra humana. No hi ha res més hermós y consolador qu'arribar a port quan s'ha bregat ab los temporals.

Grans mercès també a vosaltres, Eminentíssim Senyor, Il·lustres Autoritats populars de Barcelona, Diputats y Senadors y concurrents tots, en los que veig concentrada en aquests moments solemnes la representació integral de Catalunya.

Al obrir de bat a bat les portes d'aquesta casa a tota manifestació d'art, de cultura, de sentiment, d'amor a nostre poble, me plau dirvos a tots ab aquella frase d'ofertament vulgar però lleal quan la pronuncian llavis catalans: — Senyors, amichs, compatricis, aquí es a casa vostra. —

Y ara, companys, com encara quedan

molts fulls per escriure en l'història del Orfeó, seguim nostra creuada, amarem la casa de cants, axopènnne be les parets y voltes pera assolir l'ideal del poeta, de convertirla en colossal gavia, de ferne un reclam que hi fassi acudir els cants de tot el món y que'ns els fassi tots nostres sense esclavissarlos, y arribar així «a que tot el món dels cants sigui nostre y nosaltres de tot el món dels cants».

DISCURS D'EN LLUIS MILLET EN LA FESTA DE LA BENEDICCIÓ DEL LOCAL

Alabat sia Deu, qu'ha fet en nosaltres aquestes grans coses. Ell ha benehit lo que humilment comensarem ab la fè y l'entusiasme en el cor. Ell ens posà al mitx del cor l'amor al cant de la terra en l'hora propícia en que nostre poble's despertava ab energies novelles, y'l poble'ns ha escoltat y'ns ha estimat. Ell ens feu estimar l'obra d'en Clavé per que ajudessim a empeltar en l'època present son fort esperit catalanèsch, y'ns ha donat l'amor, si no la profunda inteligencia, de les obres dels grans genis musicals, pera que nostra acció agafés nous vigors y energies. Alabat sia'l Senyor, per que ha mogut l'amor de tots vosaltres pera que poguessim bastir aquesta casa en honor de la Música catalana, la nostra reyna del cor, la mare nostra.

Tota idea reclama una forma, tota joia un estoig, tota manifestació d'art un lloch apropiat, ahont perennement la bellesa artística eduqui'l sentiment del poble, y aquest, a la vegada, dongui emulació al artista. Aquest casal ve a complir aquesta necessitat. La rahó de sa existencia es aquesta necessitat d'aliment estètic, qu'en l'hora present tots sentim en nostre esperit. El moment actual de nostra Catalunya es un moment vibrant,

ENTRADA Y SALES, ALS BAXOS DEL EDIFICI

LA SALA DE DESCANS DEL SEGON PIS

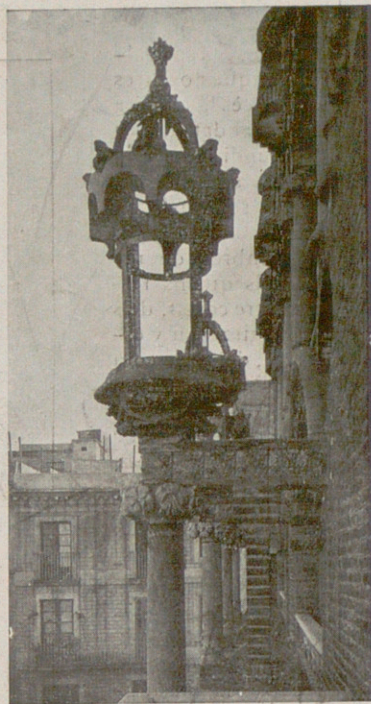
l'irich per excelencia, que demana a grans crits educació y expansió. Tots sentim, a dins, com un cant que'ns enfebra y'ns agita renaxensa amunt. Aquesta casa ha d'esser caxa sonora qu'armonisi y afini aquest clam de vida renaxenta.

Tots ens haveu donat vostre amor, y vostre amor ha engendrat en nosaltres la confiança de portar a terme aquesta obra, y l'havem feta.

Hi hà aquí prop l'hèroe d'aquesta gesta, qui més ha lluytat en vèncer tots els obstacles, animat per la generositat de son cor de patriota y d'artista; aquest es nostre Joaquim Cabot, nostre providencial president, el qual, ab son pas per la presidencia de nostra institució, haurà marcat sa època culminant.

Però no hi hà hèroe sens ambient; sense l'amor de tots, no hauria sorgit

aquest casal, enlluhernat en clarors de victòria, qu'un gran artista de la terra ha ideat hermosament. Sense'ls humils que comensarem acurucats en una sala y arcoba, covant el gran ideal del art, sense el fort afecte de mestres y coristes que sempre ha regnat entre nosaltres, sense l'escalf de germanor que'ns ha aplegat com una pinya en la fruició de la bella música, sense les inspiracions de nostres compositors, que s'han fet seu el cant tradicional de la terra y se l'han transformat en substancia propia, donantli ambient modern, tocant el cor del poble y atrayentlo cap a nosaltres; sense vosaltres, socis protectors estimats, qu'haveu sigut com l'etzevara que guarda la flor; sense vosaltres, pobres y rics, qu'ab vostres cabals, petits ò grossos, sou els que directament haveu posat les pedres;

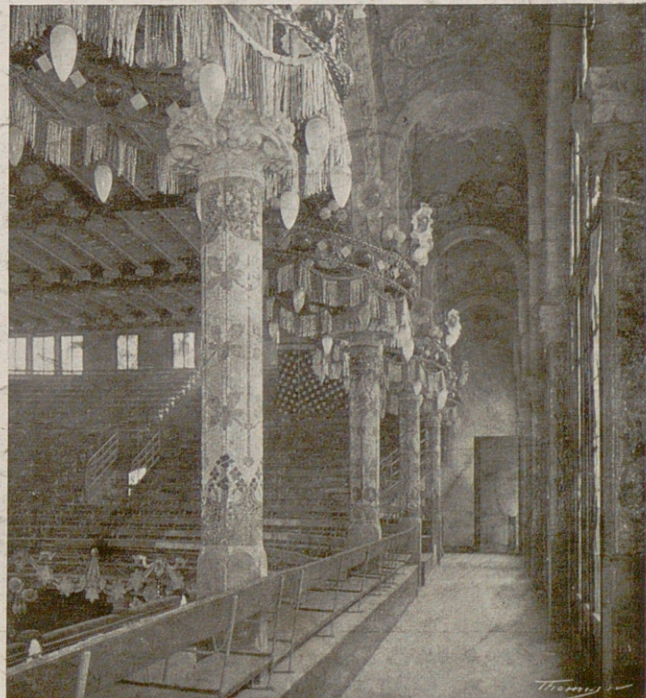
LOS FANALS DE LA FATXADA

y sobre tot, sense'l moment pròpici de la gran renaxensa catalana; no estariam ara, com estem, enlluhernats dins d'aquest espay joyós, ab murs y arcades de vestimenta nupcial perenne, com presentant les sublimes armonies que les han de fer vibrar, profetisant y esperant el rich desenrotllo de la nostra música en els temps venidors. Per que aquestes parets s'han d'amarar dels cants nostres y dels que vindrán; han de fer vibrar en crescendo sublim les diferentes modalitats de l'ànima catalana a través dels anys, y fins a fer ressonar en potencia sublim el cant de afirmació de la plenitut del nostre esser; allavors romandrà aquest casal com a cosa sagrada al mitx del cor de la gran ciutat futura.

Alegremnos tots avuy, oh germans, alegremnos tots; mes, nosaltres, cantayres,

LA GALERÍA DE LA SALA, AL PRIMER PIS

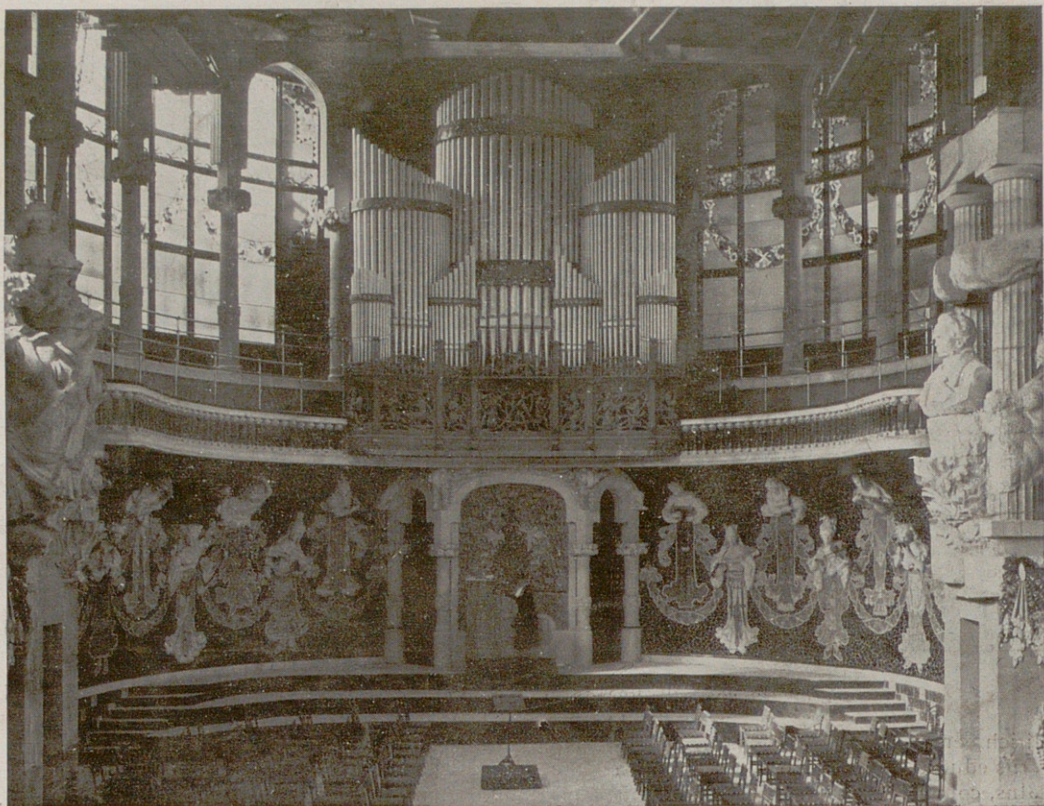
LA GALERÍA DE LA SALA, AL SEGON PIS

alegrèmnos especialment, per que nosaltres havem encès la guspira qu'ha abrandat aquest gran incendi. Es veritat qu'en aquest gran moment solemne, en el fons de nostra joia, hi hà ombres de recansa pels que'ns faltan a nostre costat, dels que'ns estimavan y estimavam, dels que com nosaltres somniaren ab aquesta diada triomfanta; mes, el regne dels esperits abraça cels y terra, y ells son ara ab nosaltres, dins nosaltres, dins aquest esclat, ab més intimitat, més profundament que si fossin com nosaltres en vestidura de carn. Aquesta ombra de recansa fa més augusta aquesta festa y li dona sentit de cosa sagrada. De la pena y la alegria fèrne un sol sentiment que clamarà ab força les benediccions del cel sobre'l pervindre d'aquesta cosa nova qu'avuy comensem mitx enlluernats y no capintne pas tot el sentit profon.

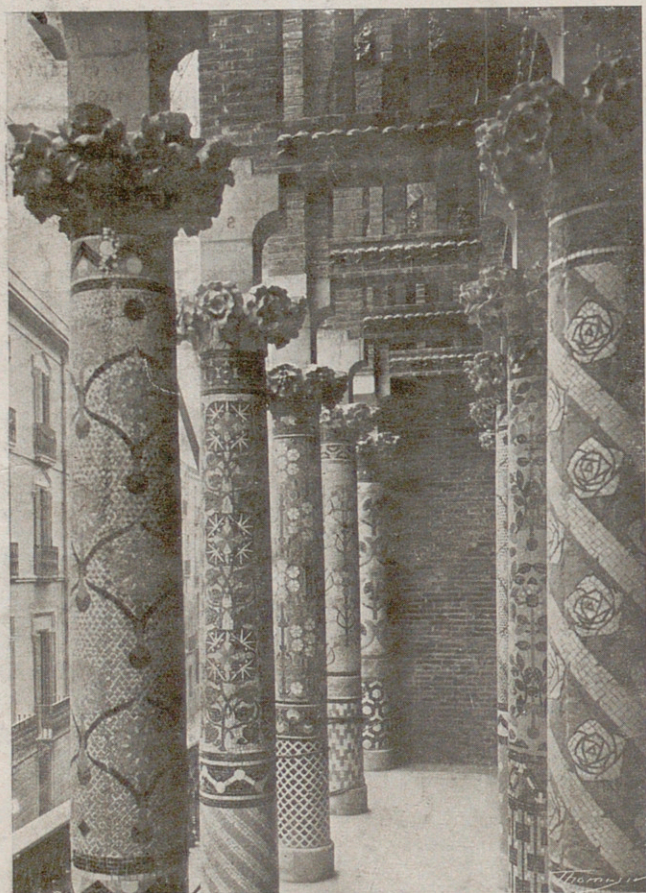
¡Oh Música catalana! ¡Oh ànima de

l'ànima del nostre esser! a tu aquesta casa, per ara y sempre, y sempre!

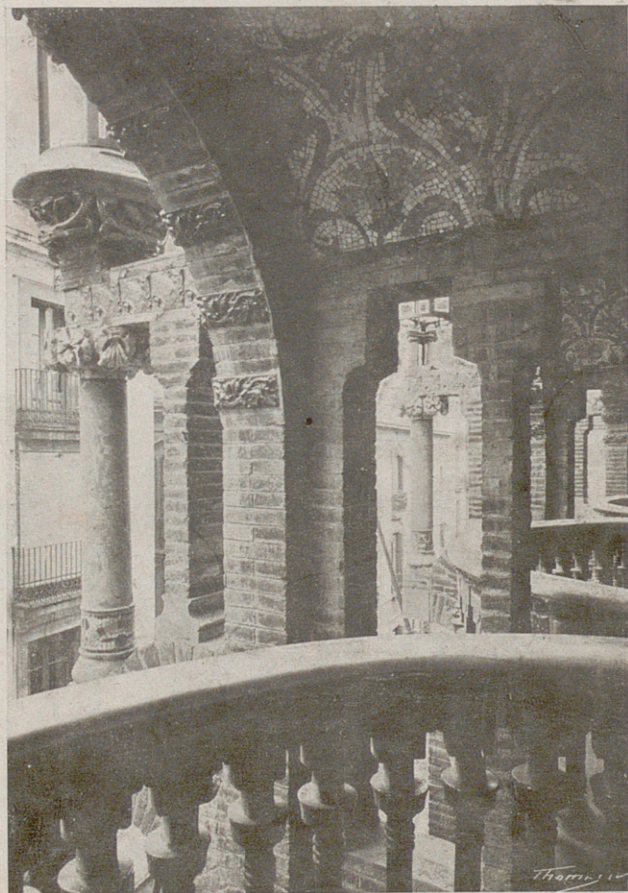
Alabèm al Senyor qu'ha fet grans coses en nosaltres.

LA ROTONDA DESTINADA ALS CORISTES Y ORQUESTA Y LA GRAN ORGA DE LA CASA WALCKER

LES COLUMNES DE LA BALCONADA DEL PRIMER PIS

LOS BALCONS, ARCADES Y FANALS DEL SEGON PIS

DETALLS PER ESCORS DE LA FATXADA PRINCIPAL

(Fotografies de F. Ballell.)

El Montnegre
s'ha cremat, és
un deure pairal
contribuir a re-
fer-lo.

excursionisme

Periòdic quinzenal

Elfoc soterrà
les masies de
les Gavarres
Company, aju-
da a bastir-les.

Es publica els 1.ers i 3.ers divendres de cada mes

Número solt 15 cèntims

Any I * Núm. 14 - Barcelona, 19 d'Octubre de 1928

Redacció i Administració: Sant Pau, 95, Impremta

GERMÀ!

Les Gavarres i el Montnegre, aquelles contrades ben nostres que una vegada i altra havem creuat, atrets per llur bellesa i esperonats pel noble afany de conèixer més encara nostra terra, han perdut llur faccions, han mudat llur fesomia.

Les pagesies llurs, aquelles llars pairals que escalonades d'ací d'allà semblaven el darrer retoc donat per embellir llurs valls i carenes, albiren angoixades pels ulls de les finestres, l'encontorn de misèria i de mort que les embolcalla. A una i altra banda, llurs boscos de surenes, llurs conreus i els castanyers i els sàlzers, s'han abatut per sempre. Les branques rumoroses caigueren amb els nius i els ocells cantaires, esparits i trèmuls, han aixecat el vol enllà...

Ara tot és un munt de cendres, que el ventjol va esparint arreu.

Les portes i finestres d'aquells masos, cediren al bes de les flames lluminoses i els envigats dels coberts i teulades s'esfondraren... i aquells que sempre ens donaren acolliment per tot; aixopluc en les tempestes, bons viarans i decretes, refresc a les nostres goles i seient en la llar d'ells, ara es baten impotents contra tot l'encontorn de mort i de misèria que els envolta.

Amic: Per pròpia satisfacció, ajuda'ls.

Company: Perquè ho mereixen, alenta'ls.

Germà: Puix ho són, posa't a llur costat.

Que ells no es trobin sols en la lluita que han emprès. Si defalleixen s'escamparan, i quan trobem unes runes, per les Gavarres o bé el Montnegre, la sang ens pujarà a la cara i acotarem el cap. Elles ens assenyalaran per sempre l'oblit en el qual deixàrem els germans nostres.

TARDOR

L'octubre és el mes prometedor per excel·lència. Hom recomença les tasques acadèmiques, esportives, professionals i també excursionistes, que havien llanguit sota la calor xafogosa de l'estiu. En tots els centres, entitats i cenacles es veu moviment i vida. Els nous plans a desenrotllar van concretant-se i esdevenint la realitat de cada dia, la qual va amotllant i modificant, segons les seves exigències, les intencions primeres.

També nosaltres, excursionistes, vibrem a l'acord general. Després de la lassitud de l'estiu, que caracteritza l'activitat excursionista considerada en bloc, els casos particulars no compten, els centres i agrupacions de caràcter excursionista es preparen de nou a recomençar amb fervor les tasques llurs.

Moviment és vida i, el que cal, és viure. Tenim una vida individual i col·lectiva que no podem pas negligir, millor dit, que no devem negligir. Dins el complex d'aquesta vida a nosaltres, rodanois, ens pertoca una responsabilitat. Cal no defugir-la, sinó acceptar-la aquesta responsabilitat nostra. El fer excursions es quelcom més que un esplai o un passatemps, és l'acompliment d'un deure que tenim assignat. I aquest deure cal complir-lo a consciència.

EXCURSIONISTES! quan, en vostres excursions, us adoneu de qualsevol esforç de restauració, d'alguna vella església, u obra d'art per petit que sigui, doneu-nos-el a conèixer, per a tenir el gust de lloar-lo, i senyalar-lo com exemple.

DISSABTE, 20 D'OCTUBRE

I FESTIVAL "EXCURSIONISME" Pro-Damnificats dels incendis de les Gavarres i Montnegre al Palau de la Música Catalana a les 10 hores de la vetlla

HI COL-LABORARAN:

L'Orfeó Català

LA SOPRAN

N'Andreua Fornells de Sayós

i
l'Esbart Català de Dansaires

HI PREN PART LA

COBLA "LA PRINCIPAL BARCELONINA"

PROGRAMA

I

ESBART CATALA DE DANSAIRES

Cobla «La Principal Barcelonina»

L'ESPUNYOLET	Bergadà.
LA BOLANGERA	Penedés.
LES DANSES DE VILANOVA	Penedés.
LA RATOLINESA	Plana de Vich.
L'ENTRADA DE BALL	Vallès.
L'EIXIDA	Segarra.
L'ESPOLSADA	Maresma.
a) L'entrada; b) El ball rodó; c) La vol- tada; d) La llarga; e) La sortida.	
EL BALLE DE MUNTANYA	Ripollés.

Sardanes per la Cobla:

TOSSA, LA VILA VELLA i DALT LES GAVARRES

Morera

Garreta

II

SRA. ANDREUA FORNELLS, sopran, acompanyada al piano
pel mestre Joan Gibert Camins

PIRENENCA	Buxó.
EL MARINER (Glosa)	Nicolau.
EL CALLARET	Serra (Joaquim).
LA FADA DE LANOS	Millet.
LES CAMPANES EN FLOR	Vicens M. de Gibert.
ELS TRES DALLAIRES (Popular)	Pujol.
LA FIRA DE SANT JORDI	Pujol.

III

ORFEO CATALA dirigit pel mestre Millet

LA SARDANA DE LES MONGES	Morera.
EL ROSSINYOL (sopran solista, senyora Fornells)	Mas i Serracant.
EL CAÇADOR I LA PASTORETA	Botey.
LA NINA BELLA	Pérez-Moya.
LA DAMA D'ARAGO (sopran solista, senyo- ra Fornells)	Millet.
CANÇO DE LA MORENETA	Nicolau.
CREDO DE LA MISSA DEL PAPA MAR- CEL	Palestrina.

Germanor catalana

Ara que el noble excursionisme català està preparant un gran festival per auxiliar els damnificats montnegrins que tant m'interessen, no puc menys que avançar-me a saludar-lo i aplaudir-lo.

Totes les víctimes commouen els nostres sentiments caritatius; però poques són més innocents i simpàtiques que les del pavorós incendi de les Gavarres. Elles no havien intentat perilloses aventures de viatge ni de guerra, ni havien deixat la sagrada llar per acudir a llocs de platxèria. Romanien pacíficament en llurs cases familiars, en la terra que la suor de llur front havia fet productiva, en mig d'una naturalesa idíl·lica i salvatge. Allà el gegant de foc, brandant milers de glavis i bramant per milers de goles, es llança damunt d'ells amenaçant-los, horroritzant-los i enfollint-los; i tot ho devastà; i a semblança d'aquells ferotges califes que, per maleir-les, sembraven de sal les comarques que a gran costa havien vençut, va sembrar de cendres aflictives el país d'aquells laboriosos pagesos boscatans.

Amb l'espant al cor, amb les cases mig cremades, amb els modestos horts convertits en cendrers, amb uns camps sense herba de pastura, ni esplet viu, ni fruita a esperar, i voltats arreu de la visió aclaparadora d'una selva morta: què havien de fer sinó fugir amb llur fillada, empobrits i desesperats, si la caritat catalana, sempre alerta, no acudia ràpidament a emparar-los?

Ho va fent. Catalunya, caritativa amb tot-hom, es sent obligada a ésser-ho més encamentament amb els fills de la seva pròpia sang. De tots els indrets van responent a la meua crida. Un poble mariner, Sant Pol, fou un dels primers en acudir-hi, amb un generós entusiasme que no puc recordar sense que em vinguin llàgrimes als ulls. Després altres i altres han respost ací i allà: ahir la meua Blanes, avui Vilanova i Geltrú... i entitats i corporacions i particulars... En veure aquest comportament em sento orgullós de la meua raça, oblidó la desgràcia que m'ha despullat de gran part del meu patrimoni i em lliuro a un dolç embriac d'alegria.

Barcelona que, més que germana, s'ha mostrat sempre mare i protectora dels altres pobles catalans, no pot mancar al caritatiu concurs. Ara els nobles excursionistes la inviten a un festival de pietat que, a benefici dels empobrits montnegrins, es celebrarà el dia vint d'aquest mes, a les deu hores de la vetlla, en el Palau de la Música Catalana, amb cooperació de l'Orfeó Català i d'altres entitats artístiques. No dubto, no puc dubtar que hi acudirà com un sol home, amb la seva generositat i la seva fervor característiques.

Jo, mig patró de la gent montnegrina en el temps de la prosperitat i patró del tot i amb tota l'ànima ara que en la dissort necessiten qui els empari, imploro la benedicció del Cel sobre els iniciadors de tan caritatiu festival, sobre tots el que hi cooperin i sobre tots els que hi assisteixin.

J. RUYRA.

EXCURSIONISTES! no oblideu les cançons de la terra. Si animeu el vostre pas amb una cantada, no feu l'afront de menyspreuar-les.

EXCURSIONISTES! no us barregueu en reunions en les quals siguin menyspreuades les dances pairals o ensutzada la nostra llengua.

CANÇONS del nostre festival

EL GALLARET

Gallaret a dalt del pal
és una llengua de flama.
La flama del gallaret
cap ventada no l'apaga,
si es baralla amb el mestral
l'atia la ponentada.
Gallaret a dalt del pal
és un ocell que refula.
El guaiten els mariners
i plens de joia somriuen
el guaiten entre el cordam
ara que son lluny les vinyes.
Gallaret a dalt del pal
és com un estel que vola.
Fa volada mar endins,
el tiren totes les cordes.
Els colors del gallaret
es veuen entre la boira.

T. Garcés.

A LA VORA DEL MAR

A la vora de la mar n'hi ha una donzella
que'n brodava un mocador qu'és per la reina.
Quan ne fo a mig brodat li falta seda;
veu venir un mariné qu'una nau mena.
—Mariné bon mariné, qu'en porteu seda?
—De quin color la voleu, blanca o vermella?
—Vermelleta la vull jo, qu'és millor seda.
—Pujeu a dalt de la nau, triareu d'ella.

LA FADA DE LANOS

Sols per fer-vos un present,
de llevant fins a ponent
he seguit la terra mia;
vos en porto una arpa d'or
que fa passar la tristor,
que fa venir l'alegria.
Cada cop que la toqueu
vos hi respondrà una veu,
la veu de l'ànima mia.

M. Cinto.

LES CAMPANES EN FLOR

De totes les flors
qu'adornen el marge
cap fa somniar
tant com les campanes.
Sembren vestidets
de petites fades
posats a aixugar
del sol a la flama.
Robeta gentil,
màgica bugada!

Mirant els vestits,
un pensa qui'ls gasta,
i's troba en el món
de nostres rondalles.
La roba és a punt...
sols falta agafar-la!
Quant entra la nit,
qui sap, lo que passa?
Tal volta'ls follets
quiscun amb sa dama
compareixeran
a ballar sardanes.

Les cuques de llum
encendran ses llanties,
el grills tocan
les seves guitarres
i faran sonar
els tòlils ses flautes.
Qui veure pugués
les belles dançaires
amb els seus vestits
de flor de campana!
mes si no les veig,
veig sa roba màgica
posada a aixugar
del sol a la flama.

J. Ruira.

LA FIRA DE SANT JORDI

Qui compra roses?

A la fira de les Roses
a firar-me antany aní.
lo roser de que em firí
ne fa enguany de tan hermoses
que n'he fet parada aquí.

Hi ha la rosa alexandrina,
la vera i la d'esbarzer,
també les de Palestina
que floreixen sense espina
de Gericó en lo roser.

Ne tinc d'encara poncelles
que són un calzé d'olor;
n'hi ha de blanques i vermelles.
Triaui roses i roselles,
fretaires de l'amor!

Com en l'hort de l'Amor mia
jo plantí aqueix roseret,
per sos aimadors floria;
preneu, doncs, fills de Maria,
roses del bon Jesuset.

M. Cinto.

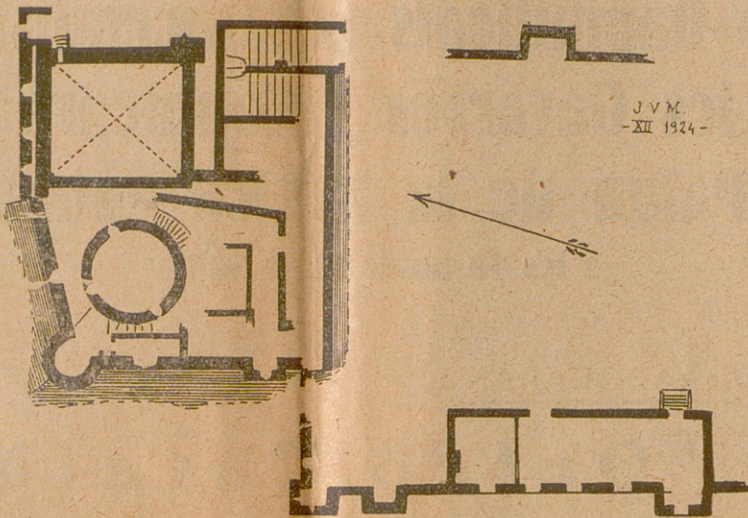
UNA BONA NOVA

No tot han d'ésser lamentacions en el camp de l'evocació dels nostres monuments antics. Encara que generalment el seu estat d'abandonament i de ruïna no sol inspirar altra cosa, de vegades la Providència envia compassivament una mà sol·licita i generosa que priva l'anorreament d'alguna pessa important d'aquesta part del nostre ja prou delmat patrimoni.

Avui ens plau poder proclamar una bona nova d'aquestes: Un dels nostres monuments més venerables i sota tots els aspectes important, acaba d'ésser salvat. Un monument que ha subsistit per miracle a l'oblit i al salvatgisme de les últimes generacions, està recobrant la seva antiga fesomia i es redreça esplendorós com en els seus bons temps llunyans, gràcies a la mà providencial i amorosa d'un cavaller que amb aquest acte justifica la noblesa que porta dels seus ascendents. El monument que es salva, deixeu-m'ho dir, és el Castell de Castellet; la mà de la Providència, en

primera campanya ha estat, doncs, beneficiós altament. Quan per la primavera vinen les obres es reprenguin, és d'esperar que en molt poc temps haurem de veure els fruits magnífics de la reconstrucció i que no serà llunyana la data de poder sentir les canonades de festa dels morters de la torra anunciant l'obra total aconseguida. Aquell dia, al costat del senyor Peray no faltará ningú que tingui una mica d'amor a les coses de la terra.

Però, ultra la gratitud que li devem per aquest motiu, tenim la confiança de què li podrem ésser deutors encara per un altre cantó. Junt amb el monument ruïnós erigit per la casa de Castellet en les albars de la Reconquesta, tenim entès que el senyor Peray ha adquirit l'importantíssim arxiu que hi correspongué, en el qual hi ha la documentació dels Castellet, Torrelles, Requesens, Peralta, Santa Coloma, etc., que foren successius propietaris de l'important feude. La publicació d'aquest arxiu fóra

(C. E. Rafel Casanova)

aquest cas, la del senyor Josep de Peray i March, Arxiver Diocesà, restaurador de Sant Cugat del Vallès i autor de diverses monografies i estudis que han portat molta llum en l'aclariment de les coses del nostre passat.

Segurament la nova sorprendrà a molts malgrat l'obra estigui ja força avançada. Ara fa mig any, el Castell s'aguantava precàriament amb la torra esventrada i els murs en equilibri, essent per dins un munt informe de runa coberta d'herbei i per fora un perill constant pels vianants i per les cases altes del poble, damunt les quals el vent feia brandar les parets estantisses. Avui, exteriorment les parets tenen l'aguant que els cal, els marlets s'han refet dibuixant viva la silueta ferma de l'edifici i la torra dintre de poc reprendrà l'alçada i el coronament que li pertoca, i el munt de runa interior va rebaixant-se de dia en dia, mostrant a la llum cisternes i corredors i cambres que tampoc han de trigar a recobrar una reparació decent i adequada.

I tot aquest treball s'està fent en silenci. El senyor Peray i March, descendent dels March, castellans d'Arampunya i futur castellà de Castellet, posa en la seva obra tot l'amor i tot l'entusiasme, però, en la seva natural modèstia fuig de tota ostentació pel seu comès valuós i plausible.

Fa mig any que les obres duren i avui el perill de ruïna ja pot donar-se absolutament per descomptat; el resultat d'aquesta

potser una obra tan notable com la restauració mateixa de les parets caigudes.

Tinguem, però, tota la confiança, que la cosa ha caigut en bones mans com no podríem desitjar millor per cada cas apurat dels que dissortadament abunden a casa nostra.

Els excursionistes, que som els qui més part hem pres en la dolor i la consternació del Castell derruït, siguem també els qui més celebrem la seva revifada. Honorem públicament el senyor Peray per la seva obra exemplar: Sota l'arc del portal que ha de refer-se, una llosa commemorant el fet diria molt en pro del nostre excursionisme i, qui sap, potser fóra estímul perquè sorgís una altra mà providencial per retornar a algun de tants altres monuments que l'esperen la silueta ferma i protegida que ara mostra el Castell de Castellet damunt les aigües blaves de l'embassament del Foix.

J. V. M.

EXCURSIONISME, que es fa un honor de vetllar pels nostres monuments pairals i per propugnar la seva conservació i restauració quan calgui, no cal dir amb quina simpatia i amb quin goig ha vist la restauració que sota el patronatge del senyor Peray i March, s'està efectuant en el Castell de Castellet.

Nota: Com a fonts d'informació i per tal de poder-se documentar qui ho freturi, donem una llista dels qui s'han ocupat de Castellet:

P. Camós, «Jardín de María», pl. 64 i 65.
P. Casades i Gramatges, «Excursió a Arbós, Castellet i Cubelles». Memòries de l'Associació Catalana d'Excursions Científiques. Volum VII (1886), pl. 1 a 21.

M. Urgellés, «Excursió particular de Castellet al Vendrell». Butlletí del C. E. de C., any 1894, pl. 19 a 24.

J. Vives i Miret, «El Castell de Castellet». Butlletí del C. E. Rafel Casanova. Número de gener, 1925, pl. 54 a 56.

IMPORTANT

Es posa en coneixement de totes les entitats excursionistes que per tots els efectes administratius es serveixin dirigir-se al Sr. En Llorenç Arenys, St. Miquel, 25, Barceloneta. Al mateix temps es fa avinent als subscriptors que no hagin fet efectiva la subscripció, poden fer-ho a l'adreça esmentada.

El foc de les Gavarres NATURA MORTA

Havia quedat tan filtrada en nostre si la conversa tinguda amb aquella pobra gent que estàvem freturosos per a tornar-los a veure i saber com seguien.

Detingudament hem observat a les persones i el paisatge:

Els trobem a tots respirant amb fatiga, com per treure un fum embassat en les entranyes. Hi ha individu que està tan desorientat que en menys de tres quarts en ha preguntat sis vegades d'on érem i com ens dèiem.

Llur condolença es manifesta en sos mots enfarregats i en la llambregada vers els camps, vinyes i boscos, de records massa tendres per lllurar-ne l'esglai.

Les muntanyes són com un cantell negre que embolcalla un cos inert: unes esposalles de mort de la Natura.

No trobeu el recés d'una ombra contra la calda, ni oïu el piulejar dels ocells que juguen entre branquillons, ni sentiu la remor d'un animal que fuig entre la boscúria feréstega... Tot és solitud i misèria.

Unes pedres s'enlairen com l'ossada d'una carn consumida.

Les flames envairen els nusos de l'espinada de tota aquella serralada amb udols d'angoixa, com movent amb les seves convulsions les comarques de les vessants: La Selva i l'Empordà.

Quan el sol davalla a la posta no sentiu cap sensació pel bell espectacle d'abans, sinó que us agafa una mena de paúra en contemplar aquells pals negres caragolats, sense el brancatge remut de la seva testa... Ara, llurs braços despullats s'enlairen i, de lluny, en veure'ls als cimbrells de les carenes, semblen creus d'un immens cementiri, besades per la darrera claror del sol amb sos raigs vermells de foc i de sang, com una ironia de record malestruc.

Les masies i l'ermita queden allà esberlades, deshabitades ja algunes, i, de tard en tard, per davant hi passa hom, com una ombra, que se les mira sense aixecar la testa. Amb el dit es frega una llàgrima roenta i seguix son camí, esmaperdut...

El seguïu un moment amb la mirada i s'asseu i contempla enllà terres de conreu i muntanyes endolades, on no pot anar a treballar, i retorna a casa amb les mans caigudes al sòl de les butxaques, el cap cot, fatigat... Es un vençut; és un pobre naufrag!

Ni el seu cos corpulent ni la voluntat li serveixen per a res. Què passa en son magí? Més tard, en parlar-hi, em diu: No per gust, sinó per força tindrem d'emigrar tots si prompte no ens ve auxili.

Aquella fresca riassa d'abans, de l'alegria de viure, s'ha convertit en un rictus de melangia en l'home desencanyat del present i que mira amb basarda el pervenir.

Tota una vida de treball honrat i feixuc, de privacions i d'isolament, ha estat esventada en cendres!

**

Els crits d'angoixa d'aquells masovers honrats que quedaren durant uns dies cegats per les flames; d'aquells vells corbats pel treball feixuc de prop una centúria; l'esglai de les mares quan perseguien a llurs fills que fugien esverats separant-los una cortina de foc, els crits d'aquells infants perduts en la nit de la tragèdia, entre ells un de dos anys, despallat, que estigué perdut dos dies... Tot aquest plany que s'enlaïra entre la soletat de les Gavarres, estàvem segurs que trobaria ressó en unes ànimes pietoses.

En nom del damnificats, les més sinceres mercès.

M. TOLOSA SURROCA.

Cassà de la Selva.

EXCURSIONISTES! En les vostres excursions, tingueu la més gran cura, en no produir l'incendi de cap bosc. No vulgueu ésser culpables, encara que sigui per descuit, de destruir el que és alhora la bellesa i la riquesa de la nostra terra.

ESPIGOLANT

VETLLANT PEL NOSTRE FOLKLORE

Al peu de la carretera de Vallbona de les Monges a Rocallaura s'aixecava abans una gegantina mola de pedra, coneguda per la «Roca de Sant Jaume». La tradició conta que, veient-se el Sant en una situació compromesa, fugia amb els seus homes de la ira dels sarraïns i en arribar davant d'una gran roca que li barrava el pas, d'un cop d'espasa la partí en dues, burlant l'enemic, ell i els seus, pel camí obert tan miraculosament.

El bo del cas és que cercant fa poc la tradicional roca, no la vàrem veure al seu lloc. Ja no existeix. I no aneu a creure que algun turista l'hagi pagada a pes d'or! Res d'això. Senzillament, calia engravar la carretera de nou; mancava pedra, i sorgí la magna idea. Oh, el cap que va concebir-la!... Pedra heu dit? Teniu, ací hi ha pedra, no per a una carretera, sinó per a dues!...

Bella manera de conservar i d'augmentar les nostres tradicions! Ara la roca de Sant Jaume la tindrem a milers, cruixint sota les rodes dels autos i diligències, i a la remor sotraquejant d'algun d'aquests fragments podrem dir al turista que acompanyem: «Es la roca de Sant Jaume, que la Diputació féu escampar pel fruit dels turistes...»

Els veïns de Vallbona?... Bons per ara.

BOSCOS

Boscós, hem dit?... Prou; aviat ni per medicina! Es una pena i una vergonya aquest afany estúpid de tala que amenaça els nostres (nostres, sí) raquítics boscos, com si no fos prou el que les flames derueixin. A la Molina els arbres van caient per les vessants; el bosc d'Aransa ja deu tallar-se o li manca poc per ésser-ho; a Vallbona han quedat nucs les falces de muntanya; al Bergadà no cal parlar-ne, i així arreu de Catalunya. Sembla talment que no existeixin protectors ni persones per fer-les complir. La mostra dels països estrangers no és una lliçó ni un model: mentre hom replanta i vetlla pels arbres—ara, en caràcter de monument, el bosc Balfour, a Palestina; la comanda d'arbres feta per Itàlia, etc.—ací contemplem passivament la destrucció de la riquesa (?) forestal, que més tard té d'aixecar el clam que es perd pels aires. I no extranyariem—seguint com ara—de trobar, anys a venir, aquesta definició de la paraula «bosc»:

«Bosc: extensió de terreny coberta d'arbres, ocupant valls i faldars i que eren un perfecte destorb per veure el cel; ara sortosament ja no es troben per enlloc.»

CAL TREURE PERMIS

No per a viatjar, ni passar la frontera, ni per a visitar un monument particular; cal treure permís per fer fotografies en els claustres de la Catedral de Tarragona. No podem córrer lliurement amb el nostre modest aparell d'aficionats i copsar un record del bell monument. Dies enrera enforcàrem l'ala oriental del claustre, quan una persona se'ns acostà atentament indicant-nos que calia un permís, vàlid per vuit dies i per fer tot el que ens plagués.

Vàrem jugar!...

Guerau MONTBRIA.

LES EINES DE PAGÉS

Aquest és el I Tema dels Concursos de Tasques de Recerca que en el número 12 d'EXCURSIONISME va publicar-se.

Ho recordem, als efectes de les Bases dels Concursos que vàrem publicar en el número 9 d'agost d'aquest periòdic i la III de les quals diu: «Sense que sigui condició absolutament precisa, convé que els treballs siguin remesos dins els dos mesos de l'inscripció del tema a «EXCURSIONISME».

Properament insertarem el II Tema d'aquests, val a dir-ho, interessants Concursos. Consulteu detingudament les Bases i el dit I Tema.

Aquest número ha estat visat per la censura governativa.

CRONICA

Diuen de...

MANRESA

L'excursionisme del Pla de Bages representat pel Centre Excursionista de la Comarca de Bages, de Manresa, va fer extensiu a tots els comarcans del Bages el seu convit a l'Aplec de Tardor del dia 7 del corrent, per tal de què deixant per unes hores la ciutat, la vila o el poble, vinguessin a menjar i beure en agrupaments familiars o amicals el pa i el vi novells.

I a fe que ho aconseguiren. El bosc de Les Vives, al redós del turó on hi oneia l'ermita de N. D. de Castellet, veié al seu redós els veïns de St. Vicens, Castelltallat, La Bauma, etcètera. El C. E. de la C. de Bages pot restar satisfet del seu Aplec, el resultat del qual l'esperonará a seguir aquest noble desig de fer conèixer els bells recons de la nostra terra als que no ho tenen per devoció.

El programa es descabdellà amb la seguretat i gentilesa amb què ens té acostumats el dit Centre. En altre número farem públics els resultats del Concurs Fotogràfic, del Concurs Literari i de les proves efectuades.

Acte d'afirmació excursionista

Amb motiu de la inauguració del nou estatge de l'Agrupació Excursionista Catalunya a l'ensenyem que la commemoració del XVI aniversari de l'entitat, tingué lloc el passat dia 7, pel matí, aquest important acte.

El president, Sr. Emili Jové, saludà els delegats tots, oferint-los l'estatge per tot el que sigui profitós a l'excursionisme i cedí la paraula al Dr. E. Fontseré que representava el Centre Excursionista de Catalunya.

El Dr. Fontseré glosà l'amical ambient que es respira en l'excursionisme català i el caire de germanor que mostra en tots quants actes es presenta. Va referir-se a les entitats esportives en general, les quals mostres una baralla més intensa entre elles com més gros és el seu nombre; quan en les de caràcter excursionista és ben al revés, ja que totes estimen com a propis els èxits assolits per les altres.

Remarcà el sens fi de tasques que s'emprenen amb l'excursionisme, com la història, geologia, arqueologia, és a dir, tot quant pugui ésser estudiat a Catalunya, és cercat i descobert pels excursionistes. Hi ha qui especialitzant-se coneix la música o el folklore i tot en conjunt pot ésser reclos en una mateixa organització ja que tot és obra de l'excursionisme català i que bé podria portar-vos a la formació d'una Lliga.

Elogià l'Agrup. E. Catalunya pel millorament d'estatge i per la tasca que realitza en el caire musical que l'ha fet arribar als 16 anys d'existència.

I referint-se a la representació que ostentava, digué que el Centre E. de Catalunya per la seva antiguitat pot nomenar-se la germana gran, que com a tal assistia a l'acte i, com és costum dir entre família quan es celebra un sant, es dirigia al president dient-li: «Per molts anys.»

Parlà després el Sr. Antoni Casajoana pel periòdic EXCURSIONISME, qui, recollint uns mots del Dr. Fontseré, es felicitava de la tasca propulsora de l'excursionisme que és la que fa agermanar les actuacions de les entitats amb tot i que cadascuna segueix camins diversos que a la fi condueixen a ço que és nostre comú ideal.

Dirigint-se als assistents remarcà la importància que representa la aparició del periòdic ja que, com a obra que és de tots, representa el llac amb el qual es comuniquen els neguits i aspiracions. Acabà demanant que es treballi amb fermesa pel seu expandidment que repercutirà ensems en les actuacions i que no es regategi esforços per tal d'assolir el que tots aspirem que sigui.

En nom del Comitè Pro-Gavarres, el senyor Hilari Salvadó féu una crida per tal que esdevinguí un èxit el festival del dia 20, ja que és un deure de l'excursionisme ajudar els nostres germans muntanyencs.

Va cloure l'acte el Sr. Emili Jové, com a president de l'entitat, ressenyant l'història de les seves actuacions fins els setze anys d'existència que celebraven, remarcant que la seva tasca era orientada tothora en l'obra de l'excursionisme. Finalment invità a tots els delegats al Vermut d'Honor i acabà amb un «Visca l'excursionisme».

En celebració de la inauguració del nou local, per la tarda es celebrà un selecte festival a càrrec de N. Andreu Fornells de Sayós, dels Srs. Francesc Torres i Lluís M. Millet i de l'Esbart Català de Dansaires. No cal dir que amb aquests elements va delectar-se la nombrosa concurrència que emplenava el local.

I com a coronament de festes, per la nit, el tradicional àpat de germanor.

Troballa arqueològica

Fa poc que, fent un petit tros de camí darrera la casa de cal Hermità de Batet, els treballadors varen descobrir una sepultura romana a un metre de profunditat. Tretes les pedres que la formaven, a dins varen trobar ossos humans gairebé descompostos i tres gerros o àmfores de terra cuita. Els treballadors varen trencar-ne dues, de tal manera, que no fou possible recollir-ne els trossos degut al trinxament que varen fer-ne pel sol motiu de no haver estat plenes de diners.

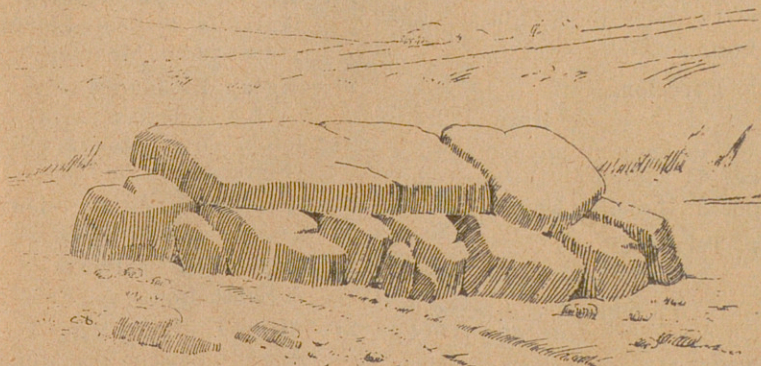
Solament d'una se'n pogueren recollir els trossos abans no fessin la mateixa fi de les altres i s'ha pogut reconstruir. Aquest gerro o àmfora amida 18 centímetres d'alçada i 40 de diàmetre.

També foren trobats en el mateix lloc alguns fragments de teula romana del mateix color de la terra de l'àmfora.

Aquesta casa de pagès està situada al fons de la vessant de la serra del pla de

Buch i d'allí vorejava la costa de Sant Martí i travessava el riu del Torn, abans d'arribar en el Menhir o «Pedra del diable», en el pla de Reixac, en la vall de Sant Pau, on es conserva un pont romà i un tros de carretera empedrada amb petites pedres. D'aquest punt continuava cap a Brió fins a unir-se amb la que sortint de Girona, passava per Besalú i vorejant el riu Fluvià seguia cap el pont trencat de Castellfollit, pla de Viàny, travessant la ribera en el pont de Grèvol, que, com l'anterior, també és romà, on es comença el Capsacosta, que és el tros de via romana més llarg i millor conservat d'aquesta comarca. Aquesta important via passava per Camprodon i atravesava els Pireneus.

Entre les vies romanes hi ha la d'Olot a Ridaura. La que de Besalú, passant pel Coll de Bart, anava a Sant Esteve de Bas. Altra que passant per Coll d'Uria i el Grau, anava a Vich.

Reconstrucció de la sepultura

cal Andreu, un petit tros més enllà de la Casaca i a sota de Comaplà. En l'esmentada casa no hi ha cap indici ni es conserva el més petit vestigi arqueològic per basar-hi un estudi seriós. Tal vegada fent-hi excavacions, potser s'hi trobaria alguna cosa que dongués més llum i aclarís el misteri d'aquesta troballa.

Per aquesta comarca, els romans deuen passar-hi formant caravanes de gent guerrera i civil. Amb tota seguretat que si algú es moria pel camí devien enterrar-lo allí on el trobaven mort.

Les vies romanes que creuaven Catalunya, les qualificaven de pretorianes, consulars i veïnals.

Aquesta sepultura no és gaire distant de la via romana que d'Olot passava cap a

De sepultures romanes se n'han trobades a vora l'estany de Banyoles, a la costa de la Salut, a Cogolls i a Besalú, a vora de les vies antigues junt amb algunes despulles. També en diferents llocs de la comarca olotina s'han trobat monedes romanes, essent una mostra ben eloqüent de què els romans recorregueren en totes direccions les frondoses valls olotines, en les quals també es feren complir les ordres de Diocleciana, en el segle IV, ja que en el martirologi són anotats els sants màrtirs d'Olot que foren martiritzats pels romans que dominaven nostre territori.

Celestí DEVESA.

(De la «Revista d'Olot», juliol-setembre de 1928.)

Noves de Tarrassa

— El pròxim dia 28, els components del Centre Excursionista efectuaran una excursió a St. Llorenç del Munt per tal de visitar l'Avenc de la Codoleda. Empraran la nova escala de corda que s'ha adquirit i que facilitarà en gran manera els treballs de visita als nombrosos avencs que té la citada muntanya i que de temps venen realitzant-se, per tal de donar-los a conèixer als nous elements ingressats en els fileres excursionistes.

Dintre poc temps es descendirà a l'Avenc de Castell Sopera, que junt amb el del Daví són els més profunds de la veïna muntanya.

— El G. E. Montserrat, per causes completament alienes a la seva voluntat, es veu obligat a restar inactiu.

Lamentem l'entrebanc d'aquests xicots que tant treballaven en pro de la nostra causa, tot fent vots perquè puguin actuar novament.

I de Sabadell

Com era de preveure, la II cursa per muntanya que, organitzada per la Joventut Excursionista «Pensament», de Sabadell, va efectuar-se el 23 de setembre, va assolir un èxit, tant d'organització com d'assistència.

Els 36 inscrits que prengueren la sortida, representaren 7 entitats. Donà el resultat següent: 1. C. Couselles, Joventut E. Pensament; 2. J. Santacana, G. E. Joventut Catalana; 3. J. Candela, Joventut E. Pensament; 4. M. Amat, Grup E. Joventut Catalana; 5. J. Barquet, Joventut E. Pensament; 6. J. Figueras, Grup E. Joventut Catalana; 7. J. Andrés, Joventut E. Pensament; 8. J. M. Adell, Grup E. Egara; 9. X. de Barcelona; 10. S. Padró, Grup E. Egara; 11. R. Naves, Agrupació E. La Punxa, etc., fins a 29 classificats.

Classificació per entitats: Joventut E. Pensament, de Sabadell, 9 punts; Grup E. Joventut Catalana, de Barcelona, 12 punts, i Agrupació E. Atlàntida, de Barcelona, 46 punts.

EXCURSIONISME

PERIÒDIC QUINZENAL

Redacció i Administració: Sant Pau, 95. - BARCELONA

Sr.

que viu a

es subscriu a EXCURSIONISME des del número

Signatura,

Preu de subscripció: 4 pessetes anyals (per gir postal, segells de correu).

EL QUE ES PUBLICA

Centre E. "Els Blaus"

Abril, 1928

Va dedicat a l'inauguració del nou estatge i duu treballs de: N'Apelles Mestres, Alex, Plana, C. Costas, A. Balasch, C. Omar, Julià Borrull, J. Monleon, J. Martí, P. Daniel, Mn. Jacint

Club G. de Gràcia

Marg, 1928

"Les ermites marianes de la Plana de Vich", per Fortià Solà, prev.; Aplec d'Hivern dels esquiadors de Gràcia. Crònica, Noves, etc.

Abril, 1928

"La fotografia de l'excursionista", per E. R. i V.; Crònica, Biblioteca, Noves.

Agrup. E. Júpiter

Marg, 1928

Fent via, Memòries, Reportatge, Noves.

Abril, 1928

"L'excursionisme d'ara", per P. M. Piera; "L'art i la vida", per S. Perarnau; "De l'esport funambulesc", per P. G.; Crònica, Noves, etc.

Foment E. de Barcelona

Marg, 1928

"Un tomb per les muntanyes del Bergadà", per C. Obiols; "Un jorn pel Taga", per J. Cubells; Noves, etc.

Club Pireneec. Terrassa

Marg i abril, 1928

Les revistes excursionistes; "Les gorges de Querança", per F. Grau; "Al Puigllançada per Castellar d'En Hue", per A. Ramoneda; "Barcelona-Marsella, en avió", per F. Roig i Ventura; "La casa de St. Cristòfol", per S. Cardús; "Esperit fonament religiós de la gent de l'edat mitjana", per A. Vila, prev.; "Una farga catalana", per J. Figueras; "Notes històriques de Terrassa", per Pere Rimblas, Sch. P.; Noves.

Grup E. Joventut Catalana

Marg i abril, 1928

"La Cerdanya, altes valls d'Andorra i Bergadà", per J. Tomàs; "Lleida", per Antoni Llanas; "Diari de l'excursionista", per F. Batlle; "Saviesa Popular", per R. Violan; "Contorns de Bilbao: Begonya", per Pilar Aragonès; Crònica, Noves, etc.

Grup E. Egara. Terrassa

Marg i abril, 1928

El tema de l'excursió; "Canvis de la distribució de les terres i dels mars a la nostra regió", per J. E.; Notes curioses de turisme; Monestir de St. Cugat; "Plana de l'aficionat fotògraf", per Haló; Memòria, Crònica, Noves.

Grup E. Saltadís. Hospitalet del Llobregat

Marg i abril, 1928

"Excursió a la vall d'Andorra", per Ll. Casas; Ressenya geogràfica històrica de la República d'Andorra; "Lleugeres consideracions sobre la fotografia de grups" i "El plaer de la fotografia", per Lumière Petit; Crònica, Noves, etc.

FILL D'A. BUSQUETS I DURAN

Carrer St. Pau, 19
BARCELONA

Ven tot lo referent a la fotografia a bons preus

Demaneu tarifes

Carnet de l'excursionista

20.—Festival Pro-Damnificats dels Incendis de les Gavarres i Montnegre, a les 10 hores de la vetlla, al Palau de la Música Catalana.
NO HI MANQUEU!

21.—Associació E. Avant

A La Floresta Pearson i Rubí.

21.—Centre E. de Terrassa

Visita a les Coves de Mura. Autocar.

21.—Agrup. A. Escola «Abad Oliva»

La Rabassada, Sant Cugat, Sant Quir-se i Bosc Vinyals. Familiar.

21.—Centre E. Minerva

Visita al Museu Diocesà.

25.—Concert per l'Orquestra Santa Cecília, a les 10 hores vespre.

21.—Centre E. «Sabadell»

Serres de Bertí i Sant Miquel del Fai.

21.—Centre E. Layetania. Mataró.

(Fotografia.) A Riudemeia.

II Jornada dels Campionats Socials d'Atletisme.

21.—Agrup. E. Tagamanent

Travessia a Sant Llorenç del Munt. Travessia al Montnegre.

21.—Agrup. E. Júpiter

(Minyons de Muntanya) Conreria, Sant Jeroni de la Murtra i Santa Coloma. (Fotografia). La Llobeta i Aiguafreda.

21.—Foment E. de Barcelona

Travessia al Montseny.

21.—Agrup. E. La Punxa

A Sant Miquel del Fai.

21.—Grup E. Frat. Rep. Terrassa

A Sant Llorenç del Munt.

Excursionistes!

EXCURSIONISME

és el vostre periòdic

21.—Grup E. Joventut Catalana

Segona sortida de pràctiques del curs de Guies Excursionistes.

(Minyons de Muntanya). Montornès.

21.—Ag. E. Terra i Mar. Sabadell

Font del Llor i Sant Llorenç Savall.

21.—Grup E. Egara. Terrassa

Rubí, La Salut i Santa Creu d'Olorde.

21.—Grup E. Premià

Tradicional Aplec a Sant Mateu.

21.—S. E. Societat «Iris». Mataró

Visites a Vilanova i Geltrú.

21.—Grup E. Muntanyenc. Tarragona

A Constantí i Centelles. Matinal.

21.—Grup E. Unió Prof. D. i E. Comerç

A Montserrat.

Compro

“ESQUIS” usats

Escriure:

RAMON COSO - Banys Vells, 18, 3.ª, 1.ª
BARCELONA

21.—G. E. Assoc. C. J. Segura Bayarri

Figaró, Tagamanent i Aiguafreda.

21.—Penya E. Guimerà

Malgrat, Palafròls i Hostalric.

28.—Associació E. Avant

Montornès, Castell Ruf i Tiana

28.—Centre E. de Terrassa

A l'Avenç de la Codoleda.

31.—«Camping» a la Cort Fosca.

28.—Agrup. A. Escola «Abad Oliva»

Visita a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona.

(Fotografia). Església del Pi.

28.—Centre E. Minerva

Commemoració del X aniversari.

Tradicional dinar de germanor a Argentona. Autocar. Visites a Granollers, Mataró i Premià.

Quan us dirigiu als anunciants citeu EXCURSIONISME. Us atendran millor.

28.—Centre E. «Sabadell»

Montmeló, Santa Quitèria, Cèlles, Sot de Gasoacs, Vilalba i Cardedeu.

28.—Centre E. Layetania. Mataró.

Serra de Gell, Canyamars i Dosrius.

28.—Agrup. E. Tagamanent

(Fotografia). Monestir de Poblet.

28.—Agrup. E. Júpiter

Travessia al Baix Montseny.

28.—Foment E. de Barcelona

(Feminal). Castell de Subirats.

28.—Agrup. E. La Punxa

Ocata, Sant Mateu i Premià.

28.—Grup E. Frat. Rep. Terrassa

Visita a la Mentora Alsina.

28.—Grup. E. Joventut Catalana

Castells de Cervelló i Aramprunyà.

28.—Centre E. Caldenc

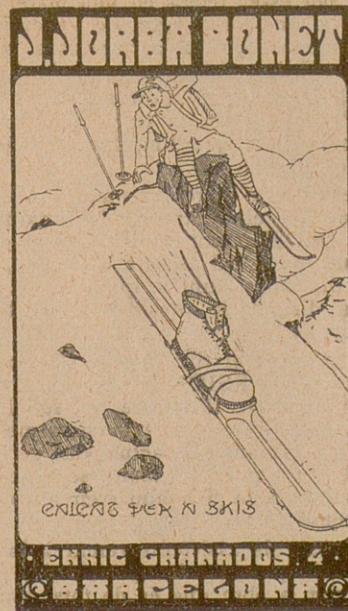
A Regasol i Rosàs.

28.—Grup E. Egara. Terrassa

Martorell, El Sur i Olesa.

28.—Grup. E. Premià

Molí d'En Masrera i Montalt.

CASA SIBECAS
Articles per a tots els
ESPORTS

Gran assortit en tot lo indispensable per

EXCURSIONISME

Aribau, 35 - Barcelona

28.—Agrup. E. Jovent d'Ara
Sant Pere Màrtir i Tibidabo amb l'Agrupació E. de Granollers.

28.—S. E. Societat «Iris». Mataró

Orius, Cèlles, Sant Mateu i Premià.

28.—Joventut E. Pensament. Sabadell

Travessia a Sant Llorenç del Munt.

28.—Club E. de Sans

Aiguafreda, La Mora i Palautordera.

28.—Grup. E. Muntanyenc. Tarragona

Hospitalet, Mola de Llaveria i Marsà.

28.—Grup E. Unió Prof. D. i E. Comerç

Al Gorg Negre.

28.—G. E. Centre F. de Sant Gervasi

Figaró, Tagamanent i Aiguafreda.

28.—Penya E. C. «Amics de Muntanya»

A Sant Miquel del Fai.

28.—Agrup. E. de Granollers.
St. Pere Màrtir i Tibidabo amb l'Ag. E. Jovent d'Ara de Barcelona.

1 Novembre.—Centre E. de Terrassa
«Camping» a la Cort Fosca.

1.—Associació E. Avant

Ascensió als «Ecos» de Montserrat.

1.—Foment E. de Barcelona

Visita a la fàbrica «Damm».

1.—S. E. Societat «Iris». Mataró

Visita al vaixell «Giulio Cesare».

EXPOSICIONS

Fins el dia 31 del corrent hi haurà oberta l'exposició social de fotografies de l'Agrupació A. de l'Escola «Abad Oliva».

La Junta de la Secció de Fotografia del Centre Excursionista de Catalunya assabenta als socis que ha ajornat fins el dia 15 del proper novembre el termini d'admissió de les fotografies per al V Concurs Premi Catalunya. Ha motivat aquest ajornament, les obres que s'efectuen en el saló d'exposicions.

L'obertura de l'exposició de les fotografies del citat Concurs es farà el desembre vinent.

Articles per a viatge

Especialitat en maletins, maletes, sacs de ma. Articles per a col·legials. Moneders, carteres i petagues i tot el que fa referent al ram de la pell.

JOSEP QUILEZ

Moixiles de lona impermeabilitzada per a excursionistes

Archs, 4
Capellans, 1
BARCELONA

CUYÀS

Portal de l'Angel, 29

Laboratori fotogràfic

Treballs de qualitat

Tip. COSMOS. — Sant Pau, 95. — Tel. A. 1904